

Motěšický, Jiří; Tichá Krasnokutská, Tereza; Kyselý, René

Pozdně halštatské až časně laténské sídliště z Neplachovic, okr. Opava

Studia archaeologica Brunensia. 2023, vol. 28, iss. 2, pp. 45-134

ISSN 1805–918X (print); ISSN 2336–4505 (online)

Stable URL (DOI): <https://doi.org/10.5817/SAB2023-2-3>

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/digilib.79368>

License: [CC BY-SA 4.0 International](#)

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20240131

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Pozdně halštatské až časně laténské sídliště z Neplachovic, okr. Opava

Late Hallstatt to Early La Tène settlement in Neplachovice, Opava District

Jiří Motěšický / Tereza Tichá Krasnokutská / René Kyselý

Abstrakt

Předkládaný příspěvek přináší dílčí výsledky výzkumu nížinného obytného areálu z doby železné situovaného na západním okraji obce Neplachovice a zkoumaného mezi léty 2013 až 2017. Prezentovány jsou sídlištní objekty z období přechodu pozdní doby halštatské a časně doby laténské, tedy z doby, pro niž se předpokládá v západní části českého Slezska téměř sídelní hiát. Součástí příspěvku je determinace a analýza souboru zvířecích kostí.

Klíčová slova

doba halštatská / časná doba laténská, české Slezsko, nížinné sídliště, archeozoologická osteologická analýza

Abstract

The presented contribution brings interim results of the exploration of a lowland settlement site from the Iron Age, located on the western edge of the village of Neplachovice and investigated between 2013 and 2017. Presented are settlement features from the transition between the Late Hallstatt and Early La Tène periods, i.e. from a time span for which almost a settlement hiatus is assumed in the western part of Czech Silesia. The contribution also includes the determination and analysis of an assemblage of animal bones.

Key words

Hallstatt period / Early La Tène period, Czech Silesia, lowland settlement, archaeozoological osteological analysis

Příspěvek vznikl na základě výzkumné činnosti Národního památkového ústavu financované z institucionální podpory dlouhodobého koncepčního rozvoje výzkumné organizace poskytované Ministerstvem kultury (IP DKRVO 2019–2023, pro výzkumnou oblast I. Archeologie).

1. Úvod

V uplynulých deseti letech bylo postupnou stavební činností v západní okrajové části obce Neplachovice nejprve Národním památkovým ústavem, územním odborným pracovištěm v Ostravě (dále jen NPÚ, ÚOP v Ostravě) objeveno a poté zkoumáno polykulturní naleziště. První objekty, situované jižně pod západním koncem ulice Loděnické, byly narušeny již v roce 2012 v souvislosti s výstavbou jednoho rodinného domu (obr. 1:3 – plocha A). Archeologickým výzkumem byla tehdy zjištěna existence lengyelského a raně středověkého osídlení.¹ Na podzim 2013 při přípravě infrastruktury zahrnující budování nové kolmé komunikace (dnes nesoucí název Krátká) nad ulicí Loděnickou a inženýrských sítí pro zástavbu několika rodinnými domy (obr. 1:2 – plocha B) byly cca 125 m severovýchodně od dříve objevených objektů narušeny archeologické situace náležející halštatskému období (*Kiecoň 2014; 2015; Motěšický 2019*).² Další poznatky o osídlení stejného prostoru byly postupně získávány i v letech 2014 (*Štohandlová 2015; Werens 2015*),³ 2015,⁴ 2017 (*Tichá Krasnokutská 2018*),⁵ kdy byly stavební činností narušeny okolní parcely při budování čtyř rodinných domů a jejich zázemí (např. garáže). Při výzkumu v roce 2015 byla v jedné z jam získána keramika zdobená časně laténským kolmem. Terénní práce v blízkosti ulice Krátké pokračovaly v roce 2020 (obr. 1:3 – plocha C), a to při stavbě mateřské školy vzdálené přibližně 100 m severozápadním směrem od výzkumných ploch NPÚ, ÚOP v Ostravě. Zde archeologové Slezského zemského muzea zachytili kromě 24 sídlištních objektů i dva hrobové celky s datací všech situací do lengyelského kulturního okruhu (*Juchelka – Klápa – Petr 2021*). Do stejného období jsou datovány poslední objevy učiněné v roce 2022 opět pracovníky Slezského zemského muzea. Při instalaci tepelného čerpadla včetně zemního kolektoru pro místní základní školu

byly narušeny 4 zásobní jámy a jeden funkčně neurčitelný sídlištní objekt (*Juchelka – Galia – Klápa 2023*).

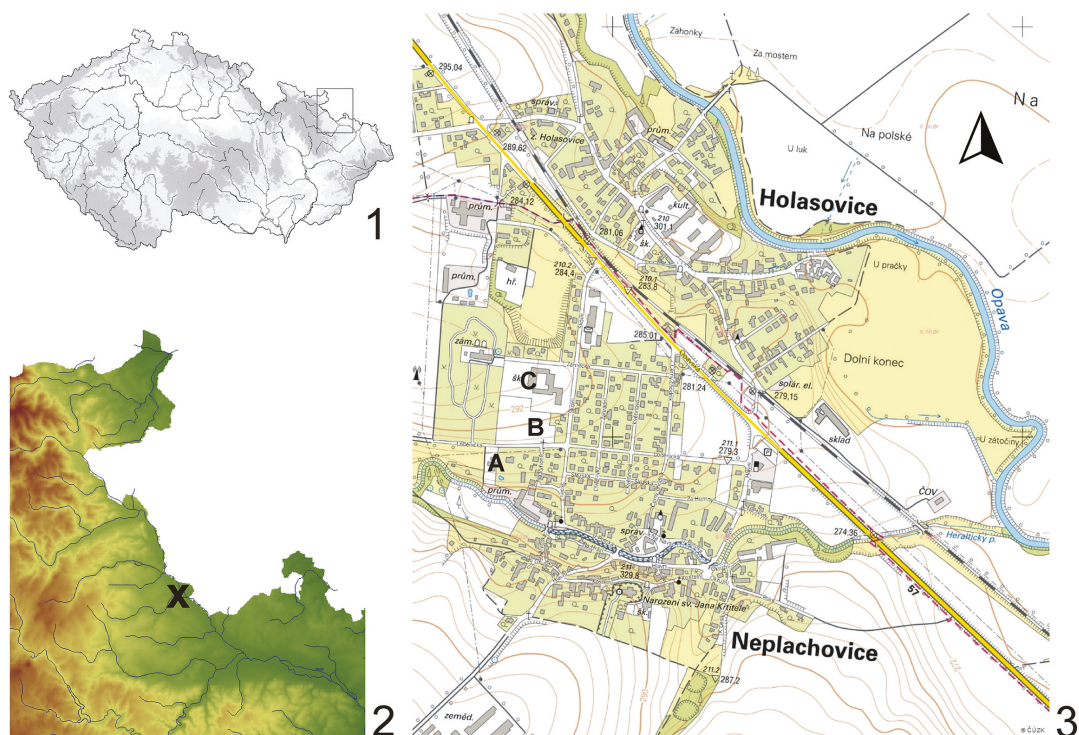
Předkládaný příspěvek se zabývá archeologickými objekty zkoumanými NPÚ, ÚOP v Ostravě mezi lety 2013 až 2017 v místech okolo ulice Krátké.⁶

2. Poloha zkoumaného naleziště

Obec Neplachovice je situována v tradičním sídelním území (*Janák – Kouřil 1991, 193*), jež je vymezeno městy Krnov na severozápadě a Hlučín na východě. Územím protéká řeka Opava, jejíž terasy a terasy jejích přítoků byly osídleny takřka nepřetržitě již od neolitu. Sídelní areál na západním okraji Neplachovic (obr. 1:3 – plocha B), který je předmětem tohoto článku, je situován na mírném jižním svahu, mezi 286 až 290 m n. m. Archeologické situace jsou evidovány v prostoru ohraničeném na severu plotem školního pozemku (ZŠ a MŠ Neplachovice), na západě zemědělskou plochou, na jihu ulicí Loděnickou a na východě zahradami domů náležejících ulici Školní. Nejbližší vodoteč, Heraltický potok (275 m n. m.), se nachází jižním směrem, ve vzdálenosti přibližně 200 m. Největším tokem, vzdáleným přes 750 m severovýchodním směrem, je již výše zmíněná Opava (268 m n. m.)

3. Popis pozdně halštatských a časně laténských objektů, soupis nálezů

Před každou stavbou byla provedena strojní skrývka orníční vrstvy až na sprašové podloží, a to pouze v místech pod plánovanou zástavbou (viz obr. 2 – hranice skryté plochy). K roku 2017 bylo takto na několika plochách (55 × 9,5 m; 17,5 × 9,5 m; 10 × 8 m; 22 × 7,5 m; 16 × 12 m; 20 × 12 m a 6,5 × 5 m) o celkové rozloze 1400 m²

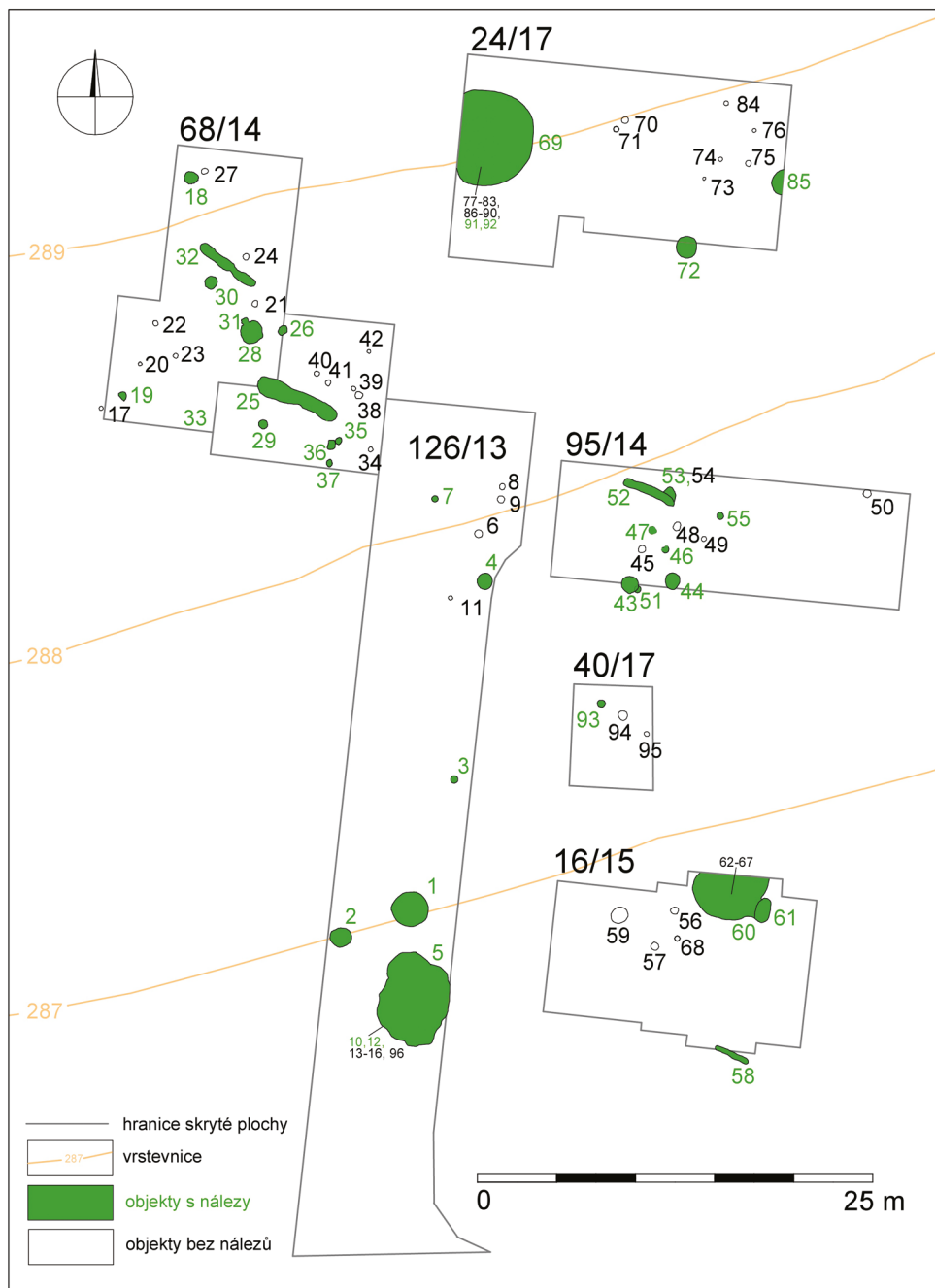
Obr. 1. Neplachovice, okr. Opava. Poloha naleziště: 1 – mapa ČR s vyznačenou oblastí Opavska; 2 – výřez mapy ČR s vyznačením Neplachovic; 3 – výřez základní mapy s vyznačením zkoumaných míst: A – výzkum NPÚ, ÚOP v Ostravě v roce 2012; B – výzkumné sezóny NPÚ, ÚOP v Ostravě 2013–2017; C – výzkumy Slezského zemského muzea v roce 2020 a 2022 (zdroj www.cuzk.cz)

Fig. 1. Neplachovice, Opava District. Site location: 1 – map of the Czech Republic with marking of the Opava region; 2 – section of the map of the Czech Republic with marking of Neplachovice; 3 – section of the basic map with markings of the investigated places: A – excavation by the National Heritage Institute, Regional Office in Ostrava in 2012; B – excavations by the National Heritage Institute, Regional Office in Ostrava in 2013–2017; C – excavations by the Silesian Museum in 2020 and 2022 (source www.cuzk.cz)

narušeno a prozkoumáno 96 zahloubených sídlištních objektů (č. 1–96)⁷. Datovatelný keramický materiál obsahovalo 38 jam (objekty č. 1, 2, 3, 4, 5, 7, 10, 12, 18, 19, 25, 26, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 36, 37, 43, 44, 46, 47, 51, 52, 53, 55, 58, 60, 61, 69, 72, 85, 91, 92, 93). Další 23 jam (č. 13, 14, 15, 16, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 86, 87, 88, 89, 90, 96), které byly součástí datovatelných objektů č. 5,

60 a 69, keramické nálezy postrádaly. Zbývající jámy v počtu 35 (objekty č. 6, 8, 9, 11, 17, 20, 21, 22, 23, 24, 27, 34, 38, 39, 40, 41, 42, 45, 48, 49, 50, 54, 56, 57, 59, 68, 70, 71, 73, 74, 75, 76, 84, 94, 95) neobsahovaly žádný keramický materiál.

V této kapitole je prezentováno 38 jam s nálezy a jámy bez nálezů náležející k objektům č. 5, 60 a 69.⁸ Základní vlastnosti všech objektů jsou uvedeny v tabulce č. 2.

Obr. 2. Neplachovice, okr. Opava. Situační plán plochy zkoumané NPÚ, ÚOP v Ostravě v letech 2013–2017. Zelenou barvou vyznačeny objekty, jež obsahovaly keramické nálezy

Fig. 2. Neplachovice, Opava District. Site plan of the area investigated by the National Heritage Institute, Regional Office in Ostrava in 2013–2017. Features containing pottery finds are marked in green

Akce č. 126/13

Objekt 1 (výkop 500), obr. 13

Kruhová jáma s průměrem při ústí 1 m a maximální šíří téměř 2,5 m, hluboká 1,2 m. Na profilu hruškovitá, s plochým mírně konvexním dnem. Ve spodních a částečně středních partiích objektu došlo při obvodu k degradaci stěn, čímž ztratily jasné kontury. Ve výplni bylo vyčleněno sedm stratigrafických jednotek (od nejmladší: 100, 108, 109, 110, 117). Uloženina 100 vyplňovala ústí jámy a obsahovala vedle zlomků keramických nádob i fragmenty mazanice, kamenný brousek, uhlíky, oblázky a valouny. Od k. 100 těžce odlišitelná starší uloženina 108 zaplňovala středovou část zásypu jámy, která se ve spodní části rozšiřovala do stran. Rozdílná byla díky přítomnosti světle šedých skvrn. Obsah tvořil malý počet kousků mazanice, uhlíky, keramické zlomky. Následovala vrstva 109, velmi světlá šedoohnědá prachová hlína ve střední až spodní části objektu. I ta obsahovala zlomky keramiky, mazanice a uhlíky. Téměř na dně se nacházela uloženina 110 – tvořila ji cca 0,07 m silná vrstvička světle hnědé prachové hlíny s obsahem uhlíků, mazanice, úlomku silicitu a keramických zlomků. Na úplném dně se nacházela uloženina 117 – světlé hnědožluté barvy, promísená se žlutou spraší. Nálezy: keramika – 141 ks, přeslen – 1 ks, mazanice – 323 ks, kamenný brousek – 1 ks, úlomek silicitu – 1 ks.

Objekt 2 (výkop 501), obr. 13

Kruhová jáma, s průměrem při ústí 1,35 m a maximální šířkou 2,1 m, hluboká 1,15 m. Na profilu hruškovitý tvar, dno ploché, mírně konkávní. Ve výplni bylo vyčleněno devět stratigrafických jednotek (od nejmladší: 101, 103, 111, 104, 112, 113, 114, 115, 116). Svrchní část výplně představovala hnědá prachová hlína 101 s obsahem kamínků, uhlíků, mazanice a pár zlomků pravěké keramiky. Pod ní ležela

žlutohnědá prachová hlína 103. I ta obsahovala mazanici, uhlíky a zlomky keramiky. Následující 0,03 m tenká vrstvička 111 obsahovala četnou příměs uhlíků a kousků mazanice až mazanicového prachu. Z dokumentace není jasné, zda se mohlo jednat o vrstvu vzniklou vysokým žářem přímo na místě a zda po sobě zanechala propálené okolí. Střed jámy vyplňuje vrstva 104 – šedožlutá prachová hlína obsahující pouze uhlíky a mazanici. Kontext 112 nebyl od předešlé vrstvy příliš dobře odlišitelný. Převažnou složkou této uloženiny byla druhotně přemístěná spraš, která se nacházela po obvodu výplně objektu a její mocnost zde dosahovala místy až 0,7 m. Obsah a rozložení v jámě napovídá, že vznikla z horních částí stěn objektu, které v průběhu doby degradovaly natolik, že se propadly do již existující výplně (tzn., že původní ústí a hrdlo jámy mělo menší rozměry). Následující část výplně představoval sled tenkých uloženin vyplňujících samotné dno. Světle šedá uloženina 113 (s obsahem uhlíků, mazanice i zlomků keramiky) a uloženina 114 – tvořená z 30 % uhlíky různých velikostí a pár kousky mazanice, obě o mocnosti cca 0,06 m. Následovala žlutošedá vrstva 115 tvořená z velké části přemístěnou spraší spadlou z horních stěn hrdla či ústí. Součástí kontextu, vedle několika větších uhlíků a tří zlomků keramiky, byly kusy mazanice (až 30 % uloženiny) o celkové váze 710 g. Na některých kusech byly zřetelné otisky po konstrukci. Nálezy: keramika – 19 ks, mazanice – 181 ks.

Objekt 3 (výkop 502), obr. 12

Menší kruhová jáma, průměr při ústí 0,53 m, průměr u dna 0,36 m, hluboká 0,36 m. Řez objektem vykazuje tvar U s plochým dnem. Ve výplni byla vyčleněna jediná stratigrafická jednotka (102), šedoohnědá prachová hlína. Nálezy: keramika – 2 ks.

Objekt 4 (výkop 503), obr. 13

Kruhová jáma, průměr při ústí 0,9 m, průměr u dna 1,2 m, hluboká 0,75 m. Řez objektem vykazuje mírně trapézovitý tvar. Dno ploché, rovné. Ve výplni byly vyčleněny tři stratigrafické jednotky (od nejmladší: 105, 118, 119). Svrchní část objektu vyplňuje světlá, šedo-hnědá prachová hlína 105, obsahující uhlíky, mazanici i keramické fragmenty. Následující šedá uloženina 118 neobsahovala žádný nález. Dno jámy vyplňovala vrstva 119 – šedá prachová hlína částečně promísená se žlutou přemístěnou spraší. Nálezy: keramika – 8 ks, mazanice – 8 ks.

Objekt 5 (výkop 504), do jeho dna zahloben **objekt 10** (výkop 509), **objekt 12** (výkop 511), **objekt 13** (výkop 512), **objekt 14** (výkop 513), **objekt 15** (výkop 514), **objekt 16** (výkop 515), **objekt 96** (výkop 516),⁹ obr. 4, 5, 6

Celoplošně prozkoumaný velký objekt č. 5 měl v půdorysu nepravidelně obdélný tvar (či spíše mírný lichoběžník) s výrazně zaoblenými rohy, vanovitý profil a rozměry 5,2 × 4,3 m. Delší osa byla orientována ve směru SSV–JJZ. Téměř rovné a ploché dno bylo v severní polovině zahlobeno mírně přes 0,8 m pod úroveň sprašového podloží, od středu směrem k jižní stěně mírně klesalo až do hloubky 1,0 m. Více členitá byla pouze severní část dna se třemi nepravidelnými, oválnými prohlubněmi (**objekty č. 13, 14, 15**). Oblá stěna SSZ nároží byla narušena vně vybíhajícím oblým výběžkem, který tvoří vyvýšený, vodorovný prostor. Pod tímto prvkem byla dokumentována kruhová **jáma č. 12** o hloubce 0,8 m a maximální šíři v horní části 1,2 m, s plochým dnem a příkými, rovnými stěnami. Další prohlubeň ve dně (**objekt č. 16**) se nacházela u západní stěny. Ve středu kratší JZ stěny jámy č. 5 byla ve dnu dokumentována kruhová sloupcová **jamka č. 10** (o průměru 0,32 m a hloubky 0,2 m). V JJV nároží této krátké stěny se na-

cházel další kruhová sloupcová **jamka č. 96** (o průměru cca 0,2 m). Stěny jámy č. 5 nebyly po celém obvodu kolmé, v některých místech byly šikmé, což může být způsobeno půdními procesy a exkavací samotného objektu. Jáma č. 5 byla vyplněna kontexty 106, 121 a 129. Na dně se nacházela max. 0,05 m tenká šedohnědá prachová hlína 129, překrytá 0,2 m mocnou vrstvou 121. V ní bylo nalezeno množství velkých kamenů a valounů, koncentrujících se v severní polovině objektu, poblíž středové části (obr. 6). Z nálezové dokumentace není zřejmé, zda byly na kamenech stopy žáru. Popisované spodní výplně byly překryty tmavě hnědou prachovou vrstvou 106, místy silnou až 0,9 m.

Nálezy z objektu č. 5: keramika – 1098 ks, přesleny – 5 ks, keramické závaží tkalcovského stavu – 23 ks (min. 5 jedinců), kamenná zátěž rybářské sítě – 1 ks, železný předmět – 1 zlomek, mazanice – 1941 ks, zvířecí kosti – 36 ks; z objektu č. 10: přeslen – 1 ks; z objektu č. 12: keramika – 22 ks.

Objekt 7 (výkop 506), obr. 12

Ménší kruhová jáma, průměr při ústí 0,4 m, průměr u dna 0,33 m, hluboká 0,12 m. Řez objektem vykazuje tvar U s plochým, mírně konkávním dnem. Ve výplni byla vyčleněna jediná stratigrafická jednotka (123). Nálezy: keramika – 1 ks, mazanice – 4 ks.

Akce č. 68/14**Objekt 18** (výkop 501), obr. 17

Mělká jáma nepravidelně kruhového půdorysu o rozměrech 0,9 × 0,8 m a hloubce cca 0,15 m. S příkými, mírně konkávními stěnami, plochým dnem a vanovitým profilem. Orientace SV–JZ. Četné fragmenty keramiky byly nalezeny v jediné šedožluté jílovité uloženině 101. Nálezy: keramika – 29 ks, přeslen – 1 ks.

Objekt 19 (výkop 502), obr. 12

Jamka nepravidelného oválného půdorysu o rozměrech 0,6 × 0,45 m a hloubce 0,15 m. S výrazně skloněnými nepravidelnými konvexními stěnami, přibližně plochým dnem a profilem ve tvaru U. Orientována SZ–JV. Vyplněna šedožlutou hlínou 102. Nálezy: keramika – 6 ks.

Objekt 25 (výkop 508/610), obr. 14

Podlouhlá výrazně úzká jáma o rozměrech 5,4 × 1,3 m a hloubce 0,5 m. Se stěnami proměnlivé profilace, mírně konkávním dnem a vanovitým profilem. Obě kratší stěny byly zaoblené. Ve 2. fázi výzkumu byla jáma zkoumána pod číslem 610 (poté ztotožněna s výkopem 508). Delší osa orientována ve směru SZ–JV. Jáma byla vyplněna uloženinou 116 (=210) – světlou hnědošedou prachovou hlínou obsahující četné zlomky keramiky, přeslen, drobné uhlíky a nahodile mazanici. Starší tmavší uloženina 117 vyplňující dno samotné jámy obsahovala kromě mazanice a nahodilých drobných uhlíků i menší množství fragmentů keramiky. Nálezy: keramika – 208 ks, přeslen – 1 ks, zlomek kovu – 1 ks, mazanice – 53 ks.

Objekt 26 (výkop 509), obr. 12

Mělká jáma nepravidelného oválného půdorysu, o rozměrech 0,66 × 0,55 m a hloubce 0,1 m. Se středně skloněnými přímými/konvexními stěnami, vanovitým profilem a plochým dnem. Orientována S–J. Vyplněna šedožlutou jílovitou hlínou 110. Nálezy: keramika – 2 ks.

Objekt 28 (výkop 511), obr. 17

Jáma nepravidelného kruhového půdorysu, průměr 1,4 m a hloubka 0,38 m. S přímými stěnami, vanovitým profilem a nepravidelným plochým dnem, v superpozici s obj. 31 (jejich stratigrafický vztah je nejasný). Vyplněna še-

dohnědou uloženinou 112. Nálezy: keramika – 80 ks (z toho 79 ks patří jedné míse se zataženým okrajem), mazanice – 2 ks.

Objekt 29 (výkop 512), obr. 12

Jáma nepravidelného kruhového půdorysu, v průměru široká 0,55 m a hluboká 0,45 m, s výrazně skloněnými přibližně přímými stěnami a stupňovitým dnem (na profilu hlubší V). Vyplněna hnědožlutou uloženinou 113 četně promísenou žlutou spraší. Nálezy: keramika – 5 ks.

Objekt 30 (výkop 513), obr. 17

Jáma nepravidelně oválného půdorysu, s rozměry 0,85 × 0,75 m, hluboká 0,1 m. S přímými stěnami, vanovitým profilem a mírně konkávním dnem. Orientována ve směru SV–JZ. Vyplněna žlutošedou jílovitou hlínou 114. Nálezy: keramika – 2 ks.

Objekt 31 (výkop 514), obr. 17

Jamka nepravidelného oválného půdorysu, s rozměry 0,48 × 0,40 m a hloubkou 0,3 m. S mírně konvexními stěnami, profilem ve tvaru U a mírně konkávním dnem, v superpozici s obj. 28 (stratigrafický vztah je nejasný). Orientována SV–JZ. Vyplněna homogenní žlutošedou jílovitou hlínou 115. Nálezy: keramika – 2 ks.

Objekt 32 (výkop 515), obr. 14

Jáma velmi protáhlého nepravidelně oválného půdorysu, s rozměry 4,20 × 0,70 m a hloubkou 0,7 m. S přímými stěnami, rovným plochým dnem, vanovitým profilem a zaoblenými krátkými stranami. Na východě 1/3 plochy dna oddělena od zbytku velmi výrazným hřbetem. Orientována ve směru SZ–JV. Vyplněna poměrně kompaktní šedou uloženinou 118, občas

promíchanou příměsí žluté spraše. Nálezy: keramika – 61 ks, zlomek štípané industrie – 1 ks, kameny – 7 ks, mazanice – 21 ks.

Objekt 33 (výkop 517), obr. 13

Jáma pravděpodobně kruhového půdorysu (dokumentována pouze na profilu po dodatečně skrýnce, výplň vzorkována), s průměrem při ústí 0,65 m a maximálním průměrem u dna 1,45 m, hluboká 0,85 m. S převislými konvexními stěnami, hruškovitým profilem a plochým rovným dnem. Vyplněna uloženinami: od nejmladší 119, 120, 121, 123, 122. Ústí a hrdlo vyplňovala až do hloubky cca 0,48 m stratigraficky nejmladší uloženina 119 – světle šedá jílovitá hlína s nahodilými drobnými uhlíky. Následovala 0,10 m mocná tmavě šedá jílovitá uloženina 120 s obsahem větších uhlíků a nahodile mazanice a oranžovošedý pruh propálené hlíny 121 o mocnosti cca 0,08 m. Obě uloženiny padaly od středu jámy k jejím stěnám. Na jedné straně jámy, při stěně, byla dokumentována šedá uloženina 123. Samotné dno vyplňovala ve tvaru kuželu šedočerná uloženina 122, obsahující větší množství uhlíků, kameny a fragmenty keramiky. Nálezy: keramika – 16 ks.

Objekt 35 (výkop 602), obr. 12

Jamka přibližně oválného půdorysu, s rozměry 0,5 × 0,4 m a hloubkou 0,18 m. S mírně konkávními stěnami, mísovitým profilem a přibližně plochým excentrickým dnem. Orientována S–J. Vyplněna kompaktní šedoohnědou uloženinou 202. Nálezy: keramika – 1 ks.

Objekt 36 (výkop 603), obr. 12

Menší jáma oblého obdélného půdorysu, s rozměry 0,65 × 0,5 m a hloubkou 0,35 m. S nepravidelnými stěnami s výrazným nebo převislým sklonem, vanovitým profilem a přibližně plo-

chým dnem. Orientována S–J. Vyplněna šedou prachovou hlínou 203, rovnoměrně promísenou žlutou spraší. Nálezy: keramika – 3 ks, mazanice – 1 ks.

Objekt 37 (výkop 604), obr. 12

Oválná jamka, s rozměry 0,5 × 0,4 m a hloubkou 0,18 m. S mírně proměnlivými stěnami, profilem ve tvaru U a přibližně plochým dnem (mírně excentrickým). Orientována S–J. Vyplněna kompaktní šedoohnědou jílovitou hlínou 204. Nálezy: keramika – 1 ks.

Akce č. 95/14

Objekt 43 (výkop 500), obr. 12

Nepravidelně kruhová jáma, s rozměry 1,22 × 1,18 m a hloubkou 0,6 m. S lomenými stěnami, hruškovitým profilem a částečně rovným, plochým dnem. V superpozici se starším objektem č. 51. Vyplněna uloženinami 100, 124, 108 a 109. Stratigraficky nejmladší šedá uloženina 100 (v její spodní části vyčleněna uloženina 124) obsahovala keramické fragmenty, malé kusy mazanice a uhlíků. Žlutoohnědá jílovitá uloženina 108, dokumentovaná při východní stěně jámy, byla pozůstatkem zánikové destrukce objektu. Dno vyplňovala šedá hlína 109 s uhlíky a kousky mazanice. Nálezy: keramika – 3 ks, mazanice – 120 ks.

Objekt 44 (výkop 501), obr. 13

Nepravidelně kruhová jáma, s průměrem při ústí 0,95 a maximálním průměrem 1,25 m, hluboká 0,6 m. S příkými stěnami, vakovitým profilem a k jihu skloněným plochým dnem. Vyplněna světle šedou uloženinou 101 o mocnosti 0,5 m. Vrstva nahodile obsahovala mazanici a uhlíky a čteně zlomky keramiky. Dno pokrývala tenká, 0,1 m mocná šedá prachovo-jílovitá

uloženina 111 s četnými většími kusy uhlíků a malými kousky mazanice. Nálezy: keramika – 79 ks, mazanice – 61 ks.

Objekt 46 (výkop 503), obr. 12

Nepravidelně kruhová jamka o průměru 0,46 m a hloubce 0,15 m. Stěny hladké, dno rovné, profil ve tvaru U. Vyplněna světle šedou uloženinou 103 čteně promíšenou skvrnami šedobílé hlíny. Nálezy: keramika – 6 ks, mazanice – 5 ks.

Objekt 47 (výkop 504), obr. 12

Nepravidelně oválná jamka o rozměrech 0,52 × 0,46 m a hloubky 0,1 m. Stěny hladké, rovné, dno rovné, profil tvaru U. Orientace Z–V. Vyplněna šedohnědou uloženinou 104 s nahodilými uhlíky. Nálezy: keramika – 1 ks.

Objekt 51 (výkop 508), obr. 12

Nepravidelně oválná jamka, s průměrem ústí 0,7 m a hloubkou 0,4 m. S příkými stěnami, vavovitým profilem a rovným dnem. Orientována SZ–JV. V superpozici s mladším objektem č. 43. Vyplněna hnědožlutou jílovitou hlínou 110, na jejímž dně byla nalezena celá nádoba (šálek). Nálezy: keramika – 1 ks.

Objekt 52 (výkop 509), obr. 14, 15

Dlouhý, úzký, liniový objekt se zaoblenými kratšími stranami, příkými stěnami a profilem ve tvaru U. Konkávní ploché dno se směrem k SZ zahlubuje. Do cca 1/3 délky je jeho hloubka 0,8 m, následuje hrana, za kterou je dno o cca 0,15 m níže. Naměřená délka je 3,5 m, šířka 0,6 m, a hloubka 0,8–1,0 m. Orientace delší strany SZ–JV. Objekt byl dokumentován v superpozici se starším objektem č. 53. Méně zahloubená 1/3 jámy byla vyplněna uloženinami 112, 121 a 118. Hlubší 2/3 byly vyplněny k. 112, 117, 122 a 123.

Celou jámu zaplňovala na povrchu stratigraficky nejmladší vrstva 112 s většími kusy mazanice, uhlíků a čočkami přemístěné spraše. V 1/3 jámy tato vrstva překrývala tenkou černošedou jílovitou hlínou 121, obsahující velmi čtené kusy uhlíků. Dno této části vyplňoval k. 118 – šedá jílovitá hlína s četnými malými uhlíky a komponentou žluté spraše. V hlubší části následovala po vrstvě 112 světle šedá vrstva 117, překrývající uloženinu 122. Tato měla charakter ulehlé, oranžovošedé propálené mazanicové krusty. Dno vyplňovala středně ulehlá šedá vrstva 123 s nejčtenějšími nálezy keramiky (11 ks), 1 přeslenem a četnými fragmenty uhlíků a mazanice. Nálezy: keramika – 14 ks, přeslen – 1 ks, mazanice – 308 ks.

Objekt 53 (výkop 510), obr. 14, 15

Nepravidelně oválný objekt v superpozici s mladším objektem č. 52. O rozměrech 0,79 × 0,62 m a hloubce 0,45 m. Stěny i dno nepravidelné, dno zvlněné svažující se k JZ, profil vavovitý. Orientace Z–V. Vyplněn na povrchu uloženinou 113 s četnými uhlíky, mazanicí (99 ks) a keramickými střepy (7 ks). Spodní šedé uloženiny 119 a 120 obsahovaly drobký uhlíků a mnohem méně fragmentů mazanice. Nálezy: keramika – 7 ks, mazanice – 126 ks.

Objekt 55 (výkop 512), obr. 12

Kruhová jamka s rozměry 0,45 × 0,43 m, hluboká 0,2 m. Tvar stěn rovný příký, dno rovné, profil ve tvaru U. Vyplněna šedou uloženinou 115. Nálezy: keramika – 2 ks, mazanice – 2 ks.

Akce č. 16/15

Objekt 58 (výkop 502), obr. 15, 17

Sídlištní jáma protáhlého úzkého, nepravidelně oválného půdorysu se zaoblenými kratšími

stranami. Jeho délka dosahovala až 3,9 m, šířka 0,65 m, hluboký byl 0,85 m. Se strmými, konkávními stěnami, nepravidelným konkávním dnem, které bylo ve východní čtvrtině jámy rozděleno zřetelným hřbetem. Na profilu jáma vykazovala tvar hlubokého U. Orientována byla ve směru SZ–JV. Velká část jámy byla vyplněna až 0,7 m mocnou hnědošedou uloženinou 102, obsahující uhlíky, mazanici, ale především podstatnou část keramických nálezů (20 ks). Pod její bází se nacházela uloženina 123 – žlutohnědá, kompaktní uloženina s příměsí spraše. Ta překrývala v JV části jámy šedočernou uhlíkovou vrstvu 125 a v SZ části uloženinu 124 – šedou kompaktní prachovou hlínu. Nálezy: keramika – 30 ks, mazanice – 29 ks.

Objekt 60 (výkop 507), do jeho dna zahlouben **objekt 61** (výkop 512), **objekt 62** (výkop 513), **objekt 63** (výkop 514), **objekt 64** (výkop 515), **objekt 65** (výkop 516), **objekt 66** (výkop 517), **objekt 67** (výkop 518), obr. 7, 8

Velký zahloubený objekt (č. 60) byl zkoumán přibližně ze dvou třetin (třetina zůstala za hranou skryté plochy) a v době exkavace byl rozdělen na sektory A–D. V půdorysu tvořil s největší pravděpodobností obdélník se zaoblenými rohy, mírně ven zaoblená byla také kratší JZ stěna. Zjištěná délka dosahovala minimálně 4,2 (odhadem až 4,8) m a šířka 4,0 m, do sprašového podloží byla stavba zahloubena 0,95 m. Na profilu byl objekt vanovitý. Delší osou byla orientována ve směru SV–JZ. Rovné dno se pouze ve V nároží zahlubovalo až o 0,3 m do oblé sníženiny (**objekt č. 62**) s plochým dnem a průměrem 1,3 m. Ve středu kratší stěny se nacházela kruhová sloupová jamka – **objekt č. 64** (o průměru 0,35 m), zřejmý doklad nadzemní konstrukce, další tři plytké oválné jamky, **objekty č. 65, 66, 67** (o průměru 0,48, 0,45 a 0,25 m), pak byly rozmístěny nepravidelně uvnitř samotného objektu. Při Z rohu byl zjištěn úzký,

nepatrně zahloubený **objekt č. 63** žlabovitého tvaru (minimální délky 1,60 m, kolísající šířky 0,35 až 0,5 m a hloubky max. 0,1 m). Stěny jámy byly přímé, místy zvlhčené. Objekt měl v části JV stěny výběžek, který byl do podloží zahlouben méně než hlavní část, jen 0,5 m. Výběžek těsně sousedil s 0,7 m hlubokou **jámou č. 61** ledvinovitého tvaru (1,35 × 0,9 m), vakovitého profilu a rovného dna.

Objekt č. 60 byl vyplněn uloženinami 108, 109, 110, 111, 112, 113, 115, 116. Nejstarší, na dně dokumentovaná, byla tenká (0,1 m) tmavě šedá prachovo-jílovitá vrstva 116 s nahodilými kousky uhlíků, mazanice a menším množstvím antropogenních výrobků. Tu překrývala v základu světlá kompaktní šedá uloženina 115, místy s obsahem větší koncentrace mazanice, uhlíků, kamenů, do oranžova propálené hlíny nebo kousků spraše. Ve středu jámy byla tato vrstva tenká (max. 0,1 m), ale při stěnách její mocnost stoupala až na 0,5 m. Následovala hnědošedá prachová uloženina 110 s obdobnými komponenty (mazanice, uhlíky, kameny, čočky spraše, uhlíkové vrstvičky) a výrazným nárůstem keramického materiálu. Uloženiny 113 a 111 byly pouze tenkými světle šedými jílovitými vrstvičkami s minimem příměsí. Hnědošedá prachová uloženina 112 rovněž obsahovala velké množství antropogenních nálezů. Svrchní vrstvy vyplňující objekt tvořily prachové hlíny 109 a 108 o celkové mocnosti 0,45 m, obsahující jen nahodile drobné zlomky mazanice a uhlíků, kamínky a zlomky keramických nádob.

Nálezy z objektu č. 60: keramika – 1071 ks, přesleny – 4 ks, mazanice – 1225 ks, úlomky silicitu – 3 ks, zvířecí kosti – 63 ks.

Objekt č. 61 byl vyplněn uloženinami 120, 121 a 122. Pouze svrchní žlutošedá hlína 120 charakteru přemístěné spraše, téměř nerozeznatelná od podloží, obsahovala keramické nálezy a mazanici. Překrývala k. 121 – žlutošedou prachovou hlínu promíšenou spraší a tmavými

proplachy. Dno pokrývala tenká, 0,08 m mocná vrstvička přemístěná spraše 122. Nálezy: keramika – 21 ks, mazanice – 29 ks.

Akce č. 24/17

Objekt 69 (výkop 500), do jeho dna zahlouben **objekt 77** (výkop 509), **objekt 78** (výkop 510), **objekt 79** (výkop 511), **objekt 80** (výkop 512), **objekt 81** (výkop 513), **objekt 82** (výkop 514), **objekt 83** (výkop 515), **objekt 86** (výkop 518), **objekt 87** (výkop 519), **objekt 88** (výkop 520), **objekt 89** (výkop 521), **objekt 90** (výkop 522), **objekt 91** (výkop 523), **objekt 92** (výkop 524), obr. 9, 10, 11

Zahloubený objekt č. 69 velkých rozměrů nebyl prozkoumán kompletně. Západní stěna zůstala za hranou skryté plochy, do zbytku jámy byly do míst plánovaných základových pasů umístěny sondy S1, S2, S3 a S4. Zdánlivě kruhový, spíše oválný půdorys měl ve své delší ose 6,2 metrů a na šířku minimálně 4,8 m (odhadem mohl být široký až cca 5,2 m). Míra jeho zahloubení pod úroveň podloží byla kolem 1,2 m. Delší osa směřovala ve směru S–J. Dno se ve zkoumaných sondách jeví jako rovné a ploché s menšími zahloubeními v JZ části a četnými mělkými pravouhlými a kruhovými jamkami. Ve středu sondy S1 byla na dně zachycena rovná hrana (orientovaná ve směru SV–JZ) 0,1 m zahloubené sníženiny, v jejímž rovném dně se nacházelo několik výše zmíněných pravidelně umístěných jamek pravouhlých (**objekt č. 77, 79, 80, 81**), ale také několik jamek kruhových (**objekt č. 78, 82, 83, 86**). Podél západní stěny se nacházel podlouhlý žlábek (**objekt č. 91**) o délce min. 2,5 m, šířce min. 0,45 m a hloubce 0,2 m, orientovaný SSV–JJZ, a čtyři kruhové sloupové jamky **č. 87, 88, 89 a 90**. Stěny jámy č. 69 byly přímé, místy zvlněné. Součástí jámy byla při jejím SZ „nároží“ velká kruhová **jáma č. 92** hruškovitého profilu a rovného dna o průměru cca 1,0 m

a celkové hloubce 1,7 m. Tato jáma byla do objektu 69 zahloubena dodatečně, zahlubovala se pod úroveň její podlahy ještě o 0,6 m.

Jáma č. 69 byla vyplněna kontexty 101, 102, 103, 104, 105, 107, 111, 112, 113, 143. Stratigraficky nejstarší uloženinou, zaplňující prostor při východní stěně, byla ulehlá, přemístěná spraš 112, která obsahovala pouze 3 keramické střepy a především 3 přesleny (z celkového počtu 5). Vrstvu překryla od východní stěny padající kypřá vrstva 107 s četnými uhlíky, čockami spraše a parohovým šídlem. Přemístěná spraš 113, tenká uhlíková vrstva 111 a ulehlá, přemístěná spraš 105 pak objekt č. 69 zaplňují od západní stěny a tak překrývají starší vrstvu 107. Uložení 104, 103 a 102 vyplňují vzniklou depresi ve středu zanikajícího objektu. Nejmladší, šedohnědá uloženina 101 (s mocností až 0,8 m) jámu vyplňuje až na úroveň podloží, do kterého byla vykopána. Vrstva 101 poskytla nejčetnější nálezový fond (keramické fragmenty, mazanici, osteologický materiál). V jihozápadní části (v sondě S4), těsně u stěny, bylo dokumentováno silně propálené a uhlíky, krustami mazanice a popelem provrstvené souvrství (104, 111, obr. 11, profil P6).

Nálezy: keramika – 820 ks, přesleny – 5 ks, kostěná parohová industrie – 1 ks (parohové šídlo), kov (zlomky) – 2 ks, mazanice – 238 ks, zvířecí kosti – 122 ks.

Jáma č. 91 byla vyplněna světle šedou jílovitou uloženinou 140 s četnými uhlíky. Nálezy: keramika – 1 ks, mazanice – 2 ks.

Jáma č. 92 byla vyplněna uloženinami 149, 141, 142, 145, 148. Stratigraficky nejmladší tenká uhlíková uloženina 149 překrývala světle šedou jílovitou uloženinu 141 s 5 zlomky keramiky, nahodilými uhlíky a mazanicí. Ta z části překrývala žlutou, ulehlou spraš 142, která byla pozůstatkem spadlé severní stěny objektu. Následovala světle šedá uloženina 145, svým charakterem podobná 141, ovšem bez nálezů. Dno v tenké vrstvě pokrývala uloženina 148. Nálezy: keramika – 5 ks, mazanice – 9 ks, zvířecí kosti – 2 ks.

Objekt 72 (výkop 503), obr. 13

Pravidelně kruhová jáma, průměr při ústí 1,3 m, maximální rozměr 1,8 m, hloubka 1,1 m. S lomenými/šikmými stěnami, rovným, plochým dnem a hruškovitým profilem. Vyplněna uloženinami 114, 129, 130, 133. Stratigraficky nejmladší hnědá uloženina 114 vyplňovala ústí a hrdlo jámy – obsahovala keramické nálezy a malé kousky uhlíků. Překrývala uloženinu 129 – světlou šedohnědou vrstvou, obsahující větší uhlíky, ale pouze jeden kus keramiky. Rozšířené dno jámy zaplňovala až ke stěnám kyprá šedohnědá uloženina 130, obsahující zlomky keramiky, uhlíky i mazanici. Kuželovitě, na středu nejmocnější, po stranách se ztenčující ulehlá vrstva 133 zaplňovala dno. Nálezy: keramika – 65 ks, mazanice – 40 ks, struska – 1 ks.

Objekt 85 (výkop 517), obr. 13

Nepravidelně kruhová jáma (zkoumána ½; zbylá část se nacházela v neskryté ploše), průměr ústí 1,5 m, hloubka 1,2 m. S konkávními stěnami, rovným dnem a mísovitým profilem. Vyplněna uloženinami 128, 131, 134, 135. Stratigraficky nejmladší uloženinou byla 0,45 m mocná vrstva 128 – tmavá šedohnědá, s četnými nálezy keramiky a mazanice, méně zvířecích kostí. Následovala obdobně mocná, žlutými ččkami spráše probarvená vrstva 131, obsahující keramické nálezy a mazanici. Světle šedá vrstva 134 vyplňovala střední část dna jámy a překrývala žlutou ulehlou přemísťenou spráš 135, ležící u stěny, jež byla pozůstatkem spadlé stěny či hrdla zanikajícího objektu. Z těchto dvou spodních vrstev pocházelo dohromady pouze 15 ks keramiky. Nálezy: keramika – 113 ks, mazanice – 78 ks, zvířecí kosti – 4 ks, kameny – 14 ks.

Akce č. 40/17**Objekt 93** (výkop 500), obr. 12

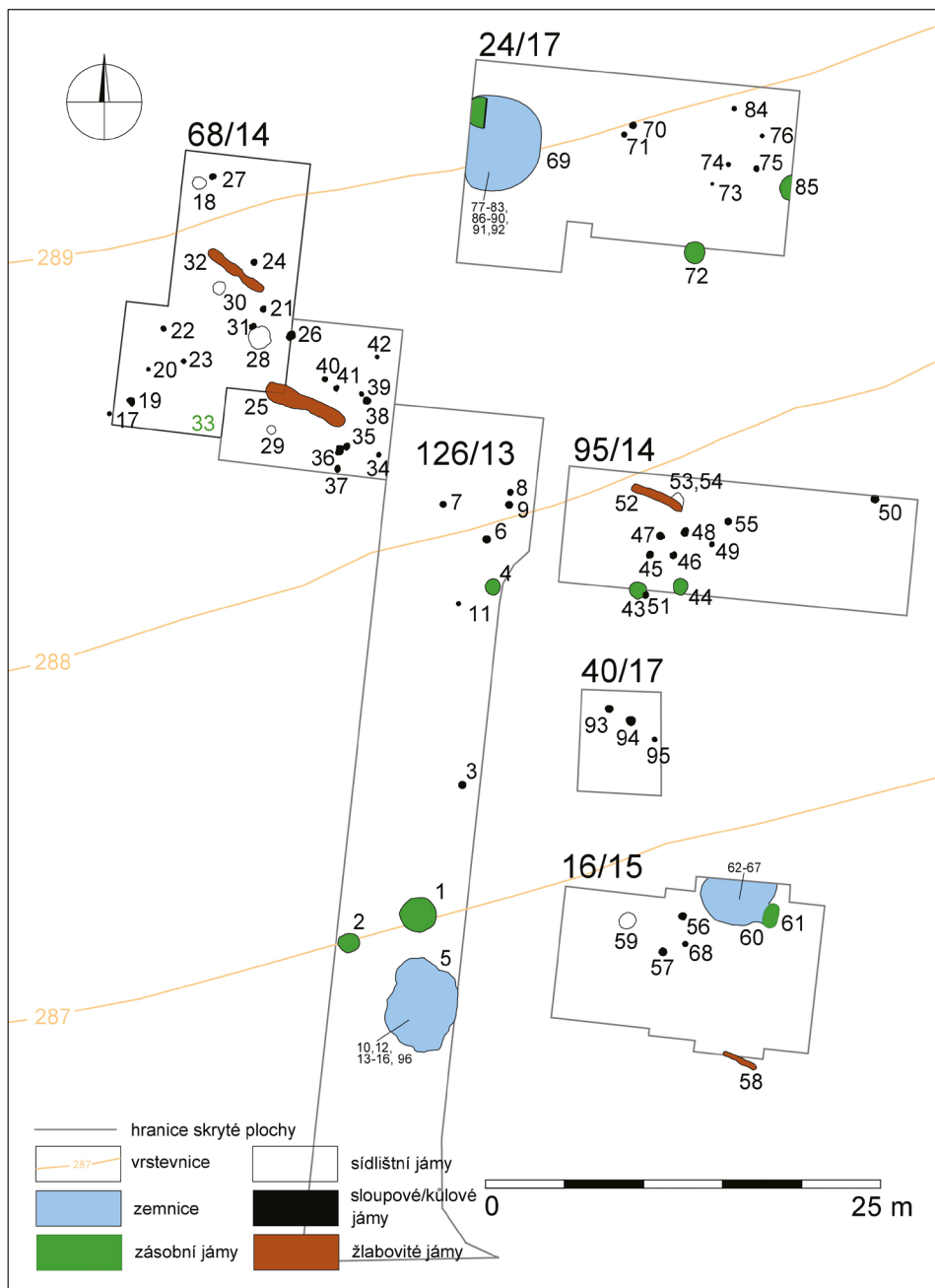
Pravidelná kruhová jáma s rozměry 0,52 × 0,45 a hloubkou 0,15 m. S příkými strmými stěnami, rovným plochým dnem a profilem ve tvaru U. Vyplněna uloženinou 101. Nálezy: keramika – 1 ks.

4. Interpretace nálezové situace

Na prozkoumaném sídelním areálu v Neplachovicích situovaném v okolí ulice Krátké (obr. 1: 3 – plocha B) bylo možné typologicky vyčlenit pět skupin objektů: 1. zahloubené jámy velkých rozměrů s plochým dnem, tzv. zemnice (uvnitř s pozůstatky po dalších konstrukcích v podobě sloupových, křulových jam, žlábků a zahloubenin); 2. sloupové jámy koncentrující se v ploše v několika místech, naznačující existenci nezahloubených sloupových staveb; 3. zásobní jámy či sklípky převážně kruhového půdorysu, na profilu vakovitých, hruškovitých a mísovitých, s plochým dnem; 4. žlabovité jámy – dlouhé, úzké, hluboké liniové objekty, se zaoblenou kratší stěnou; 5. ostatní sídlištní jámy (různých tvarů, spíše mělké) funkčně neinterpretovatelné. Dokumentované stavby a jámy (s nálezy i bez) se v prostoru ve většině případech vzájemně respektovaly.

4.1 Velké zahloubené jámy – zemnice

Objekty č. 5, 60 a 69 interpretujeme jako zemnice (dále v textu: objekt č. 5 = zemnice 1; objekt č. 60 = zemnice 2; objekt č. 69 = zemnice 3) (obr. 4–11). Jižněji po svahu umístěné zemnice 1 a 2 (vzdálené od sebe 21 m) se svým obdélníkovým tvarem s výrazně zaoblenými rohy a téměř shodnou orientací (SSV–JJZ a SV–JZ) liší od zhruba 50 m severně situované zemnice 3,

Obr. 3. Neplachovice, okr. Opava. Situační plán plochy zkoumané NPÚ, ÚOP v Ostravě v letech 2013–2017 s barevným odlišením jednotlivých typů zkoumaných objektů

Fig. 3. Neplachovice, Opava District. Site plan of the area investigated by the National Heritage Institute, Regional Office in Ostrava in 2013–2017 with colour differentiation of individual types of investigated features

Číslo zemnice	Číslo objektu	Tvar	Rozměry (d x š m)	Hloubka (m)	Obsah (m ²)	Orientace
1	5	obdélný s výrazně zaoblenými rohy	5,2 x 4,3	0,8	22,36	SSV-JJZ
2	60	obdélný s výrazně zaoblenými rohy	min. 4,2 (odhad 4,8) x 4,0	0,95	min. 16,8 (odhad 19,2)	SV-JZ
3	69	oválný až kruhový	6,2 x min. 4,8 (odhad 5,2)	1,2	min. 23,36 (odhad 25,3)	S-J

Tab. 1. Neplachovice, okr. Opava. Zahloubené stavby – zemnice, základní charakteristika

Tab. 1. Neplachovice, Opava District. Sunken featured dwellings – pit houses, basic characteristics

jejíž téměř kruhový půdorys byl orientován ve směru S–J. Hloubka všech zemnic měřená od úrovně rozhraní ornice a podloží se pohybovala od 0,8 do 1,2 m, podlahová plocha pak podle naměřených rozměrů v rozmezí 19–25,5 m². Zemnice 1 a 2 patří se svými délkami stran kolem 400–500 cm ke středně velkým. M. Golec uvádí rozptýl podlahové plochy pro tuto kategorii mezi 16–25 m², který tyto dvě neplachovické stavby splňují. K největším zemnicím jsou potom řazeny ty, jejichž strany dosahují 500 až 700 cm a vnitřní plocha se pohybuje mezi 25–35 m² (Golec 2003, 22). Na rozhraní středně velkých a velkých se nachází zemnice 3 s podlahovou plochou překračující mírně 25 m².

Dřevěná konstrukce nesoucí hřebenovou vaznici krovu sedlové nebo valbové střechy, jejíž nepřímý doklad se nachází u většiny dochovaných halštatských a laténských zemnic v podobě sloupů umístěných na podélné ose stavby (Golec 2003, 22; Goláňová 2018, 29; Zeman 2015, 191; obecně Sklenářová 2003, 18), se předpokládá i u dvou neplachovických zemnic. Zemnice 1 měla ve středu kratší JZ stěny jamku po sloupu (objekt 10), druhou jamku nelze vyloučit ani u protilehlé krátké strany. Třetí jamka (objekt 96) se nacházela v zaobleném JJV nároží. U zemnice 2 byla rovněž dokumentována jamka (objekt 64) v kratší JZ stěně, druhý sloup nelze potvrdit, jelikož protilehlá stěna zůstala

v neskryté ploše. Další jamky (objekty 65, 66, 67) na dně této zemnice pak mohou být rovněž interpretovány jako pozůstatky po nosné opoře střechy. U jen částečně zkoumané zemnice 3 není vůbec možné určit typ dřevěné konstrukce nesoucí střechu.

Stěny všech tří staveb byly téměř kolmé či mírně šikmé, dna rovná, s mělkými prohlubněmi a nepravidelně umístěnými, většinou kruhovými jamkami. Ty, pokud nejsou pozůstatkem po nosné konstrukci střechy, mají zřejmě souvislost s konstrukcemi vnitřního vybavení. Ve dně zemnice 3 byly zachyceny 4 pravouhlé jamky (objekty 77, 79, 80, 81), které možná v kombinaci s dokumentovanými mělkými kruhovými jamkami (objekty 78, 82, 83, 86) jsou pozůstatkem neznámé vnitřní konstrukce. Podél JZ stěny zemnice 2 a Z stěny zemnice 3 se nacházely úzké, mělké, zvlněné žlábků (objekty 63 a 91) nejasné funkce. Stejně tak nejasná je funkce u žlabovitých útvarů (délka cca 1–1,4 m; šířka 6–10 cm a hloubka 3–4 cm) nalezených např. ve dně, paralelně s delší osou, objektu 522 v Neředíně (Goláňová 2018, 29, pozn. 47, Fig. 12:7). V objektu 1, obdélné chatě, ovšem datované až do LT C2-D1, z Markvartic (okr. Jičín) se nacházel dlouhý, úzký žlábek ve vnitřním prostoru stavby (Jošková 2016, 79, 161, Tab. 8). Tento žlábek by snad bylo možné považovat

za stavební prvek vnitřní konstrukce stavby, např. za vnitřní děličku příčku.

V celé ploše den zemnic 1 a 2 byly stratigraficky nejstaršími uloženinami cca 0,1 m silné, souvislé vrstvy 121 (v zemnici 1) a 116 (v zemnici 2). Ty snad lze pokládat za horizont vzniklý v průběhu užívání stavby, ovšem s jistotou tvrdit, zda vznikl úmyslnou činností, není možné. U zemnice 3 uvažovat o nejstarší dochované uloženině jako o pozůstatku podlahy nebylo možné.

Nejednoznačné u všech tří zemnic bylo umístění vchodu. I když za místo vstupu by mohl být považován mírně vyběhající výběžek se zvýšeným stupněm/schodem vytesaným do podloží v S zaobleném nároží zemnice 1. Orientace na severní světovou stranu a bezprostřední přítomnost řady prohlubní v podlaze objektu tuto eventualitu zřejmě vyvrací. Výběžky se stupněm ve stěnách jsou častým pozůstatkem vnitřního vybavení zemnic. Funkčně se o nich uvažuje jako o pracovním prostoru, lavičce (Hricáková 2007, 47), odpočívadle (Podborský 1970, 32) nebo o již zmiňovaném schodu při vstupu (Vojtěchovská 2005, 302). Zemnice 2 má „lavičku“ vytesanou v části (nelemuje ji po celé délce) JV delší stěny. Pokud má tento útvar větší rozměry (délky 0,5–1,0 m a šířky 0,8 m) a je umístěn podél delší stěny (nejčastěji jižní), uvažuje se o tzv. místě s ložním koutem, jehož přítomnost řadí takovéto zemnice spíše k obytným (Soudská 1966, 584, 585).

Typickou součástí zemnic je přítomnost vnitřních a vnějších podhloubení (od mělkých po hluboká) a výběžků z hlavního objemu výkopu. Tyto sklípky či zásobní jámy sloužily jako skladovací prostory pod podlahami či ve stěnách staveb (Zeman 2015, 187). Nejinak tomu bylo i v Neplachovicích. V zemnici 1 se v severní polovině stavby podél S stěny nacházely minimálně dvě takovéto jámy (objekt 12 a 14), jedna pak v západní stěně (objekt 16). Zemnice 2 měla jámu jak uvnitř v SV části (objekt 62), tak z vnější strany, těsně přiléhající k JV stěně (objekt 61). Minimálně jedna zásobnice (ob-

jekt 91) byla také uvnitř zemnice 3. Ta zde byla zahlobena do její SZ stěny a až o 0,6 m pod úroveň její podlahy.

Existence ohniště či jiného otopného zařízení v zemnicích je považováno za doklad toho, že stavby byly obytnými (Soudská 1966, 585). Koncentrace valounů a kamenů dokumentovaná téměř nade dnem v severní polovině, poblíž středové části zemnice 1 (obr. 6), by mohla být takovýmto dokladem. U zemnice 2 si nalezením otopného zařízení jistí nejsme. V jihozápadní části zemnice 3, těsně u stěny, byla pravděpodobně dokumentována destrukce pece, jelikož místo bylo silně propáleno a provrstveno uhlíky, krustami mazanice a popelem (obr. 11). Analogii nacházíme na horákovském sídlišti v Kuřimi, kde byla zachycena podobná situace v objektu 28, sektoru A (Zeman 2015, 282, Tab. 19, 305, Tab. 41).

Na sídlišti horákovské kultury jsou stavby podobných parametrů nalézány běžně (Podborský 1970; Nekvasil 1993, 345; Golec 2003, 20). Zde bývají charakteristickým sídelním objektem, a to už z toho důvodu, že nadzemní sloupové stavby se na jejich sídlišti až na výjimky nevyskytují (Golec 2003, 20–21). I v zástavbě obytných areálů z českého prostředí pozdní doby halštatské a časného laténu zdánlivě zemnice převládaly (Vokolek 2008, 111), jejich nálezy jsou z té doby nejčetnější a současně převládá tvarová pestrost (Hricáková 2007, 20–21). P. Goláňová definovala tři základní podtypy zahlobených staveb, které se celkem pravidelně vyskytují na moravských sídlišti HD-LTA: 1. čtvercové až obdélné se zaoblenými rohy, s pozůstatkem po dvojici kůlů přibližně uprostřed kratších stěn; 2. čtvercové až obdélné stavby bez stop konstrukce, příp. s jednou kůlovou jámou nepravidelně umístěnou; 3. čtvercové až obdélné stavby větších rozměrů, často s řadou zahlobenin a kůlových jam ve dně, ale bez zřejmé sedlové konstrukce střechy. Čtvrtý typ stavby s kruhovým půdorysem se v této době objevuje výjimečně (Goláňová 2018, 32–33).

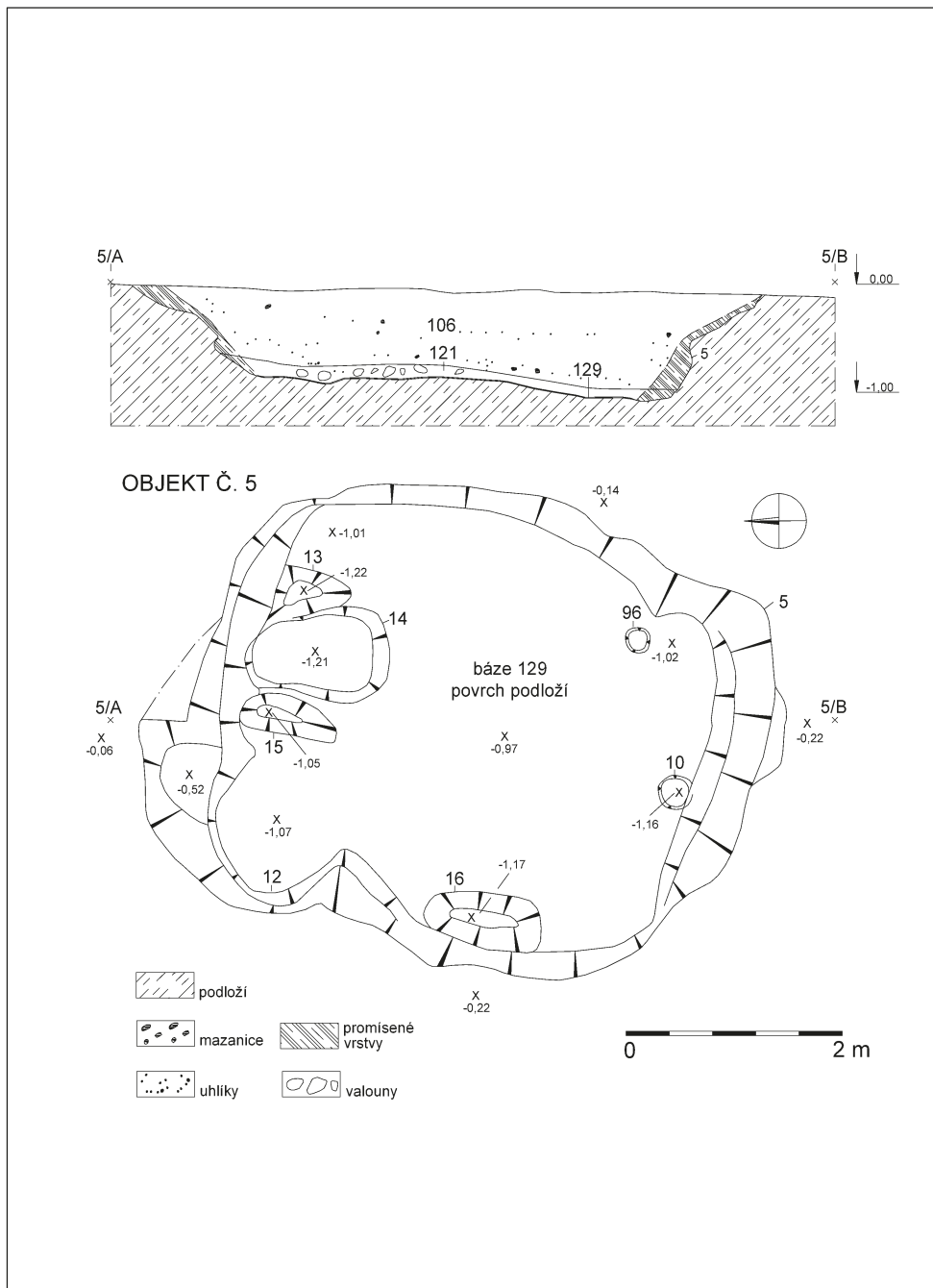
Zemnice sloužily pravděpodobně k obytným, výrobním či skladovacím účelům. Jako obytná je stavba interpretována tehdy, když je v ní doloženo otopné zařízení, lavice s ložním koutem, sklípky či zásobní jámy a např. doklady domácí výroby v podobě nálezů menšího množství železné strusky, přeslenů a 1 až 3 kusů tkalcovského závaží (*Soudská 1966*, 584–585). Většinou se ale předpokládá jejich multifunkčnost. Z opavského regionu z období starší fáze halštatu je v literatuře zmiňována zahloubená chata menších rozměrů z katastru Opavy-Vávrovice (*Pavelčík 1960*, 65) a jiná z pozdního halštatu z Velkých Hoštic (*Janák 1983*, 22). Několik zahloubených staveb s parametry zemnice (snad objekty č. 522, 553, 554, 617) bylo pravděpodobně odkryto na monokulturním jednofázovém sídlišti v Loděnici (HC1b-HC2/D1), zkoumaném v roce 2010 (*Juchelka 2015*, 102, obr. 4:3, 4, 5, 6).¹⁰ V prostoru hradiska v Hradci nad Moravicí byl v roce 1999 prozkoumán zahloubený objekt 21/I. Jedná se o obdélnou stavbu (S-J) o rozměrech 2,0 × 2,90 m s vnějším výběžkem ve střední části severní stěny (s ním rozměr stavby 3,12 × 2,90 m) a řadou zahloubenin ve dnu. Počátek stavby je datován buď na konec slezské nebo na počátek platěnické fáze, kdy také zaniká (*Moravec 2005*, 41, 103–104).

4.2 Sloupové jámy

Četné sloupové jámy (v počtu 46), koncentrované na ploše v několika místech, naznačovaly přítomnost nadzemních sloupových staveb. Pouze ze 14 jamek (objekty č. 3, 7, 19, 26, 29, 31, 35, 36, 37, 46, 47, 51, 55, 93) byl získán keramický materiál. Zdokumentované jamky vykazovaly podobný tvar – většinou kruhový, někdy nepravidelně oválný, s příkými, strmými stěnami, rovným dnem, na profilech ve tvaru U, méně mísovitých. Pokud byly kruhové, tak se jejich průměr pohyboval od 0,25 do 0,63 (v průměru

0,4 m) a hloubka od 0,1 do 0,36 (v průměru 0,19 m). Nepravidelné jamky byly podobných rozměrů jako kruhové, ale vždy mělké (od 0,05 do 0,2 m).

Zejména z důvodu nekomplexnosti zkoumané plochy nebyly jednotlivé struktury vytyčeny. Přesto o nich můžeme říci, že vyplňovaly prostor mezi ostatními objekty, vzájemně se s nimi respektovaly, nebyly zřejmě přestavovány, a pokud některé jamky tvořily linie, pak byly uniformně orientovány ve směru SV–JZ (resp. SZ–JV). V jejich blízkosti (vně i uvnitř) se nacházely sídlištní jámy – zásobnice, ale i další sídlištní objekty bez jasné funkce a interpretace (mezi nimi žlabovité jámy). Obecně se na halštatských sídlištech přítomnost nadzemních domů různé konstrukce předpokládá, výjimečně se jejich stopy podaří zachytit (*Golec 2003*, 28–29; *Vokolek 2008*, 86; *Goláňová 2018*, 40–42). Na území horákovské kultury představuje takovou výjimku ohrazené sídliště dvorcového typu z Kuřimi, kde se nacházely společně vzájemně se respektující zemnice a větší množství nadzemních staveb (*Zeman 2015*). Z důvodu nízkého počtu nálezů nadzemních staveb není možné určit vzájemný vztah se stavbami zahloubenými (zemnicemi). V některých případech se uvažuje, že zahloubené stavby byly součástí staveb nadzemních (*Goláňová 2018*, 42). Z opavského prostoru halštatské fáze KLPP je např. známo 6 nadzemních kúlových staveb (chat) ze sídliště v Loděnici (HC1b-HC2/D1). Čtyři stavby byly orientovány delší stranou SZ–JV, dvě pak SV–JZ (*Juchelka 2015*, 101–103, 119, obr. 3, 4:3, 4, 5). Dvě stavby kúlové konstrukce byly zkoumány na hradisku v Hradci nad Moravicí. První byla postavena v průběhu slezské fáze a zanikla požárem na počátku fáze platěnické (*Moravec 2005*, 101–103), druhá stavba menších rozměrů pochází z fáze platěnické (*Tichá Krasnokutská 2019a*, 213; *Tichá Krasnokutská 2019b*, 14, plán 29, Tab. 23). Obě konstrukce byly shodně orientovány SV–JZ. Z prostoru osídlení vázaného na oblast

Obr. 4. Neplachovice, okr. Opava. Zemnice 1 (objekty č. 5, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 96) – terénní kresebná dokumentace

Fig. 4. Neplachovice, Opava District. Pit house 1 (features no. 5, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 96) – drawing documentation of excavations

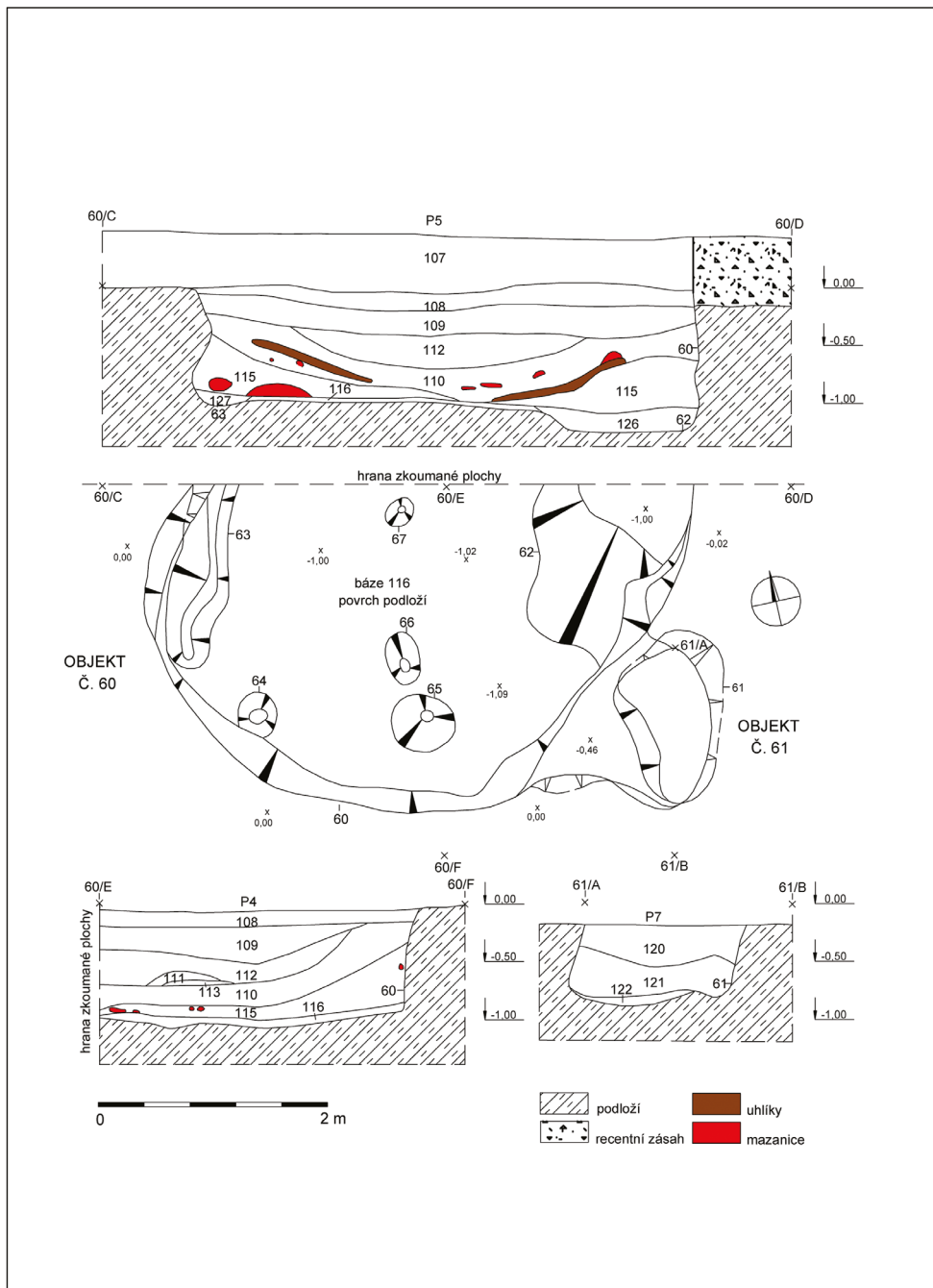
Obr. 5. Neplachovice, okr. Opava. Zemnice 1 (objekty č. 5, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 96) – terénní fotografická dokumentace po celkové preparaci, pohled od západu

Fig. 5. Neplachovice, Opava District. Pit house 1 (features no. 5, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 96) – photographic documentation of excavations after completed cleaning, a view from the west

Obr. 6. Neplachovice, okr. Opava. Zemnice 1 (objekt č. 5) – terénní fotografická dokumentace, průběh preparace k. 121 s koncentrací kamenů a valounů, pohled od západu

Fig. 6. Neplachovice, Opava District. Pit house 1 (feature no. 5) – photographic documentation of excavations, progress of cleaning of context 121 with a concentration of stones and cobbles, a view from the west

Obr. 7. Neplachovice, okr. Opava. Zemnice 2 (objekty č. 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67) – terénní kresebná dokumentace

Fig. 7. Neplachovice, Opava District. Pit house 2 (features no. 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67) – drawing documentation of excavations

Obr. 8. Neplachovice, okr. Opava. Zemnice 2 (objekty č. 60, 61, 62, 63, 67) – terénní fotografická dokumentace po celkové preparaci, pohled od jihovýchodu

Fig. 8. Neplachovice, Opava District. Pit house 2 (features no. 60, 61, 62, 63, 67) – photographic documentation of excavations after completed cleaning, a view from the southeast

Pobeskydí je známo 8 půdorysů nadzemních staveb (s převládající orientací SZ-JV) z Klimkovic a jedna stavba menších rozměrů (SV-JZ) z Olbramic (*Hlas – Krasnokutská 2005*, 92, 97, obr. 2, 3, 7). Obě sídliště se nachází v okr. Ostrava-město a jsou shodně datována do HC1b-HD (*Juchelka 2014*, 35–36). V místech akropole hradiska Chotěbuz-Podobora (okr. Karviná) byla prozkoumána chata kúlové konstrukce ze stupně HD, jejíž součástí bylo i ohniště (*Dohnal 1988*, 35).

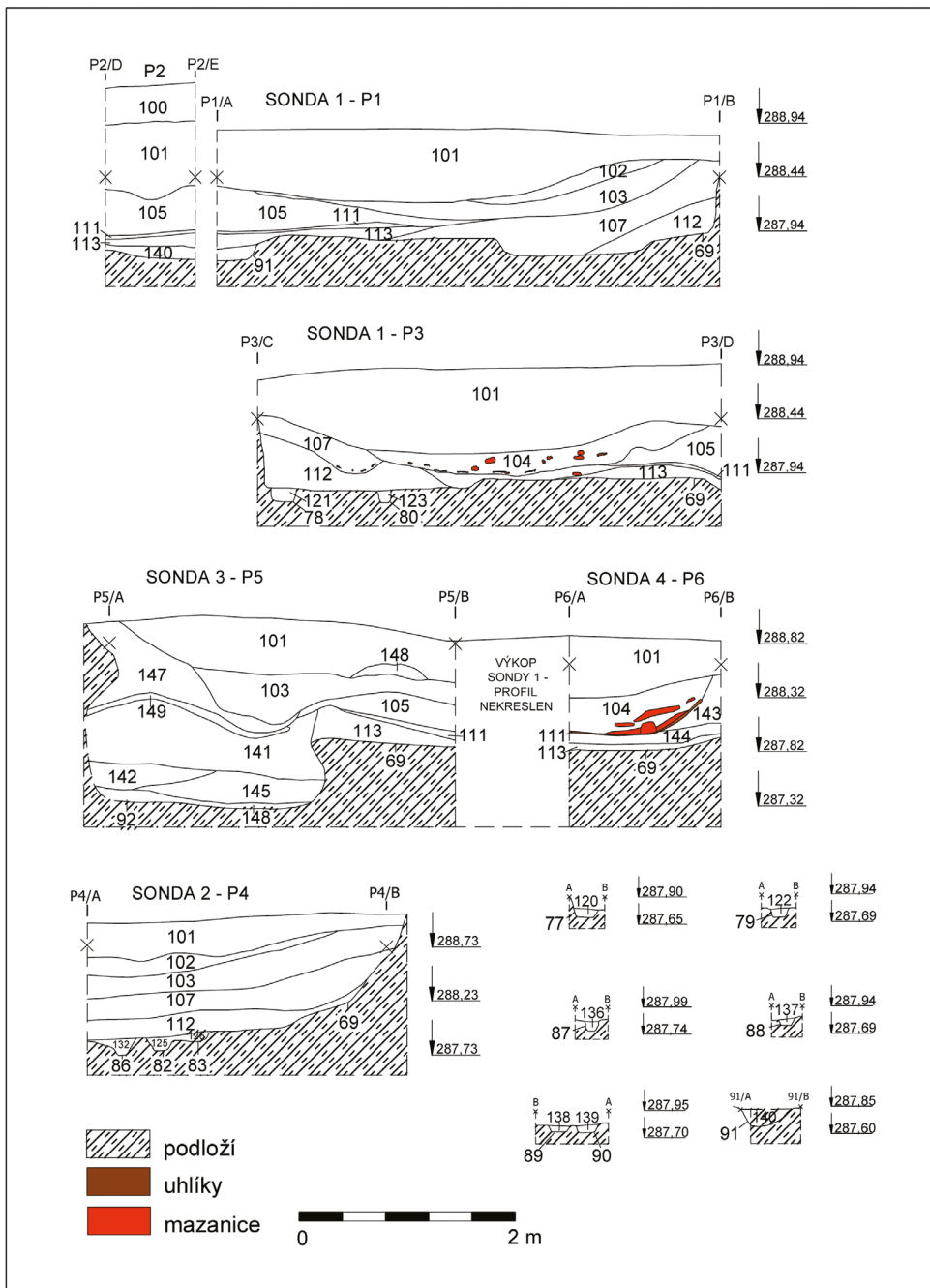
Typické zásobnice se vyznačovaly kruhovitým půdorysem, rovným či mísovitém dnem a vakovitým (méně už hruškovitým) profilem. Průměr jejich hrdla se pohyboval od 0,65 do 1,35, maximální šířka (většinou na úrovni dna) od 1,2 do 2,5 m. Zhloubení do sprašového podloží se pohybovalo od 0,6 do 1,4 m. Z charakteru výplní je zřejmé, že většina nebyla zasypana jednorázově a že po ukončení své primární funkce sekundárně sloužily jako odpadní jámy.

4.3 Zásobní jámy

Objekty č. 1, 2, 4, 33, 43, 44, 61, 72, 85 a 92 odpovídaly svými parametry (viz text níže) jamám, jež označujeme jako jámy zásobní či zásobnice (obr. 13). Na sídlišti se nacházely buď samostatně, nebo v blízkosti možných nadzemních sloupových staveb (1, 2, 4, 33, 43, 44, 72, 85) či uvnitř zhloubených staveb, resp. zem-

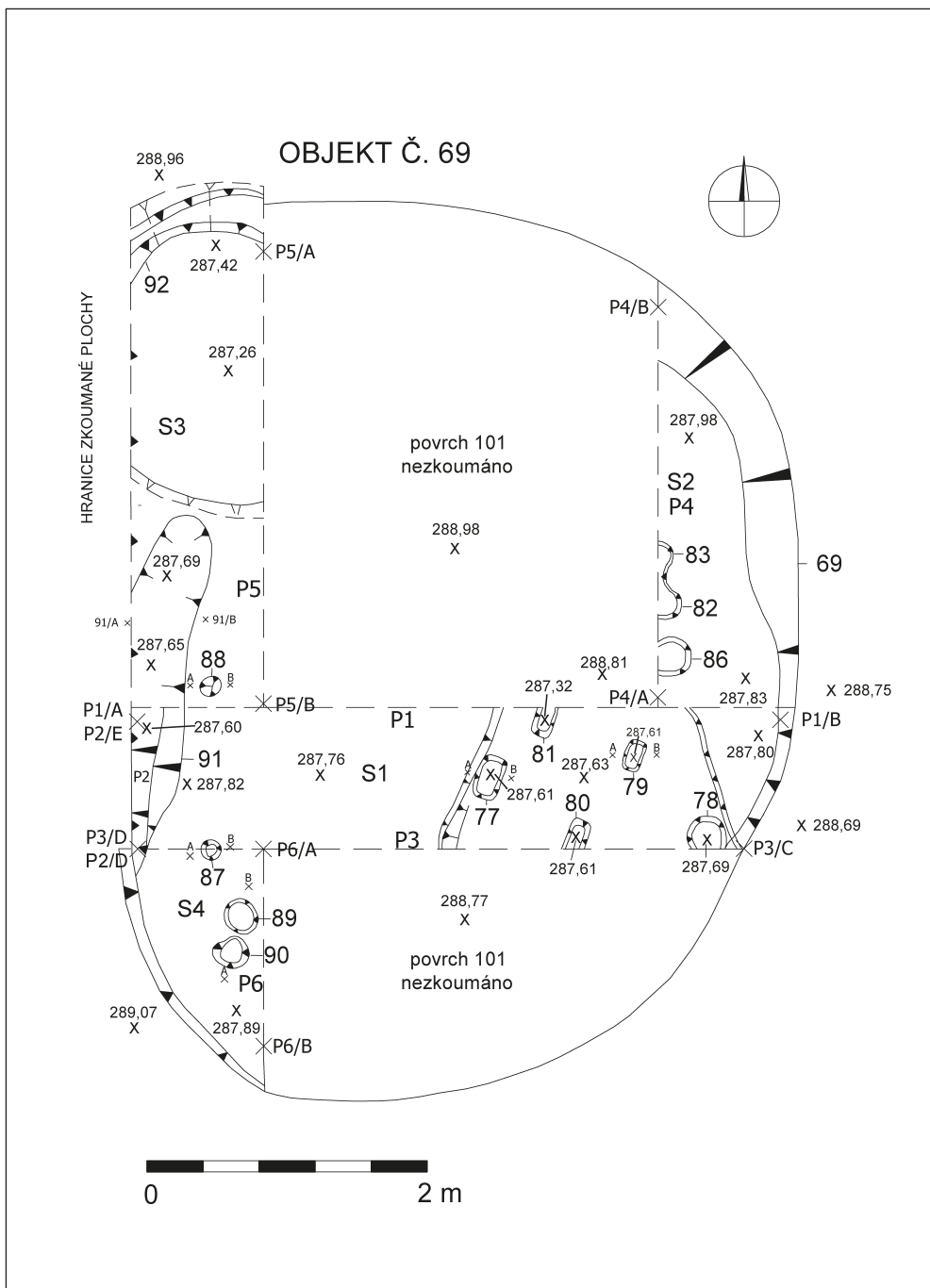
4.4 Žlabovité jámy

Čtyři jámy (objekty č. 25, 32, 52, 58) klasifikujeme jako žlaby (obr. 14, 15, 16). Tyto objekty byly v rámci obytného areálu umístěny mezi kumulacemi sloupových jam a nic neohraničovaly. Nápadná byla jejich shodná SZ-JV orientace, výrazná délka oproti šířce, hloubka a zaoblení kratších stran. Na profilu byly vanovité (či ve

Obr. 9. Neplachovice, okr. Opava. Zemnice 3 (objekty č. 69, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92) – terénní kresebná dokumentace, profily

Fig. 9. Neplachovice, Opava District. Pit house 3 (features no. 69, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92) – drawing documentation of excavations, sections

Obr. 10. Neplachovice, okr. Opava. Zemnice 3 (objekty č. 69, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92) – terénní kresebná dokumentace, půdorys

Fig. 10. Neplachovice, Opava District. Pit house 3 (feature no. 69, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92) – drawing documentation of excavations, ground plan

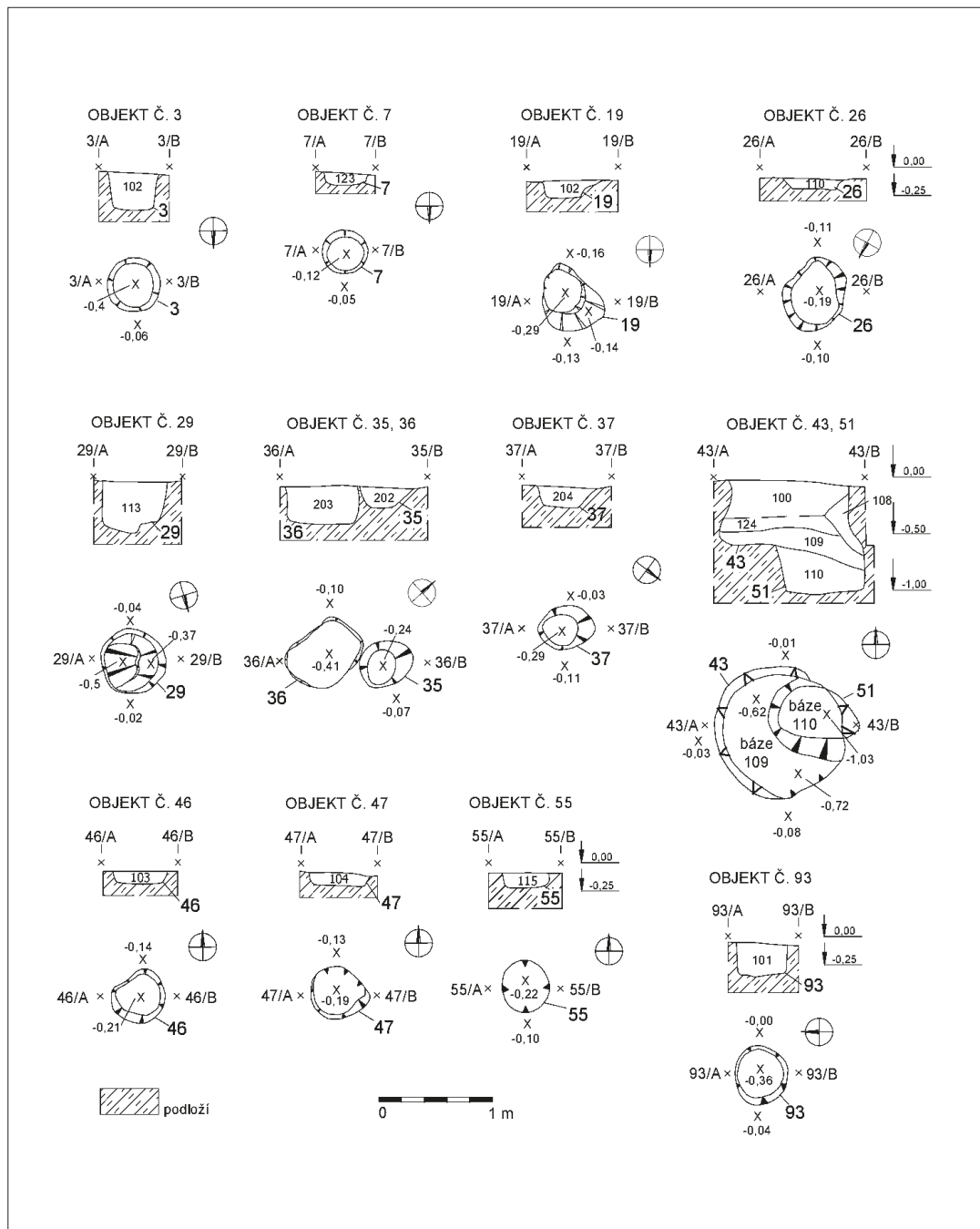

Obr. 11. Neplachovice, okr. Opava. Zemnice 3 (objekt č. 69) – terénní fotografická dokumentace profilu P6 s možnou destrukcí pece (k. 104), pohled od západu

Fig. 11. Neplachovice, Opava District. Pit house 3 (feature no. 69) – photographic documentation of excavations, section P6 with possible collapsed oven (context 104), a view from the west

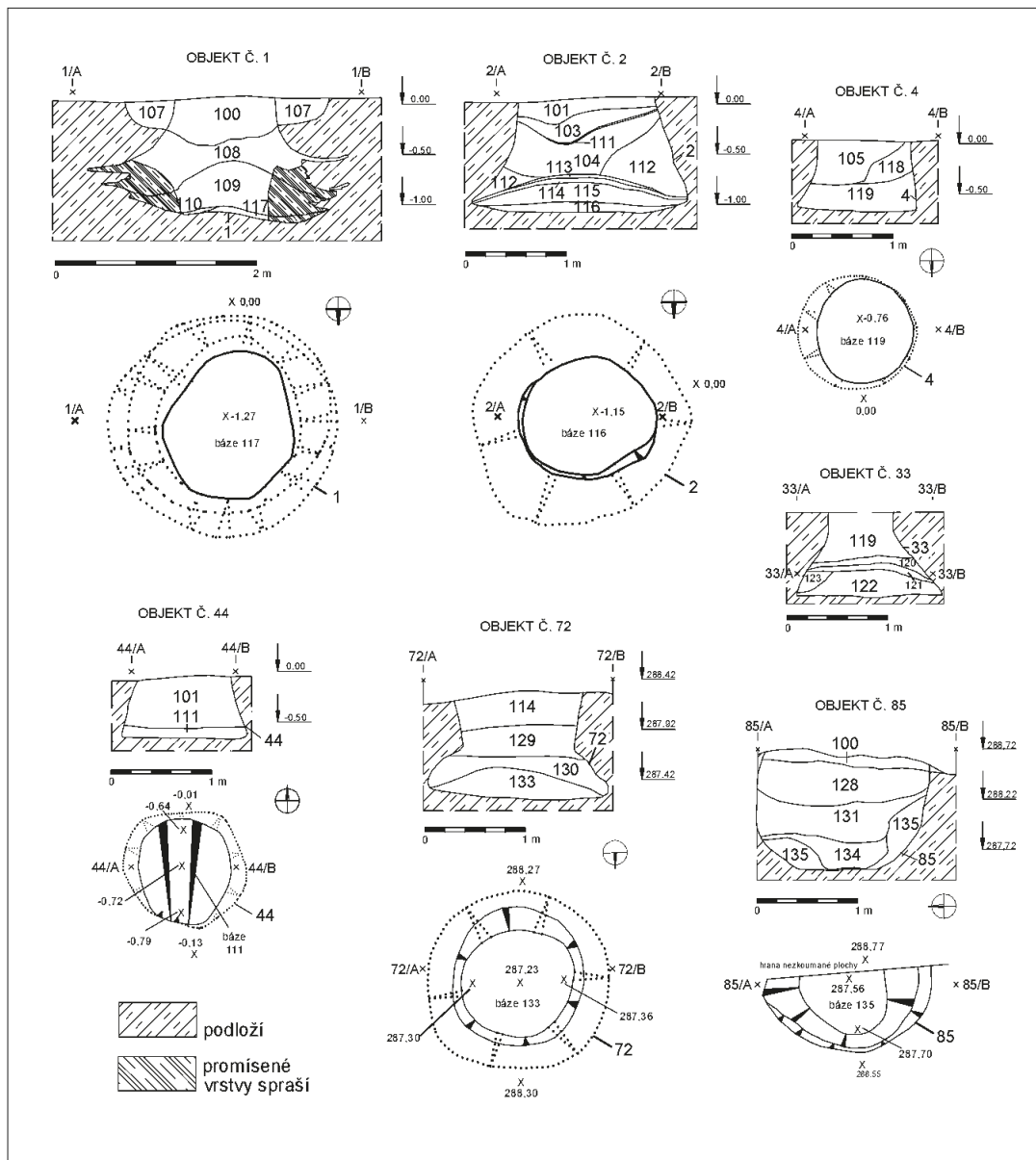
tvary U) s příkými, strmými stěnami (někdy nepravidelnými) a rovnými či konkávními dny. Délka, která několikanásobně překračovala šířku, se pohybovala kolem 3,5–5,4 m, šířka činila 0,6–1,3 m a hloubka 0,5–1,0 m. V jednom případě narušil žlab č. 52 starší sídlištní jámu č. 53, většina ale respektovala pravděpodobně nezahlobené sloupové stavby. Žlaby byly shodně vyplněny kompaktní hlínou, obsahující četné nálezy fragmentů keramických nádob i mazanice. Ve žlabech č. 25 a 52 bylo nalezeno po jednom přeslenu. Z terénní dokumentace nebylo zřejmé, zda byly v objektech při exkavaci zaznamenány pozůstatky po vnitřních konstrukcích (např. jamky po kulech či sloupech). Pokud by byly doloženy, mohli bychom o žlabech uvažovat v souvislosti s konstrukcemi nadzemních staveb jako o základových žlabech. Určitou po-

dobnost, zejména ve tvaru, by neplachovické žlabovité jámy mohly mít ve žlabech „typu Březnice“, které jsou primárně spojovány s textilní produkcí. Ty se ovšem geograficky omezují na J, Z Čechy, Bavorsko a okrajově Rakousko a časově na období popelnicových polí od horizontu BrC2/D až po samý závěr doby bronzové. V naprosté většině jsou zmiňované objekty vyplněny keramikou, hliněnými závažími a kamennými artefakty a vše bývá silně přepáleno (*Chvojka – Kuna – Menšík – Šálková – Křivánek 2020*, 83–84). Podoba s tzv. Schlitzgruben (*Štohandlová 2015*, 187; *Werens 2015*, 187) je také jen zdánlivá. Tyto hluboké, podlouhlé jámy oválného půdorysu s hrotitým dnem jsou známy z více pravěkých období, zejména neolitu, a většinou jsou spojovány s výrobní činností (*Kuna 1991*, 56–58; obj. 64, 115, 121, 227; *Vondrovský*

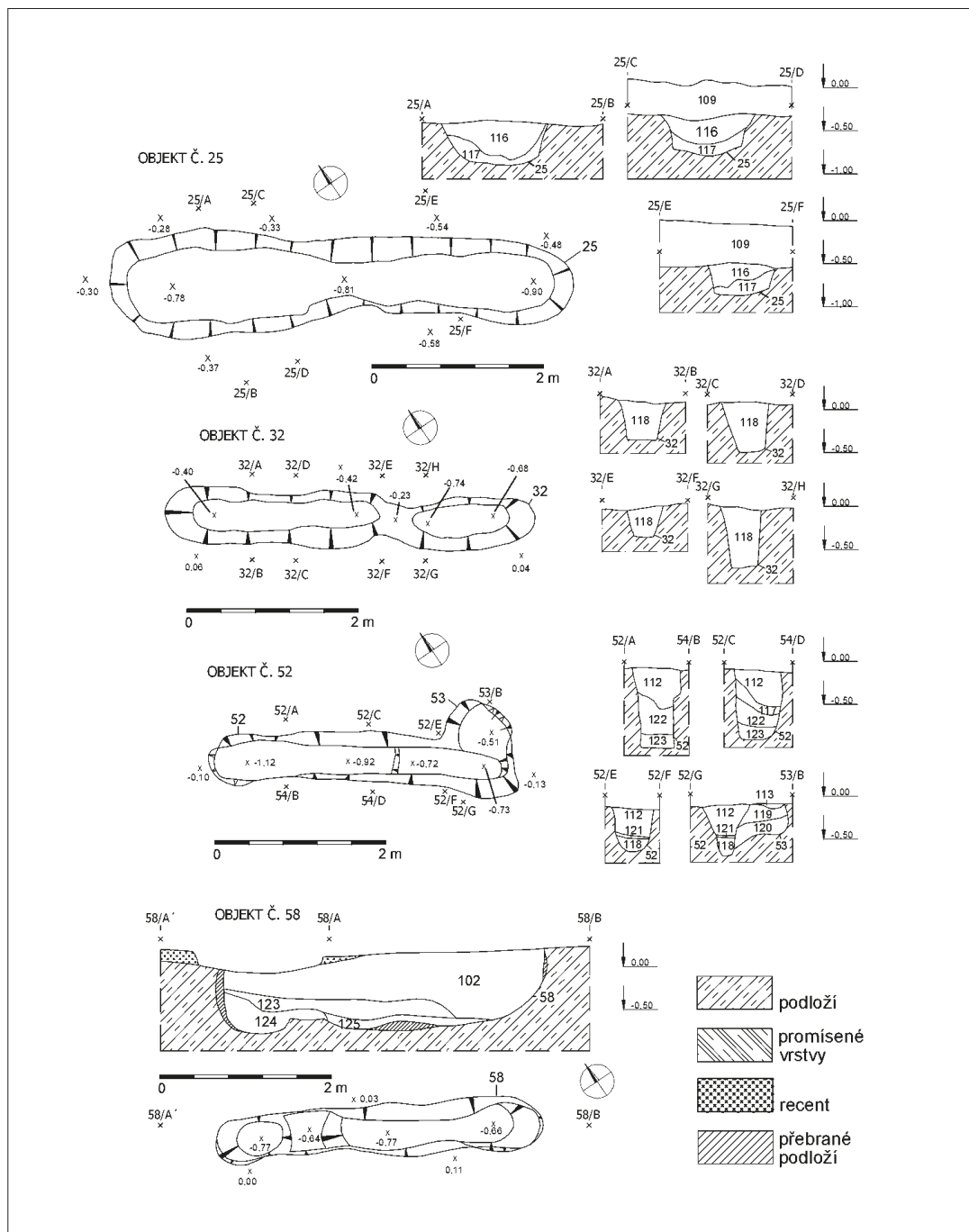
Obr. 12. Neplachovice, okr. Opava. Sloupové jámy, objekty č. 3, 7, 19, 26, 29, 35, 36, 37, 46, 47, 51, 55, 93; zásobní jáma, objekt č. 43 – terénní kresebná dokumentace

Fig. 12. Neplachovice, Opava District. Postholes, features no. 3, 7, 19, 26, 29, 35, 36, 37, 46, 47, 51, 55, 93; storage pit, feature no. 43 – drawing documentation of excavations

Obr. 13. Neplachovice, okr. Opava. Zásobní jámy, objekty č. 1, 2, 4, 33, 44, 72, 85 – terénní kresebná dokumentace

Fig. 13. Neplachovice, Opava District. Storage pits, features no. 1, 2, 4, 33, 44, 72, 85 – drawing documentation of excavations

Obr. 14. Neplachovice, okr. Opava. Žlabovité jámy, objekty č. 25, 32, 52, 58 – terénní kresebná dokumentace

Fig. 14. Neplachovice, Opava District. Trough-shaped pits, features no. 25, 32, 52, 58 – drawing documentation of excavations

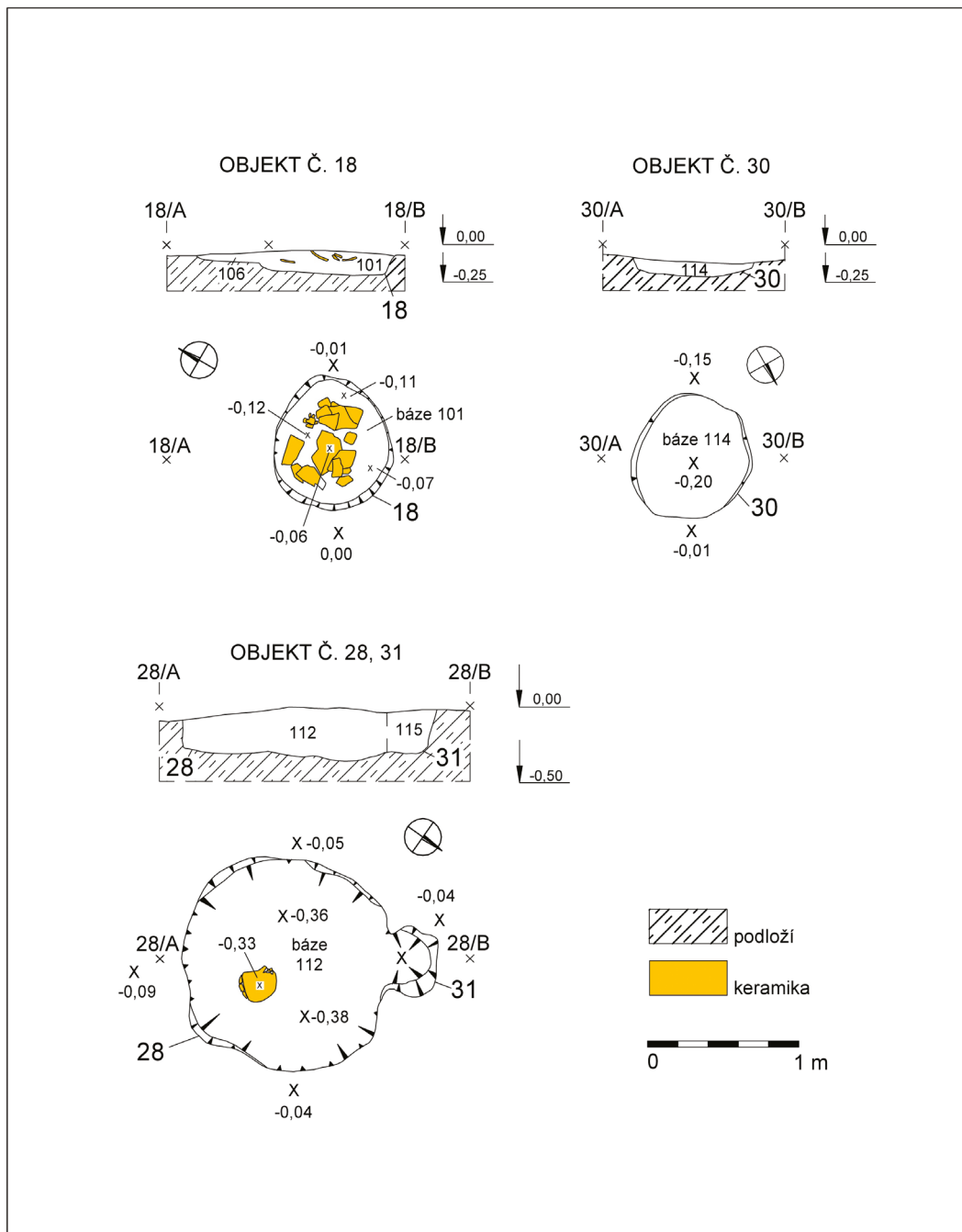
Obr. 15. Neplachovice, okr. Opava. Žlabovitá jáma, objekt č. 52 (v superpozici s objektem č. 53) – terénní fotografická dokumentace, pohled od západu

Fig. 15. Neplachovice, Opava District. Trough-shaped pit, feature no. 52 (in superposition with feature no. 53) – photographic documentation of excavations, a view from the west

Obr. 16. Neplachovice, okr. Opava. Žlabovitá jáma, objekt č. 58 – terénní fotografická dokumentace, pohled od západu

Fig. 16. Neplachovice, Opava District. Trough-shaped pit, feature no. 58 – photographic documentation of excavations, a view from the west

Obr. 17. Neplachovice, okr. Opava. Ostatní sídlištní jámy, objekty č. 18, 28, 30, 31 – terénní kresebná dokumentace

Fig. 17. Neplachovice, Opava District. Other settlement pits, features no. 18, 28, 30, 31 – drawing documentation of excavations

2021, 349–350). Tzv. Schlitzgruben např. mohly sloužit k namáčení lnu a konopí, které byly nalezeny v objektech v Brońsku z přelomu doby bronzové a železné a v Karczyně z doby římské (*Dzięgielewski 2011*, 102–103). Z neplachovic- kých jam ovšem žádná rostlinná vlákna dolože- na nejsou (*Motěšický 2019*, 104).

4.5 Ostatní sídlištní jámy

Poslední skupinu představovaly funkčně neinter-pretovatelné objekty (obr. 17). Jednalo se o malé množství jam (objekty s nálezy č. 18, 28, 30, 53; objekty bez nálezů č. 54, 59), které nebylo možné zařadit do skupin popisovaných výše. Většinou to byly jámy nepravidelně oválné či kruhové o délce mezi 0,65 a 1,4 m a šířce od 0,2 do 0,8 m. Téměř vždy mělce zahloubené (od 0,1 do 0,45 m).

5. Nálezy

Z prostoru sídelního areálu pochází četné ná- lezy hmotné kultury. Největší zastoupení zís- kaného nálezového fondu náleží keramické- mu materiálu. Z 38 na nálezy pozitivních jam pochází dohromady 3 928 zlomků keramic- kých nádob, 20 ks přeslenů (a jeden z nestrati- fikované vrstvy), 23 zlomků hliněných závaží, 4 828 ks mazanice a 221 ks archeozoologického materiálu. Mnohem méně bylo nalezeno před- mětů z okruhu kamenné industrie – 2 brousky, 1 zátěž, 9 úlomků silicitu (z toho s jistotou 2 nástroje) a parohové industrie – 1 šídlo. Vý- robky z kovů byly nalezeny ve zlomcích 3, dal- ších 5 jen v podobě amorfních hrudek. Výběr nálezů je vyobrazen na obr. 18–25.

5.1 Keramické nádoby

Terminologie tvarů nádob vychází z prací M. Golce (*Golec 2003*; *Golec – Fojtík 2020*) a M. Chytráčka (*Chytráček – Bernat 2000*; *Chyt- ráček 2007*). Terminologie pracuje pouze s tvary nádob zjištěných na sídlišti v Neplachovicích, některé zdejší tvary je však obtížné začlenit do výše uvedených klasifikací. Z celkového počtu 3 928 ks keramických zlomků nádob (v různé míře fragmentárnosti) se podařilo 446 ks tvaro- vě přibližně zařadit (11,35 %). S jistotou je mož- né mezi hrncovité nádoby řadit 124 ks (27,8 %), amforovité nádoby a osudí 94 ks (21,07 %), mísy 125 ks (28,02 %), kotouče 65 ks (14,57 %), cedníky/poklopy/vykuřovačla 14 ks (3,13 %), šálky 1 ks (0,22 %), miniaturní nádobky 2 ks (0,44 %) a ostatní nádoby na rozhraní tvarů 18 ks (4,03 %). Dochovaná torza poskytla širo- kou škálu tvarů (viz tab. 3 – katalog keramic- kých tvarů a výzdoby).

5.1.1 Soudky a hrnce

Soudky. Tyto nádoby postrádají hrdlo. Projevu- je se u nich jistá variabilita. Týká se např. míry zatažení, většinou jednoduchého okraje. Od velmi slabého (obr. 20:15) po výraznější (obr. 22:13). Objevuje se i okraj vodorovně seříznu- tý (obr. 18:20). Tento typ nádoby může mít dvojkonický tvar (obr. 21:14; 22:12). Soudky jsou často opatřeny plastickou lištou (obr. 18:9; 20: 3, 7, 10; 21:8; 23:8; 24:23), plastickým výčněl- kem (obr. 18:30, 31; 22:9), kombinací výčnělku a důlků (obr. 23:1), důlku s nehtovým vrypem (obr. 19:6) nebo jen horizontálním pásem ne- výrazných důlků pod okrajem (obr. 23:2, 3, 4). K soudkům snad lze zařadit vejčitý tvar výdu- tě s nálevkovitým hrdlem (obr. 18:18). Některé soudky mohou snad dosahovat zásobnicových rozměrů (obr. 20:13; 21:4, 8; 22:10).

Hrnce. Setkáváme se s rozmanitostí v morfologii. Objevují se hrnce s vyšším, téměř nálevkovitým hrdlem (obr. 22:1). S nižším hrdlem, pod nímž jsou umístěny dvojité plastické výčnělky (obr. 19:1, 2) nebo plastická lišta (obr. 18:11; 23:26). S výrazně prohnutým, ostře nasazeným hrdlem, pod nímž jsou dva horizontální pásy důlků s nehtovým vrypem (obr. 21:16; 25:1). S výrazně prohnutým, ostře nasazeným hrdlem a promačkávanou plastickou lištou na okraji a pod hrdlem (obr. 20:2, 4; 22:2) nebo lehce prohnutým hrdlem (obr. 22:19). S nízkým hrdlem a okrajem s promačkávanou plastickou lištou (obr. 20:1).

5.1.2 Amforovité zásobnice

Střepy s téměř úplnou redukcí vykloněného okraje s kuželovitým hrdlem (obr. 18:29; 19:5; 20: 6; 21:7; 24:22). Zastoupeny jsou zlomky nádob s jazykovitými, držadlovitými výčnělky (obr. 18:32; 19:10; 23:20). K zásobnicím lze přiřčenit část těla velké nádoby s plastickou lištou a slámováním vnější strany stěny (obr. 22:11). S jistou tolerancí do této skupiny můžeme zařadit i rekonstrukci s dvojitými plastickými výčnělky na maximální výduti (obr. 20:12). U tohoto typu nádob bylo při makroskopickém pozorování zjištěno v keramickém těstu použití drcené keramiky jako ostrůva.

5.1.3 Amfory/osudí

Do této skupiny řadíme zlomky středně velkých nádob na základě práce M. Golce, kde rozhodujícím kritériem mezi oběma tvary je poměr šířky a výšky (*Golec 2003*, 32, 188; *Golec – Fojtík 2020*, 145). V případě neplachovických zlomků nelze vždy jednoznačně říci, ke kterému tvaru jednotlivý fragment přiřadit.

Amfory. K amforám (případně k osudím) náleží nádoba s vhloubenou i plastickou výzdobou (obr. 22:8), torzo s plastickými výčnělky (obr. 21:12, 13), fragment hrdla s výduti a plastickým výčnělkem (obr. 18:19; 20:9), zlomky drobných zdobených nádobek (obr. 18:10, 16; 23:11).

Osudí. K osudím řadíme nádobu s esovitou profilací a nízkým hrdlem (obr. 22:7), zlomek s vyšším hrdlem (obr. 22:15), grafitový okraj s hrdlem (obr. 18:12; může se však jednat i o hrncovitou nádobu), zlomky okrajů s hrdly (obr. 18:17; 23:6, 7, 9) a výduť s výzdobou (obr. 18:23).

5.1.4 Mísy

Mísa polokulovitá (případně vyklenutá). Tělo vně vyklenuté, bez zatažení okraje (*Golec – Fojtík 2020*, 148). V našem případě není profilace stěny vždy jednoznačná, inklinuje i ke kónickému tvaru (obr. 18:3, 26, 27; 23:14).

Mísa se zataženým okrajem. Míra zatažení je u každého zlomku odlišná, podobně jako jejich velikost (obr. 18:1, 22, 24, 25, 28; 19:7; 20:14; 22:14; 23:13, 15, 21, 22, 24).

Mísa s lomenou stěnou. Lomení stěny může být nejširším místem nádoby (obr. 18:13, 15; 21:1; 23:16, 17, 23). V jiných případech je nejširší místo shodně v místě zalomení i v místě ústí (obr. 22:18; 23:19, 27, 28). Lom stěny může být přesekáván (obr. 19:4; 21:2; 23:25), případně vytažen v límec se zdobením oválnými důlky (obr. 18:14). Některé ze zlomků mohou náležet šálkům, což nelze odlišit (např. obr. 18:2).

Mísa z objektu 5 (obr. 19:3) má znaky mís s ostře nasazeným nízkým hrdlem (*Chytráček – Bernat 2000*, 290), zařadit ji však do této skupiny zřejmě nelze.

5.1.5 Šálky

Šálek byl nalezen v jediném případě (obr. 20:16): s válcovitým tělem (hrdlem), s vyklenutou a odsazenou spodní částí nádoby, s důlkem ve dně.

5.1.6 Ploché kotouče

Větší nebo menší části okrajů s absencí středové plochy v počtu 65 ks (obr. 18:5; 19:11–13; 24:1–11). Držadla nebyla zjištěna. V některých případech je aplikována úprava okraje důlky (obr. 19:11; 24:6, 7, 8, 9), přesekáváním (obr. 19:12, 13) nebo zdvižením (obr. 24:11). Plocha kotouče mohla být zdobena důlky s nehtovým vrypem (obr. 24:1).

5.1.7 Cedníky/poklopy/vykuřovadla

Kónická nádobka s perforovanou stěnou (obr. 19:14; 21:19).

5.1.8 Ostatní/nejasné tvary

Na sídlišti se vyskytla i miniaturní nádobka s hrubým povrchem keramického těsta (obr. 21:5). Některá dna zlomků nádob, u nichž neznáme přesnou morfologii, jsou opatřena výrazným důlkem (obr. 22:16, 17). Zajímavým fragmentem hrncovité nebo snad džbánkovicé nádoby je zlomek hrdla s okrajem, s páskovým uchem, které je vytaženo nad okraj. Střed ucha je zdoben vertikálním, šikmo přesekávaným žebrem, připomínajícím tordování (obr. 22:6). Mezi nejasné tvary (mísa, hrnec?) můžeme zařadit grafitový zlomek s ovaleným okrajem a kolky (obr. 22:3; 25:2), výduť s horizontálními liniemi důlků (obr. 23:10).

5.1.9 Technika formování nádob

Keramický mobiliář zastupují zlomky nádob vyrobených pouze v ruce. Keramika vytáčená (*Thér – Mangel – Gregor 2015*, 29) na hrncířském kruhu se mezi nálezy nevyskytuje. Jen ve dvou případech můžeme připustit použití techniky obtáčení (*Thér – Mangel – Gregor 2015*, 28). Oba zlomky pochází z objektu 60. Jsou vyrobeny z keramického těsta se silným zastoupením grafitu. Proces obtáčení se v prvním případě týká konečného formování okraje (obr. 22:3; 25:2). Na keramice se neobjevila viditelná technologická stopa po výrobě při rotačním pohybu, pouze symetrie a konečný tvar zhotoveného okraje k ní odkazuje. Na vnitřní straně stěny těla nádoby lze pozorovat zvlněný povrch, způsobený tlakem při vytváření v ruce (obr. 25:2). U druhého případu lze připustit techniku obtáčení při vytvoření horizontálního žebra (pásky) na vnější straně stěny hrncovité nádoby (obr. 21:17; 25:7).

5.1.10 Grafitová keramika

Keramické střepy se zastoupením grafitu byly nalezeny v počtu 29 ks (0,73 % z celkové keramické produkce) a od ostatních zlomků se výrazně odlišují. Kromě přidávání samotného grafitu do keramického těsta se zde grafit uplatnil zároveň i jako ostřívo ve formě zrn, která jsou postřehnutelná makroskopicky ve stříbrně šedé stěně nádob. Největší množství grafitové produkce bylo nalezeno v zemnicích (objekty 5, 60 a 69). Na objekt 5 (zemnice 1) připadají 4 zlomky: 1 ks náleží hrnci s hrdlem (obr. 18:11), 1 ks menšímu osudí (obr. 18:12), 2 ks jsou zlomky nezdobených výduť. K těmto čtyřem lze připočítat ještě 1 zlomek výduť z objektu 12, který je součástí objektu 5. Z objektu 60 (zemnice 2) pochází 18 zlomků: 3 ks náleží hrncům (obr. 21:3, 16, 17; 25:1, 6, 7), 1 ks snad míse (obr. 22:3). Sedm grafitových výduť bylo zdobeno kolky (4 ks s motivem dvojlistku s kroužkem –

obr. 22:3, 4; 25: 2, 3, 4; 3 ks s velkým kroužkem a krokvicemi – obr. 21:6; 25:8); 1 ks větvičkovým motivem (obr. 21:18; 25:5). Šest zlomků výdutí nebylo zdobeno. V objektu 69 (zemnice 3) se našly 2 nezdobené grafitové zlomky výdutí. Po jednom kusu grafitové nádoby pochází z objektu č. 25 (dno), č. 72 (nezdobená výduť), dva kusy z objektu č. 85 (dno a nezdobená výduť).

5.1.11 Tuhování povrchu nádob

Na 23 kusech fragmentů byla pozorována úprava povrchu v podobě tuhování. V objektu 5 (7 ks) byly nalezeny zlomky tuhované pouze z vnější strany stěny: 2 mísy s lomenou stěnou, 1 zlomek mísy/osudí, 3 nezdobené výdutě a 1 ucho. Z objektu 29 pochází 1 zlomek osudí s tuhováním vnější strany stěny. V objektu 60 (6 ks) bylo zjištěno oboustranné tuhování na 1 zlomku osudí, tuhování vnitřní strany stěny na 1 zlomku amfory a tuhování vnější strany stěny na 2 zlomcích osudí, 1 neurčitelném okraji a 1 výduť. V objektu 69 (9 ks) bylo tuhování vnější strany stěny pozorováno u 1 mísy s lomenou stěnou, 1 mísy/osudí a 2 nezdobených výdutí. Oboustranným tuhováním byla upravena 1 mísa se zataženým okrajem, 1 polokulovitá mísa, 1 dno a 2 výdutě.

5.2 Technická keramika

5.2.1 Přesleny

Jedinou skupinou nálezů, která není zasažena velkou fragmentárností, jsou přesleny. Jedná se o běžnou keramickou produkci nacházející se na sídlištích (Podborský 1970, 99). Materiálová báze čítá 21 exemplářů (obr. 18:6, 7, 33; 19:16, 17, 18, 19, 20, 21; 20:5, 8, 17; 21:9, 10, 11; 22:5; 24:15, 16, 17, 18, 19). Relativně malá zkoumaná plocha tak ukazuje na intenzivní textilní výrobu v zjištěné části osady. Získané přesleny nejsou chronologicky citlivé.

5.2.2 Závaží

Fragmenty (23 ks) závaží tkalcovského stavu s horizontálním otvorem/provrtem různých exemplářů (minimálně pěti kusů) byly nalezeny pouze v jediném objektu č. 5. Zlomky ukazují na dva odlišné tvary závaží. Prvním je závaží s kvadratickou základnou a jehlancovitým tvarem (obr. 19:22, 24, 25), druhým pak závaží s oválnou nebo kruhovou základnou a válcovitým, případně kuželovitým tvarem těla (obr. 19:23). Celkový počet závaží však mohl být vyšší. Z kontextu 106 pochází 11 zlomků. Ze spodní části výplně objektu, z kontextu 121, 9 zlomků a z kontextu 129 zlomky tři. Rekonstrukce celých předmětů však nebyla možná. Také některé úlomky mazanic mohou být nerozpoznaným závažím. Vypálená hlíněná hmota mazanic je však neodlišitelná od nalezených závaží (Venclová *et al.* 2008, 37).

5.3 Ostatní nálezy

Kamennou industrii zastupuje z objektu 5 jeden exemplář plochého kamene (obr. 19:15), vyrobeného z kulmské droby (Motěšický 2019, 91). Předmět je interpretován jako zátěž rybářských sítí při lovu nevodem a odpovídá typu č. I, dle členění V. Šikulové (Šikulová 1961, 6). Nalezenou zátěž můžeme spíše považovat za možnou intruzi ve výplni, jelikož podobné nálezy se spojují především s kulturami neolitu a eneolitu (Janák – Knápek – Papáková 2011, 58). V našem případě lze předpokládat její primární umístění na sídlišti z lengyelského období, situovaného severně na temeni kopce (Juchelka – Klápa – Petr 2021, 216; Juchelka – Galia – Klápa 2023, 212). Zda došlo posléze k sekundárnímu využití zátěže v případě textilní výroby v době železné, nelze jednoznačně prokázat. Brousek, rovněž z kulmské droby, pochází z objektu 1 (obr. 18:8). Zlomek o délce 5,17 cm má kvadratický průřez (Motěšický 2019, 92). Zlomek druhého

brousku byl nalezen ve výplni objektu 69 (délka 5,4 cm, kvadratický průřez). S brousky se setkáváme v průběhu celé doby halštatské (Venclová et al. 2008, 39, 135). Z katastru Neplachovic známe nález brousku z provrtem z kultury lužických popelnicových polí (Juchelka 2014b, 122).

Štípaná industrie je zastoupena jen nečetnými nálezy (obr. 19:8, 9; 20:11; 24:21). O konkrétním předmětu lze hovořit v případě nestratifikované, zlomené čepelky s retuší (obr. 19:8) a v případě nožíku z objektu 32 (obr. 20:11). Zjištěnou surovinou jsou eratické silicity glacienních sedimentů typu dan a mastricht (Motěšický 2019, 92–93).

Parohovou industrii zastupuje nález z objektu 69, odkud bylo získáno celé šídlo s provrtem (obr. 24:20).¹¹ Podobná šídla známe z Neředína (Goláňová 2018, Pl. 20:43, 44) nebo z Modré, kde však předmět postrádá provrt (Goláňová 2018, Pl. 8:12). Parohová surovina (z níž byla zhotovena nejčastěji šídla) používaná v době halštatské našla své uplatnění především v její pozdní fázi (Venclová et al. 2008, 39).

Kovová industrie se vyskytla ve třech případech. První drobný železný nález z objektu 1 nelze blíže specifikovat, nadto je značně zkorodovaný. Trojúhelníkovitý tvar plíšku má délku 5,18 cm (Motěšický 2019, 93). Druhý fragment, o málo větší (a ve dvou kusech), pochází z objektu 60 (obr. 21:15). Tento nález může být zlomkem čepelky.¹² Třetí předmět pochází z objektu 69, pravděpodobně se jedná o železnou opaskovou záponu (obr. 24:24).

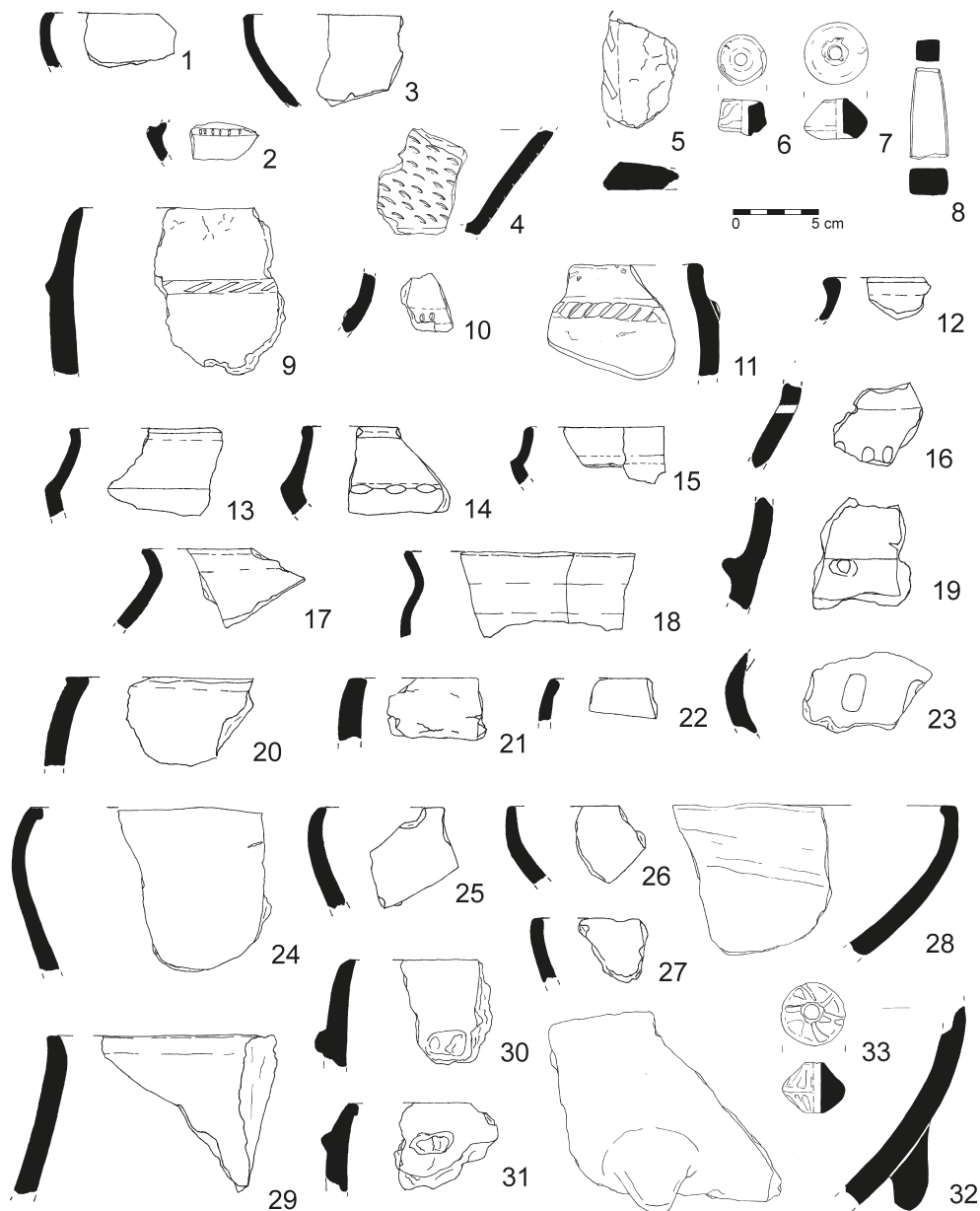
Získané zvířecí kosti byly podrobeny osteozoologické analýze. Jejich výsledky jsou předmětem kapitoly 7.

6. Vyhodnocení souboru

Při datování sídelního areálu z okolí ulice Krátké na západním okraji Neplachovic vycházíme z nálezů, které obsahovaly výplně prozkouma-

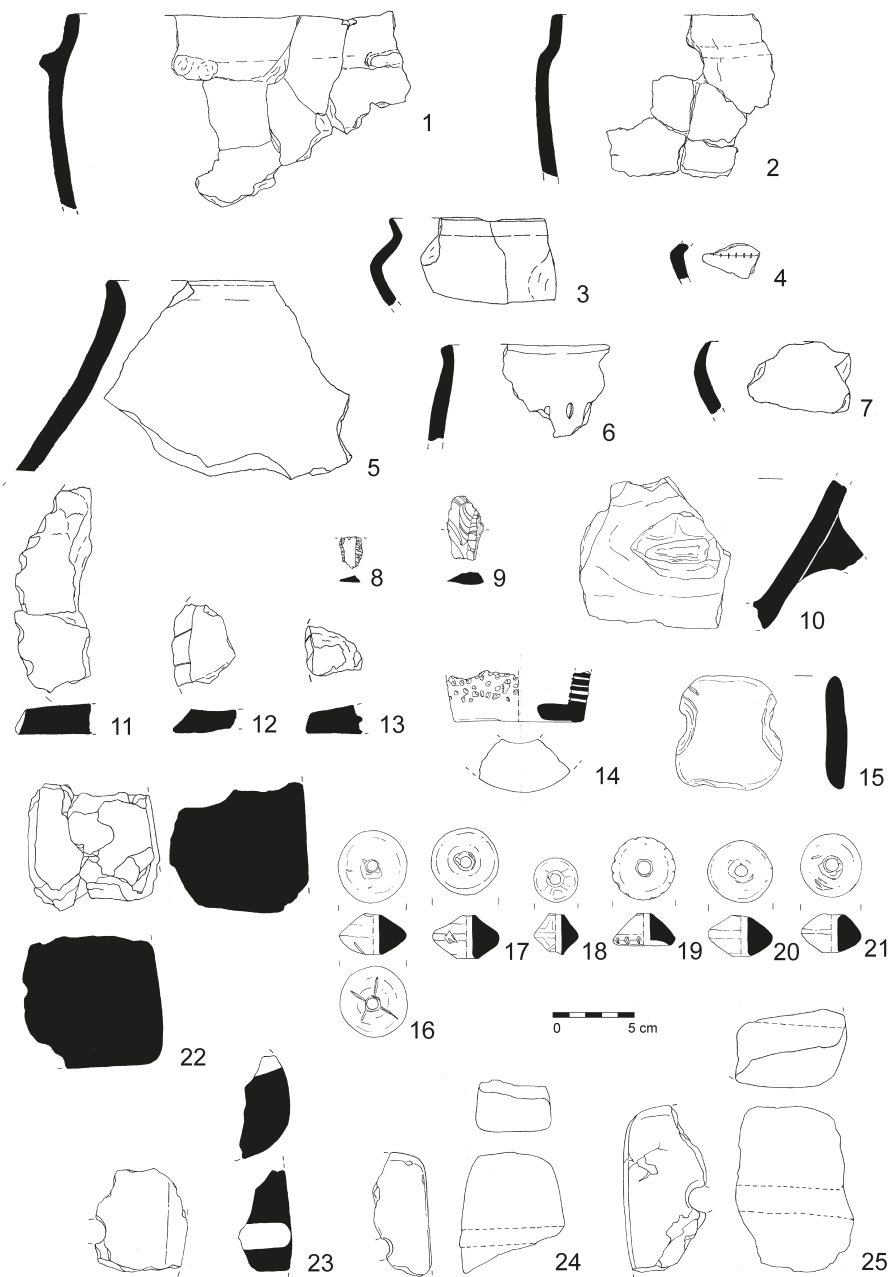
ných objektů (38 jam z celkových 96).¹³ Nejrelevantnější a nejčetnější byly získány ze tří zemnic – objektů 5, 60 a 69.

V zemnicích 1 (objekt 5) byly nejpočetnější nálezy (885 ks) vyjmuty ze svrchní a střední části výplně stratigrafické jednotky 106. Keramika odpovídá době železné. Některé zlomky nejsou příliš chronologicky citlivé a mohou se objevovat v delším časovém rozpětí. Část keramické produkce představují zásobnice. Charakteristické jsou především svými jazykovitými, držadlovitými výčnělky, směřujícími dolů (obr. 18:32). Tento element se objevuje na halštatských amforovitých zásobnicích již od počátku platěnického stupně (Nekvasil 1973, 48). Podobné výčnělky se na amforovitých zásobnicích objevují v severních regionech horákovské kultury, nedaleko sídel kultury lužických popelnicových polí, ještě ve stupni HD2 (Golec 2003, 40, 59). Je zřejmé, že na Opavsku byly tyto nádoby používány ještě déle, na rozdíl např. od oblasti Čech. Na halštatském pohřebišti v nedaleké polské Kietrzy jsou jazykovité výčnělky časté na amforovitých tvarech (Gedl 1973, např. tab. XC:13, C:11, CVII:9). Příznačným rysem halštatských amforovitých zásobnic jsou silně vně přehnuté okraje (Golec 2003, 39). V mladším platěnickém stupni dochází k redukci nálevkovitého okraje s kolísáním míry jeho vyklonění (Nekvasil 1973, 50) nebo ke ztrátě výrazného přehnutí okraje (Golec 2003, 40). V případě neplachovických exemplářů, jaké známe z objektu 5 (obr. 18:29), dochází téměř k naprosté redukci vykloněné plochy okrajů. Jejich vnější vyklonění je dáno spíše mírou prohnutí kuželovitého hrdla než ostrým nasazením. Stírá se tak běžná trojčlená profilace halštatských amforovitých zásobnic. V pozdně halštatském období se ještě tyto velké nádoby mohou objevovat (Chytráček 2007, 468). V průběhu stupně LTA jsou patrně nahrazovány velkými hrnci (Goláňová 2018, 123). V případě neplachovického objektu 5

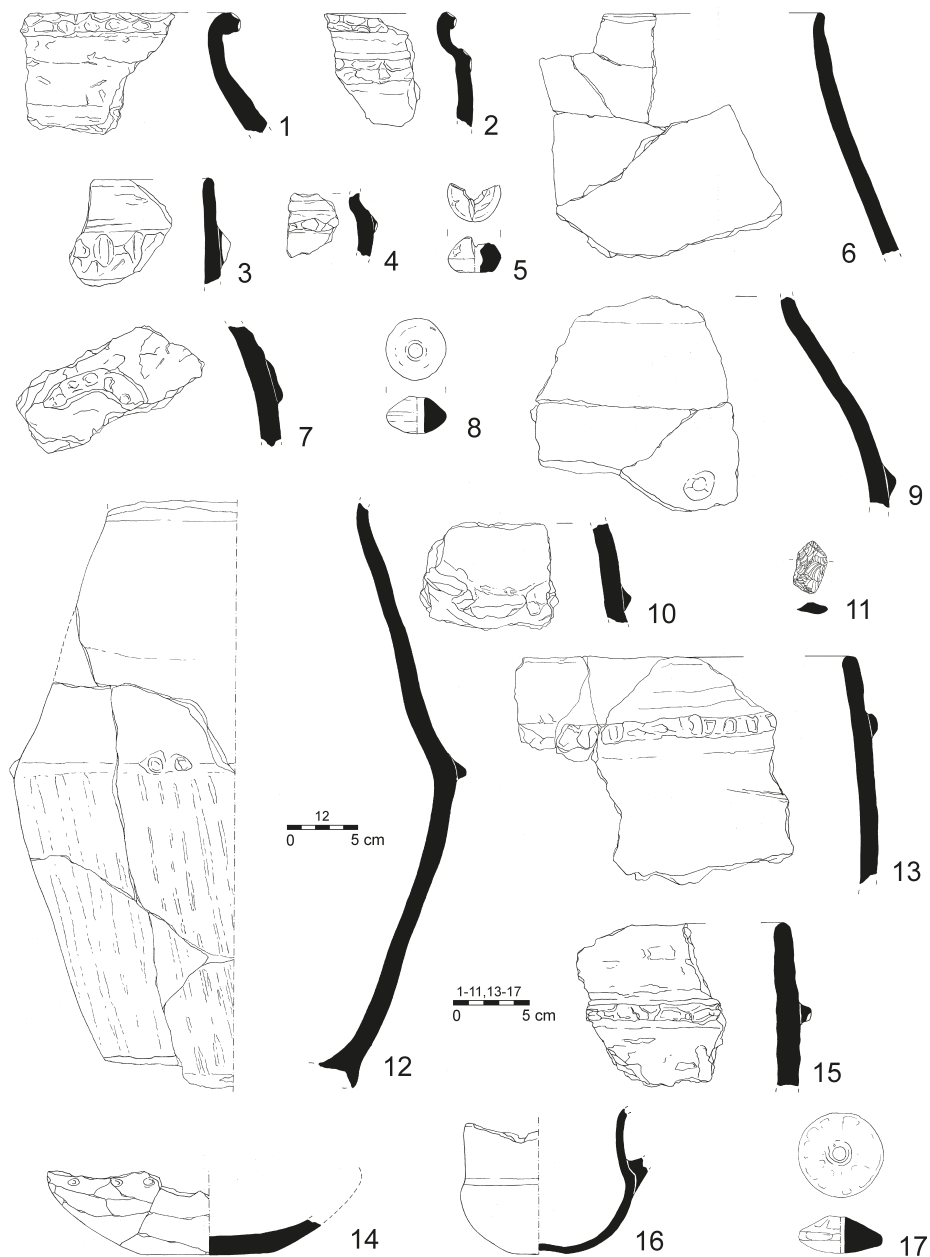
Obr. 18. Neplachovice, okr. Opava. Výběr nálezů. Objekt 1, kontext (dále jen k.) 100: 2, 4, 5, 8; k. 108: 1, 3, 6, 7. Objekt 4, k. 105: 9, 10. Objekt 5, k. 106: 11–32. Nestratifikováno, k. 000: 33 (kresba J. Motěšický, H. Pravdová)

Fig. 18. Neplachovice, Opava District. A selection of finds. Feature 1, context (hereinafter c.) 100: 2, 4, 5, 8; c. 108: 1, 3, 6, 7. Feature 4, c. 105: 9, 10. Feature 5, c. 106: 11–32. Unstratified, c. 000: 33 (drawing by J. Motěšický, H. Pravdová)

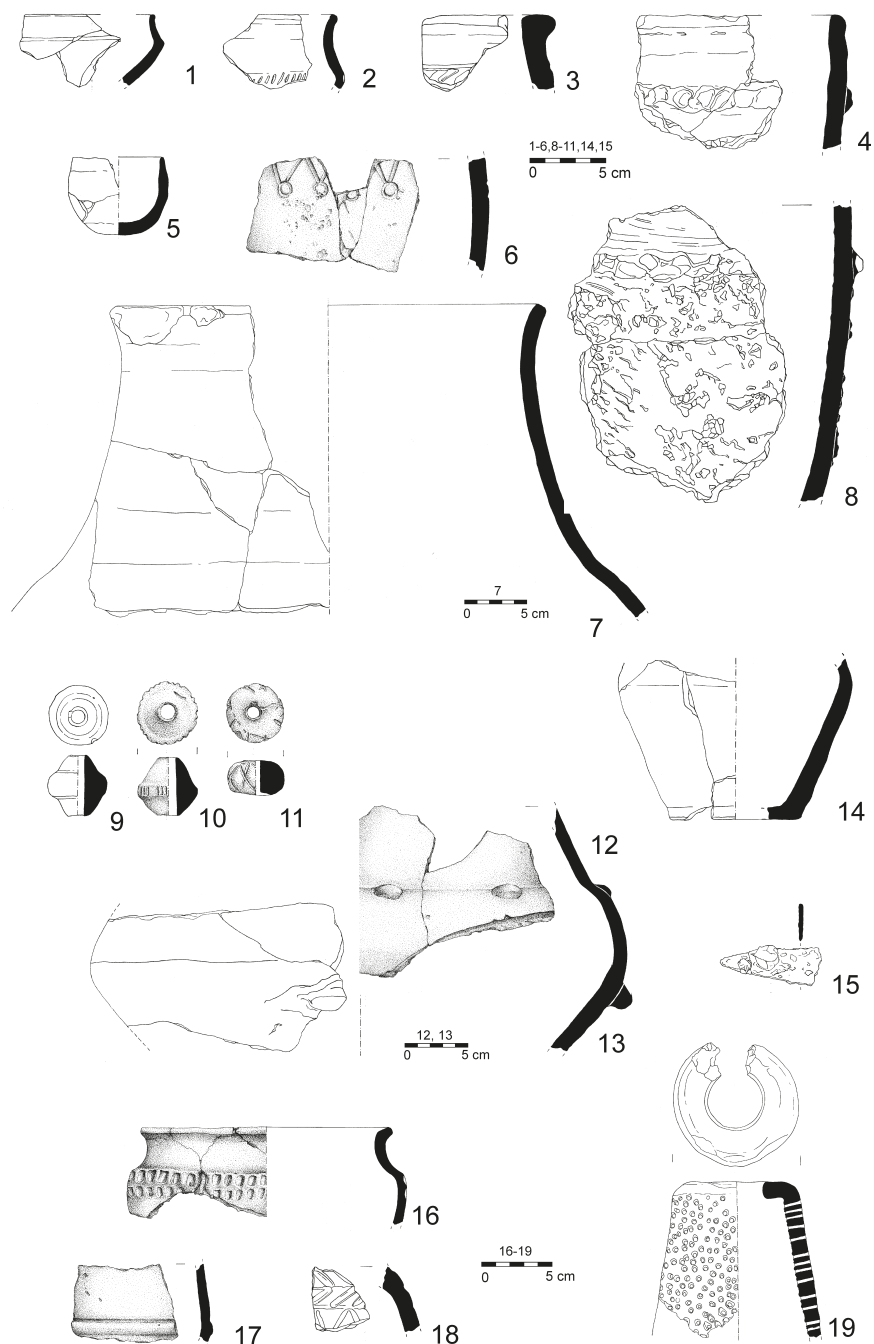
Obr. 19. Neplachovice, okr. Opava. Výběr nálezů. Objekt 5, k. 106: 11–18, 22, 23; k. 106/129 (slepeno z více fragmentů): 1; k. 121: 3–6, 10, 24; k. 129: 7,20, 21, 25; k. 129/120 (slepeno z více fragmentů): 2. Objekt 10, k. 126: 19 (kresba J. Motěšický, H. Pravdová)

Fig. 19. Neplachovice, Opava District. A selection of finds. Feature 5, c. 106: 11–18, 22, 23; c. 106/129 (glued together from several fragments): 1; c. 121: 3–6, 10, 24; c. 129: 7,20, 21, 25; c. 129/120 (glued together from several fragments): 2. Feature 10, c. 126: 19 (drawing by J. Motěšický, H. Pravdová)

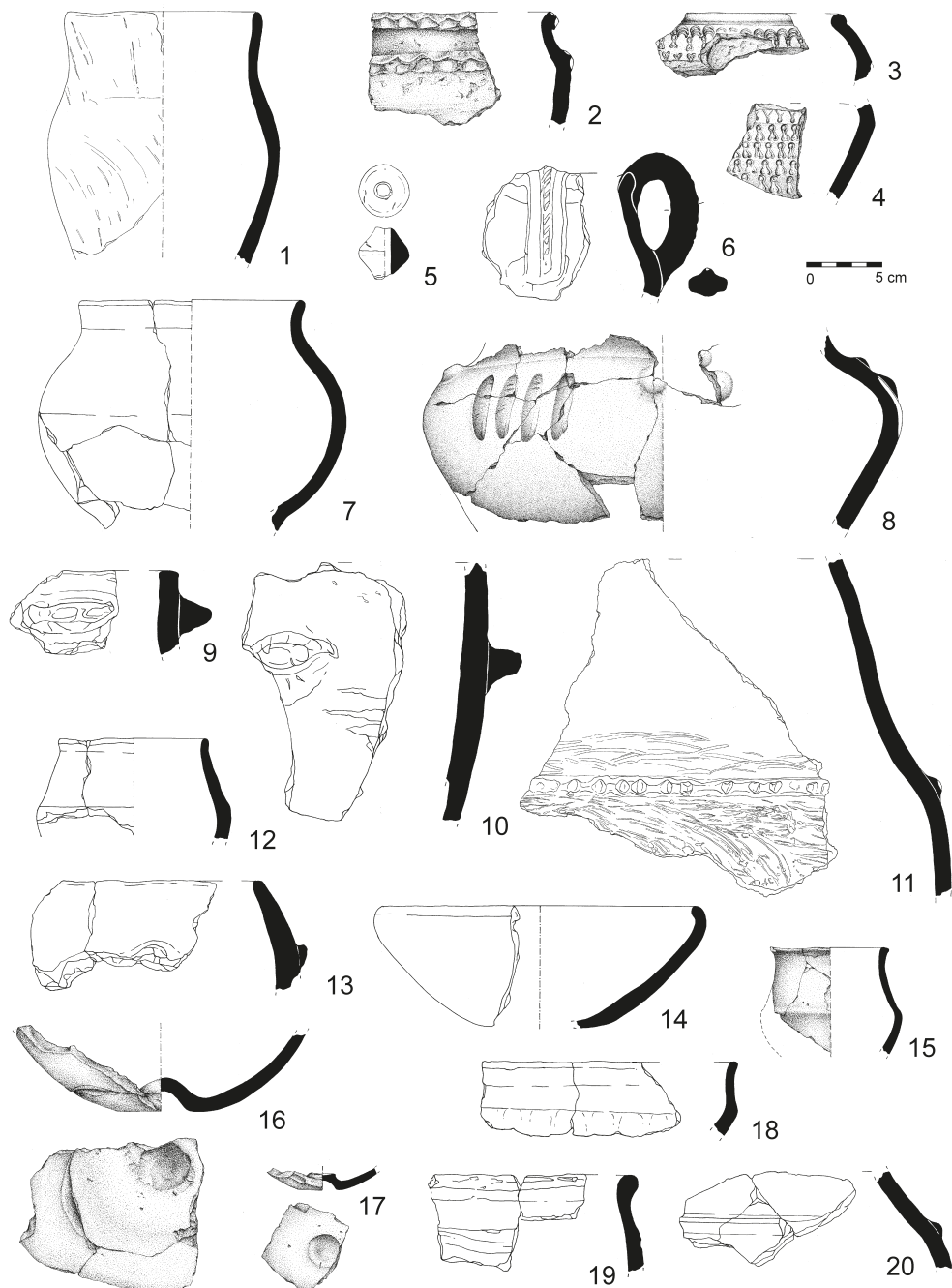
Obr. 20. Neplachovice, okr. Opava. Výběr nálezů. Objekt 18, k. 101: 8, 12. Objekt 25, k. 116: 1-5, 9; k. 210: 7. Objekt 28, k. 112: 14. Objekt 31, k. 118: 10, 11. Objekt 33, k. 122: 13. Objekt 36, k. 203: 6. Objekt 44, k. 101: 15. Objekt 51, k. 110: 16. Objekt 52, k. 123: 17 (kresba H. Pravdová)

Fig. 20. Neplachovice, Opava District. A selection of finds. Feature 18, c. 101: 8, 12. Feature 25, c. 116: 1-5, 9; c. 210: 7. Feature 28, c. 112: 14. Feature 31, c. 118: 10, 11. Feature 33, c. 122: 13. Feature 36, c. 203: 6. Feature 44, c. 101: 15. Feature 51, c. 110: 16. Feature 52, c. 123: 17 (drawing by H. Pravdová)

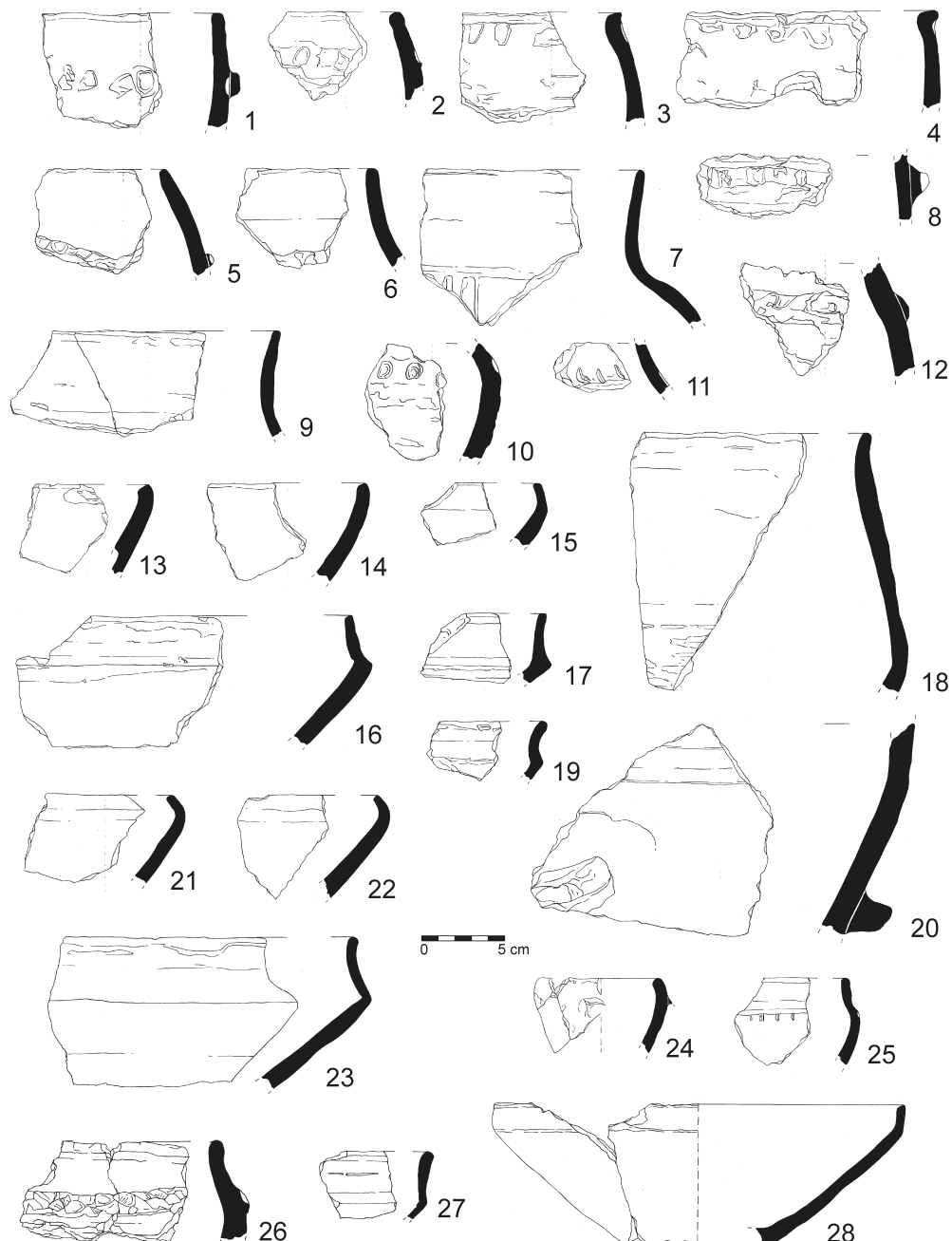
Obr. 21. Neplachovice, okr. Opava. Výběr nálezů. Objekt 60, k. 108: 2, 9; k. 109: 1, 3, 5, 7, 8, 10, 11, 14, 15; k. 110: 16-19; k. 112: 4, 6, 12, 13 (kresba H. Pravdová)

Fig. 21. Neplachovice, Opava District. A selection of finds. Feature 60, c. 108: 2, 9; c. 109: 1, 3, 5, 7, 8, 10, 11, 14, 15; c. 110: 16-19; c. 112: 4, 6, 12, 13 (drawing by H. Pravdová)

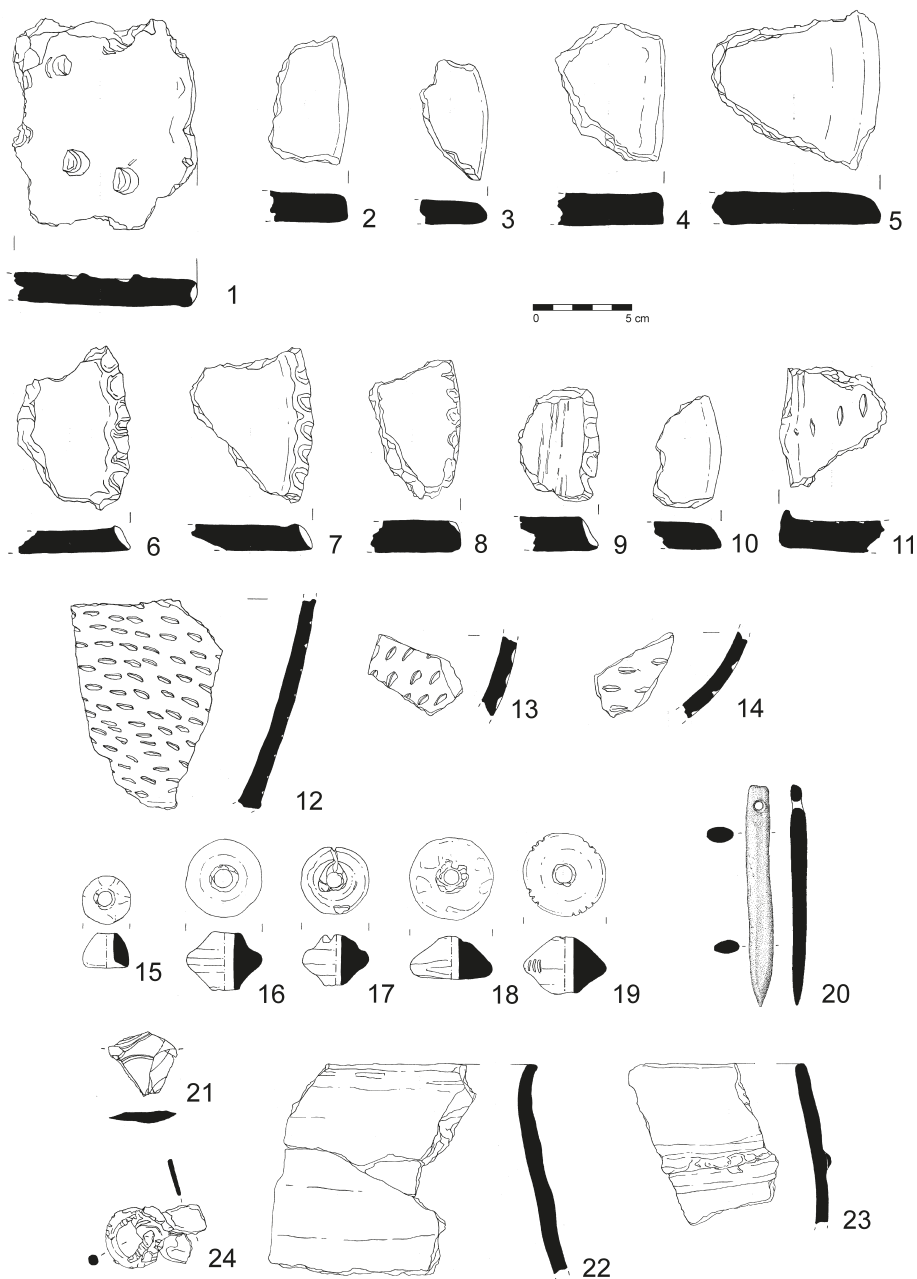
Obr. 22. Neplachovice, okr. Opava. Výběr nálezů. Objekt 60, k. 115: 1-11; k. 110/115 (při exkavaci smíchaná část nálezů): 12-18; k. 116: 19, 20 (kresba H. Pravdová)

Fig. 22. Neplachovice, Opava District. A selection of finds. Feature 60, c. 115: 1-11; c. 110/115 (part of finds mixed during excavation): 12-18; c. 116: 19, 20 (drawing by H. Pravdová)

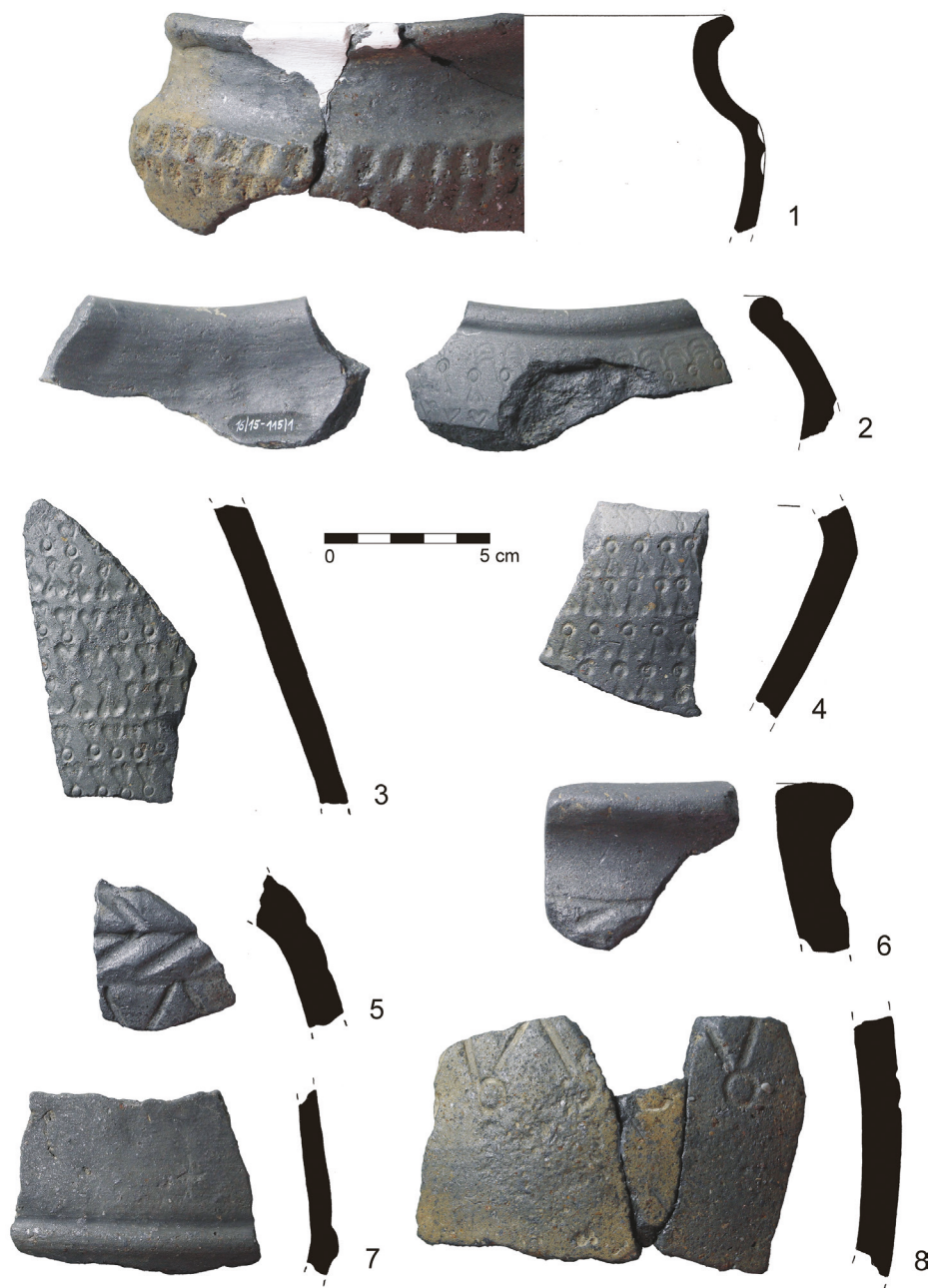
Obr. 23. Neplachovice, okr. Opava. Výběr nálezů. Objekt 69, k. 101: 1–20; k. 102: 21; k. 104: 24, 25, 28; k. 105: 22, 23; k. 107: 26, 27 (kresba H. Pravdová)

Fig. 23. Neplachovice, Opava District. A selection of finds. Feature 69, c. 101: 1–20; c. 102: 21; c. 104: 24, 25, 28; c. 105: 22, 23; c. 107: 26, 27 (drawing by H. Pravdová)

Obr. 24. Neplachovice, okr. Opava. Výběr nálezů. Objekt 69, k. 101: 1-4, 6-8, 12; k. 103: 9, 10; k. 104: 13, 15; k. 105: 24; k. 107: 20; k. 111: 16; k. 112: 17-19; k. 113: 5, 11; k. 143: 14; k. 000: 21. Objekt 85, k. 128: 23; k. 131: 22 (kresba H. Pravdová)

Fig. 24. Neplachovice, Opava District. A selection of finds. Feature 69, c. 101: 1-4, 6-8, 12; c. 103: 9, 10; c. 104: 13, 15; c. 105: 24; c. 107: 20; c. 111: 16; c. 112: 17-19; c. 113: 5, 11; c. 143: 14; c. 000: 21. Feature 85, c. 128: 23; c. 131: 22 (drawing by H. Pravdová)

Obr. 25. Neplachovice, okr. Opava. Grafitová keramika. Objekt 60, k. 109: 6; k. 110: 1, 3, 5, 7; k. 112: 8; k. 115: 2, 4 (foto M. Kahoun)

Fig. 25. Neplachovice, Opava District. Graphite pottery. Feature 60, c. 109: 6; c. 110: 1, 3, 5, 7; c. 112: 8; c. 115: 2, 4 (photo by M. Kahoun)

(a jiných) se spíše kloníme k přežívání starších tradic z kultury lužických popelnicových polí v regionu v pozdně halštatské době. Ve výplni stratigrafické jednotky 106 se vyskytly čtyři zlomky nádob z grafitového keramického těsta. Dva zlomky jsou z nezdobených výdutí. Třetí náleží hrnci s hrdlem a přesekávanou plastickou lištou (obr. 18:11). Příbuzné tvary hrnců lze pozorovat v pozdně halštatském období již od stupně HD2 (Golec 2003, Tab. 15), kdy se objevuje grafitové keramické těsto (Golec 2003, 38). Blízké jsou i tvary z časně laténských sídlišť v Brně – Horních Heršpicích (Enderová 1996, obr. 7:10, 14) nebo v Polešovicích (Vlasatíková 2003, obr. 14:5). Čtvrtý fragment s grafitem z objektu 5 (obr. 18:12) také náleží pozdně halštatskému až časně laténskému období. Stejně stáří jsou i mísy s lomenou stěnou (obr. 18:13, 14, 15). Neplachovické mísy s ostrou profilací mají regionální analogii na pozdně halštatském pohřebišti v Kietrzy (Gedl 1985, tab. V:3), na Moravě se vyskytují ještě v průběhu stupně LTA (Goláňová 2018, 108). Ve srovnání s předchozí variantou jsou mísy se zataženým okrajem (obr. 18:22, 24, 25, 28) zastoupeny v celém průběhu doby halštatské (Golec 2003, 35; Podborský 1970, 44; Venclová et al. 2008, 114; Vokolek 2008, 86) i časně doby laténské (Goláňová 2018, 107). Podobně jsou chronologicky méně citlivé i ploché keramické kotouče (obr. 19:11, 12, 13). Setkáváme se s nimi ve větší míře ve slezské fázi kultury lužických popelnicových polí (Goš – Nekvasil 1976, 383, obr. 9:13-24; Jiráň et al. 2008, 157, obr. 89:8, 12), v halštatském období (Juchelka 2015, obr. 7:17, 18, 8:17, 12:12; Venclová et al. 2008, 114) i v časně laténském období (Goláňová 2018, 124). Ojedinele však již ve věteřovské skupině (Spurný 1972, 193, obr. 25:13). Jejich interpretace není zcela jednoznačná (Podborský 1970, 96). V získaném nálezovém fondu nelze doložit stopy odpovídající tzv. měsíčnímu idolu, jaký např. známe z katastru nedalekého

Krnova (Juchelka 2014a, 117, obr. 77:2). Kategorii soudků/hrnců zastupují různé zlomky s plastickou výzdobou (obr. 18:30, 31). Podobné tvary jsou v regionu v průběhu halštatského období běžně zastoupeny (Gedl 1985, Tabl. II:5; Juchelka 2015, 104), objevují se i v časně laténském období (Chytráček 2007, 468, obr. 4). V případě drobného zlomku amfory či osudí (obr. 18:16) není datace zcela jednoznačná. Mezi nálezy se výjimečně vyskytl keramický tvar označovaný jako cedník, poklop nebo vykuřovadlo (obr. 19:14). Část předmětu se stejným otvorem ve dně pochází ze Stradonic, kde je laténský nález řazen mezi poklopy (Valentová – Šumberová 2012, obr. 4:1). Ostatní nálezy z vrstvy nejsou chronologicky citlivé.

Ze spodní části výplně objektu 5, ze stratigrafické jednotky 121, pochází podobné zlomky amforovitých zásobnic jako z výše uvedeného kontextu 106 (obr. 19:5, 10). Jeden zlomek mísy se lomenou stěnou a přesekávaným lomem (obr. 19:4) lze datovat do pozdně halštatského období (Venclová et al. 2008, 114). Spektrum nádob se shoduje s horní částí výplně objektu. Opět se objevují mísy se zataženým okrajem a chronologicky obtížně zařaditelné mísy polokulovité, soudky s plastickou výzdobou, ploché keramické kotouče, část předmětu cedník/poklop/vykuřovadlo a zlomky keramických závaží. Chybí fragmenty s grafitovým keramickým těstem. Počet nálezů je ve srovnání se stratigrafickou jednotkou 106 citelně menší (215 ks), což odpovídá mocnosti vrstvy.

Ze dna objektu pochází nejméně nálezů (26 ks). Jeden zlomek mísy se zataženým okrajem (obr. 19:7) lze obecně zařadit do doby halštatské, případně časně laténské. Částečně rekonstruované torzo hrncovité nádoby (obr. 19:2) svědčí o provázanosti výplně objektu, kdy část pochází s vyčleněného objektu 12, z vrstvy 120. Fragment lze pravděpodobně ztotožnit s jiným (obr. 19:1), jehož části se našly jak ve vrstvě 120, tak ve vrstvě 106. Hrnce podobného

tvaru známe i ze zdejšího regionu (*Gedl 1985*, tab. III:1), ačkoliv naše nádoba byla širší. Přesleny (obr. 19:20, 21), podobně jako keramické závaží, nejsou chronologicky citlivé.

Z vrchní části výplně **zemnice 2 (objekt 60)**, z kontextu 108, pochází zlomek mísy s lomenou stěnou a přesekávaným lomem (obr. 21:2). Kontext obsahuje zlomky mís se zataženým okrajem a okraj soudku. Opět se objevuje grafitová keramika, v podobě tří nezdobených zlomků výdutí. Uvedené fragmenty odpovídají stupňům HD2-3/LTA. Ostatní nálezy nejsou chronologicky citlivé.

Z kontextu 109 pochází z hlediska datování důležitá grafitová keramika. Okraj hrnce (obr. 21:3; 25:6) má podobnou výzdobu, jakou známe z Neředína, datovanou do časně laténské obdoby (*Goláňová 2018*, Pl. 13:8, 10, 64:13). Druhý střep je zlomek výdutě zdobený kolkem v podobě dvojlístku s malým kroužkem (shodný kolek pochází z k. 110 a 115). Další výduť je zdobená krokvicemi zakončenými velkým kruhovým kolkem (shodný kolek byl nalezen v k. 112). Samotné velké kruhové kolky se objevují v Těšeticích – „Sutnách“ v objektu datovaném už do stupně HD2 (*Golec 2003*, 101). Čtvrtý zlomek grafitové keramiky výdutě zdobený není. Chronologicky citlivý je především střep s kolkem s motivem dvojlístku s malým kroužkem, odpovídající časně laténskému období. S podobnou výzdobou se setkáváme na časně laténských sídlištích v Šakvicích-Štěpničkách (*Čižmář 2002*, obr. 5:2) nebo v Olomouci-Neředíně (*Goláňová 2018*, Pl. 21:7). Ostře dvojkonické tělo hrncovité nádoby zastupuje exemplář spodní části se dnem (obr. 21:14). Z nejbližšího okolí známe analogii z pozdně halštatského pohřebiště v Kietrzy (*Gedl 1985*, tab. VI:2). Podobné tvary se v pozdně halštatském období mohou vyskytovat (*Venclová et al. 2008*, obr. 68:4). Pro mísu s lomenou stěnou (obr. 21:1), mísy se zataženým okrajem, okraje plochých kotoučů, částí amforovité zásobnice (obr. 21:7), zlomky předmětu cedník/poklop/

vykuřovadlo, okraje soudků platí výše uvedené a neodporuje stupňům HD2-3/LTA. Ostatní nálezy nejsou chronologicky citlivé.

V kontextu 110, objektu 60, se opět našly střepy z grafitového keramického těsta. Jeden z nich patří výdutí zdobené kolkem s motivem dvojlístků, spojených kroužkem (obr. 25:3). Jiná výduť (obr. 21:18; 25:5) je zdobena motivem podobným, jaké se našly na časně laténském sídlišti v Neředíně (*Goláňová 2018*, Pl. 13:28, 16:15). Zlomek hrnce s hrdlem (obr. 21:16; 25:1) z grafitového keramického těsta je opatřen dvěma řadami důlků s nehtovým vrypem. Podobné zdobení známe u hrnce z Bulhar ze stupně LTA, ačkoliv tamější nález má mírně odlišnou profilaci (*Čižmář 2002*, obr. 6:7). Také zlomek hrnce s horizontálním žebrem je vyhotoven z grafitového keramického těsta (obr. 21:17; 25:7). Mezi dalšími nálezy se opět vyskytují zlomky mís se zataženým okrajem (obr. 22:14), s lomenou stěnou (obr. 22:18) nebo soudky (obr. 22:13). Znovu se objevuje cedník/poklop/vykuřovadlo (obr. 21:19) i části amforovitých zásobnic. Ostatní nálezy nejsou chronologicky citlivé.

Ze středové části objektu 60, z kontextu 112, pochází dvě části jedné nádoby z grafitového keramického těsta s krokvicí a velkým kruhovým kolkem (obr. 21:6; 25:8), ale také střepy z amfor nebo amforovitých zásobnic s plastickými výčnělky (obr. 21:12, 13), navazující patrně ještě na starší tradice. Mezi dalšími nálezy se opět vyskytne zlomek mísy s lomenou stěnou, zlomek mísy se zataženým okrajem, zlomky soudků s plastickou lištou. Ostatní nálezy nejsou chronologicky citlivé.

Spodní část výplně, v kontextu 115, znovu obsahovala zlomky nádoby nebo nádob z grafitového keramického těsta, zdobené kolky s motivem dvojlístků spojených kroužkem z časně laténské obdoby (obr. 22:3, 4; 25:2, 4). Do pozdně halštatského až časně laténské obdoby můžeme zařadit hrnc s hrdlem a plastickými lištami (obr. 22:2). Pro menší osudí s nízkým

hrdlem (obr. 22:7) můžeme hledat analogii na sídlišti v Tvarožné (*Podborský 1970*, obr. 36:38), kde tvar v pozdně halštatském období již podléhá silné latenizaci (*Podborský 1970*, 77–78). Napak vazby na starší halštatskou tradici se projevují u zlomku zásobnice s plastickou lištou (obr. 22:11) a u torza zdobené amfory (obr. 22:8). Zlomek nádoby se zdobeným uchem (obr. 22:6), z této spodní části výplně, je však obtížné chronologicky zařadit vůbec. Podobné nálezy se běžně nevyskytují ani ve starších fázích kultury lužických popelnicových polí. Mezi nálezy se dále vyskytovaly fragmenty soudků s plastickou výzdobou. Ostatní nálezy nejsou chronologicky citlivé.

Tenká vrstva nade dnem objektu, kontext 116, nepřinesla mnoho nálezů (40 ks). Mezi jinými se vyskytl zlomek amfory nebo amforovitě zásobnice s plastickým výčnělkem nebo zlomek větší nádoby s horizontálním žebrem (obr. 22:20). Zlomek hrnce s hrdlem (obr. 22:19), jehož části se vyskytly v kontextech 115 a 116, neodpovídá místní produkci ve starší části halštatského období.

Exkavace **zemnice 3 (objekt 69)** proběhla v omezené míře. Ze svrchní části výplně, kontextu 101, pochází 658 ks nálezů. Podobně jako v předchozích zemnicích, se zde objevily mísy s lomenou stěnou (obr. 23:16, 17, 19), mísy s různým stupněm zatažení okraje (obr. 23:13, 15), zdobené soudky (obr. 23:1, 2, 3, 4, 5, 8, 12) nebo hrncovitá nádoba dvojkónického tvaru (obr. 23:18). Dva zlomky amforovitých zásobnic s jazykovitými výčnělky (obr. 23:20). Opět se vyskytlo grafitové keramické těsto, i když jen v případě dvou nezdobených zlomků výdutí. Nalezen byl fragment s nehtovými vrypky, užitými v celé ploše střepu (obr. 24:12). Stejný typ zdobení se vyskytl i ve spodních částech tohoto objektu (obr. 24:13, 14) a dále v objektu 1 (obr. 18:4). Podobný, celoplošný motiv v našem regionu používá i kultura s lineární keramikou a kultura przeworská (u ní je použit větší kruho-

vý nebo oválný důlek). Fragments blízké našim nálezům pocházejí z polských Dalewic, z kultury pomoránské (*Dulęba 2021a*, obr. 12:10, 13:8), na Moravě např. z Modré, z časně laténské sídliště (*Goláňová 2018*, Pl. 4:4, 10:4). V kontextu 101 jsou také zastoupeny ploché keramické kotouče (obr. 24:1, 2, 3, 4, 6, 7, 8), které nejsou chronologicky příliš citlivé, viz výše. Atypickým nálezem v tomto kontextu je zlomek většího osudí nebo amfory zdobené vertikálními žlábkami (obr. 23:7), pro níž jsme nenašli analogii. Ostatní nálezy nejsou chronologicky citlivé.

Ze střední části výplně objektu 69, kontextů 102, 103, bylo nálezů výrazně méně (dohromady 38 ks). Výjimečně se objeví zlomky mís s lomenou stěnou nebo se zataženým okrajem (obr. 23:21) a ploché keramické kotouče (obr. 24:9, 10). Ostatní nálezy nejsou chronologicky citlivé.

Z kontextu 104 pochází další zlomek s celoplošným motivem nehtových vrypů (obr. 24:13), plochého keramického kotouče, torzo mísy s lomenou stěnou s mírnou tendencí k zatažení okraje (obr. 23:28), zlomek malé mísy se zataženým okrajem (obr. 23:24) a mísy s přesekávaným lomem (obr. 23:25). Podobně jako dva předchozí kontexty, i tento byl na získané nálezy chudý (33 ks).

Ze spodní části výplně, z kontextu 105 (celkem 17 ks), pochází zlomky z mísy s lomenou stěnou, z mísy se zataženým okrajem, chronologicky problematická mísa polokulovitá a soudky.

V kontextu 107 se objevil zlomek hrnce s hrdlem a plastickou lištou (obr. 23:26), který náleží pozdně halštatskému až časně laténskému období. Z kontextu dále pochází zlomky mís se zalomenou stěnou, se zataženým okrajem, mísa polokulovitá, zlomek soudku, plochého keramického kotouče a zlomky amfor/osudí.

V dolních částech výplně objektu 69 (k. 111, 112, 113) se našlo minimum zlomků s potřebnou vypovídací hodnotou, k nimž lze zařadit

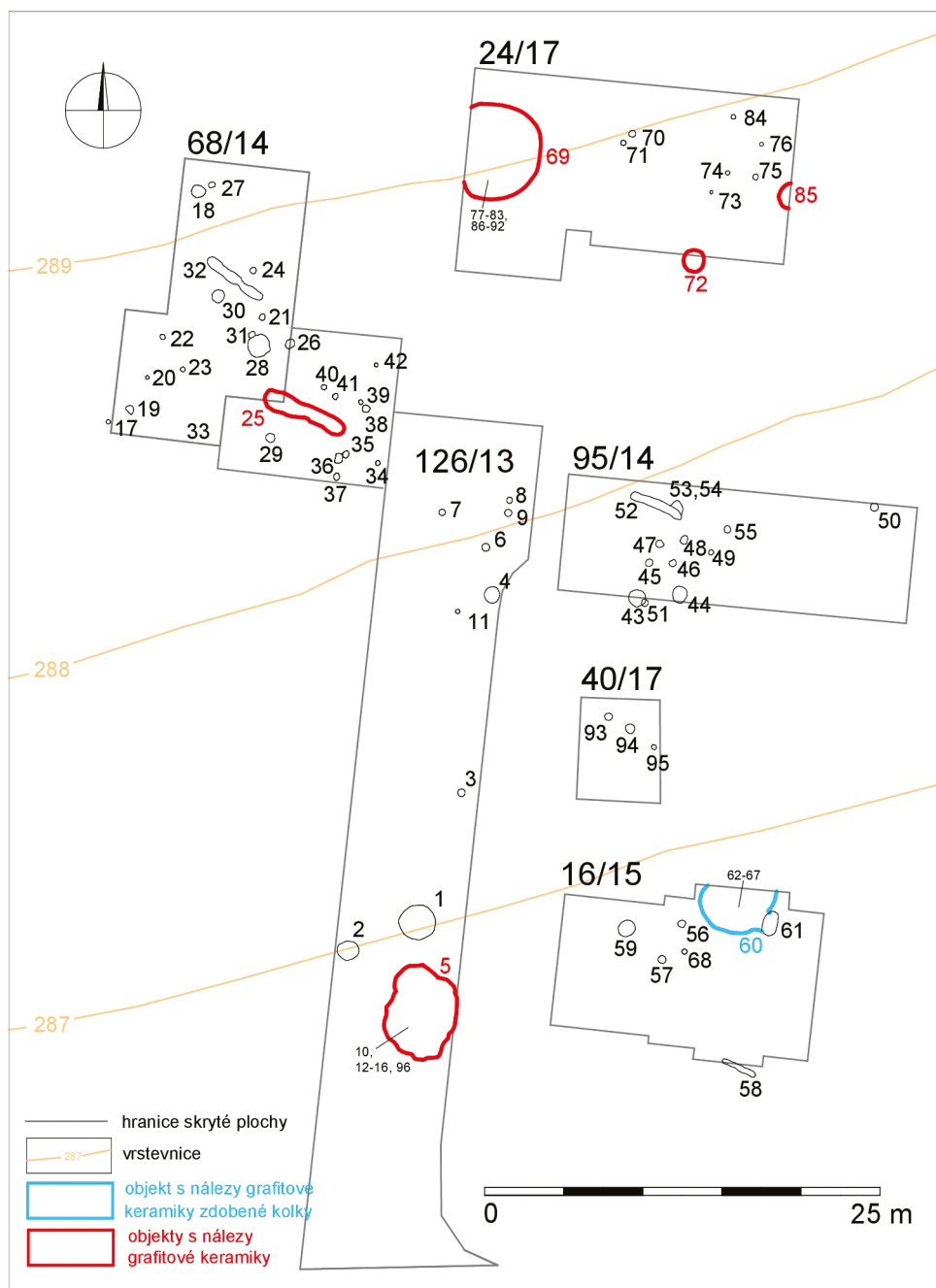
zlomek výdutě s plošným využitím nehtových vrypů z kontextu 143 (obr. 24:14).

Ze **zásobních jam** pochází výrazně méně nálezů než ze zemnic. V **objektu 1**, ve svrchní části výplně, byl nalezen zlomek nádoby zdobený v celé ploše nehtovými vrypy (obr. 18:4), tedy stejným výzdobným prvkem, s jakým se setkáváme v objektu 69. Z kontextu 100 dále pochází zlomek mísy s lomenou stěnou, která má přesekávaný lom vytažený v lištu (obr. 18:2). Může se však jednat i o šálek. Zlomek větší hrncovité nádoby s plastickou lištou není příliš chronologicky citlivý, podobně jako zlomek plochého kotouče (obr. 18:5) nebo střep z polokulovité mísy. Ze střední části výplně, z kontextu 108, pochází zlomek mísy s lomenou stěnou, zlomek mísy se zataženým okrajem (obr. 18:1), zlomek polokulovité mísy (obr. 18:3), zlomek soudku s plastickou lištou, zlomek hrnce s hrdlem, přesleny (obr. 18:6, 7) a zlomky plochých kotoučů. Ve spodní části výplně najdeme zlomek plochého kotouče a jiné zlomky neidentifikovatelných tvarů. Skladba fragmentů keramiky v celém objektu téměř kopíruje výplně zemnic. Chybí především střepy z grafitového keramického těsta. V další **zásobní jámě (objekt 85)** se ve svrchní části výplně objevily dva zlomky z grafitového keramického těsta, spolu se střepy soudků s plastickou výzdobou (obr. 24:23), a polokulovité mísy. Ve střední části výplně objektu se kromě zlomků mísy polokulovité a soudku nalezl fragment mísy se zataženým okrajem, hrnce s hrdlem a také okraj s hrdlem amfory nebo amforovité zásobnice. Z dolní části objektu 85 pochází již menší počet keramických zlomků, mezi nimiž jsou dva z amfor nebo amforovitých zásobnic (obr. 24:22).

Ve **žlabovité jámě (objekt 25)** se v horní části výplně objevil jeden zlomek dna nádoby z grafitového keramického těsta. Dále odtud pochází střep z velké amfory nebo amforovité zásobnice s plastickým výčnělkem (obr. 20:9) spíše odpovídající starší části doby halštatské, střep hrnce

s hrdlem a dvěma plastickými lištami (obr. 20:2) z pozdní doby halštatské až časně laténské, další podobný střep z hrnce (obr. 20:4), část velkého hrnce s plastickou lištou na okraji (obr. 20:1) patrně z pozdní doby halštatské až časně laténské, zlomek soudku s plastickou lištou (obr. 20:3) z delšího časového rozsahu. Přeslen (obr. 20:5) a další drobné zlomky nejsou chronologicky citlivé. Ze spodní části výplně bylo možné identifikovat jen zlomek mísy se zataženým okrajem.

Zmíníme se ještě o nálezu z **objektu 18**. Z kontextu 101 pochází jeden přeslen (obr. 20:8), 29 zlomků keramiky a částečně rekonstruovaná amforovitá nádoba (obr. 20:12). Jedná se o přibližně 40 cm vysokou, štíhlou nádobu dvojkonického tvaru s mírně vyhnutým okrajem a s dvojitými plastickými výčnělky na maximální výduti. Celá dolní polovina má zdrsňený povrch vnější strany stěny. Nádobu je obtížné chronologicky zařadit, protože nenáleží k běžným tvarům, se kterými se setkáme v pozdně halštatském a časně laténském období. Zároveň nespátřujeme její analogie ani v celém průběhu kultury lužických popelnicových polí. Přesto se keramickým těstem nikterak neodlišuje od většiny zlomků z lokality. Zařazení do starších období (neolit, eneolit, doba bronzová) nebo do mladších časových úseků není možné. Zároveň nelze nádobu, při její dochované velikosti, považovat za náhodnou intruzi způsobenou erozí. Z ostatních nálezů z kontextu uvedeme jen fragment okraje s hrdlem větší amfory, která odpovídá svým charakterem dalším střepům tohoto typu na zkoumané ploše, ostatní jsou drobné zlomky. Přítomnost popsané amforovité nádoby na sídlišti, podobně jako početné zastoupení zlomků velkých amforovitých nádob zásobnicového charakteru (doložené někdy i s jazykovými výčnělky) a jejich vztah k ostatním nálezům na sídlišti, může být do budoucna předmětem diskuse.

Obr. 26. Neplachovice, okr. Opava. Situační plán plochy zkoumané NPÚ, ÚOP v Ostravě v letech 2013–2017. V plánu barevně vyznačeny objekty, v nichž byla nalezena grafitová keramika, popř. grafitová keramika zdobená kolky

Fig. 26. Neplachovice, Opava District. Site plan of the area investigated by the National Heritage Institute, Regional Office in Ostrava in 2013–2017. Features containing graphite pottery, or graphite pottery with stamped decoration, are marked in colour

7. Osteozoologická analýza

Předmětem determinace a analýzy byly soubory zvířecích kostí pocházející ze zemnic (objekty č. 5, 60, 69) a zásobních jam (objekty č. 72, 85, 92). Ne všechny objekty byly kompletně zkoumány: objekt 5 – zkoumán kompletně, objekt 60 – zkoumán ze 2/3, objekt 69 – zkoumán z 1/3, objekt 72 – zkoumán kompletně, objekt 85 – zkoumán z 1/2, objekt 92 – zkoumán téměř celý. Nemáme proto ve všech případech možnost zjistit a porovnat absolutní počty kostí původně přítomných v jednotlivých objektech a kontextech, nicméně můžeme soubory kostí srovnávat po stránce kvalitativní (tj. dle procentuálního zastoupení). Vzhledem k absenci artefaktů jiných kultur v analyzovaných objektech hodnotíme soubory zvířecích kostí jako nekontaminované a tím pádem vypovídající o období HD2–3/LTA. Taxonomická a anatomická determinace všech nálezů a ostatní údaje přečtené z kostí jsou obsaženy v tabulce 4. Materiál byl kvantifikován pomocí dvou metod – podle počtu nálezů (N), resp. počtu identifikovaných nálezů (NISP), a podle hmotnosti nálezů (v gramech). Artefakt z kontextu 107 objektu 69 nebyl do kvantifikací započítáván. Materiál ze tří zemnic je početný natolik, že umožňuje smysluplné srovnání, na rozdíl od nálezů ze zásobnic, které představují vždy jen ojedinělé a většinou neurčitelné fragmenty.

7.1 Tafonomický rozbor

Osteologický materiál působí dojmem běžného sídlištního odpadu, je silně fragmentární a degradovaný, nicméně jednotlivé objekty se tafonomicky trochu liší (tab. 7 a navazující grafy). Kontrast byl např. pozorován mezi materiálův lépe zastoupenou zemnicí 1 (objekt 5), kde mají kosti vesměs křídový charakter (tj. degradovaný

kolagen), a zemnicí 3 (objekt 69), kde křídová eroze nevystupuje.

Z tafonomického hlediska je materiál ve všech zemnicích smíšeného charakteru. V některých případech je možno některé fragmenty rozpadlé kosti nebo zuby slepit, ale nebyly pozorovány celistvé anatomické celky, vzájemně navazující anatomické elementy nebo zvláštní kumulace opakujících se elementů.

Silně jsou zastoupeny kosti spálené do různého stupně (do hnědé či šedé barvy). Celkem je takto zasaženo 35 % (% N) nebo 15 % (% hmotnosti) kosterního materiálu. Spálení je pozorováno ve všech zemnicích a ojediněle i v sílech. Rozdíly mezi objekty v podílech spálených kostí ukazují tab. 6 a obr. 28.

Smíšený charakter mají soubory i z anatomického aspektu. V kontextech jsou běžně kombinovány nálezy kostí končetin, trupu, lebky a zubů. V zásypech zemnic 1 (objekt 5) a 2 (objekt 60) byly zjištěny i drobné fragmenty parohů jelena. Příkladem smíšeného charakteru jsou nálezy ze dna zemnice 1 (objekt 5), kde byla pozorována kombinace části dvou „bezmasých“ metakarpů tura, části „masité“ pažní kosti jelena, spodní čelisti juvenilního prasete, drobný fragment spodní čelisti tura a zub ovce/kozy (situace v jednotlivých kontextech viz tabulka 4).

7.2 Taxonomický rozbor

Celkem bylo v souboru zaregistrováno minimálně 11 zvířecích druhů. Druhově nejpestřejší je zemnice 3 (objekt 69), která obsahuje všechny doložené druhy. Dominantně jsou dle očekávání zastoupena zvířata domácí, nicméně podíl divokých zvířat je poměrně vysoký: 21 ze 105 spolehlivě determinovatelných nálezů. Podíl divoké (lovné) zvěře je relativně vysoký i po vyloučení zlomků parohů, které mohou představovat shoz: ca 15% (dle NISP) nebo 22 % (dle hmotnosti). Nejvíce je zastoupen domácí

tur, což se projevuje zejména u hmotnostní metody. S ohledem na degradaci materiálu lze očekávat podhodnocení menších druhů, i tak se ale tur jeví jako dominantní zvíře (srov. kvantifikace v tab. 5 a obr. 27). Zajímavostí je přítomnost fragmentů kosti velkého divokého bovida v zemnici 3 (objekt 69), která mohla patřit buď praturu nebo zubru (tři fragmenty téhož metakarpu z kontextu 104). Měříme-li počtem identifikovaných nálezů (NISP), pak na druhém místě je zastoupena kategorie ovce/koza, její dominance v zemnici 2 (objekt 60) je ale způsobena přítomností většího počtu drobných fragmentů několika zubů. V rámci této kategorie malých domácích přežvýkavců je spolehlivě prokázána pouze ovce. Pokud měříme dle hmotnosti nálezů, pak druhým nejhojnějším druhem je jelen, přítomný opět ve všech třech zemnicích. Přítomnost dalších velkých zvířat, konkrétně zejména koně, nebyla spolehlivě prokázána. Prase domácí je zastoupeno okrajově.

Dalšími detekovanými druhy jsou pes, kur domácí, srnec, prase divoké, bobr a pušтік obecný – všechny tyto druhy jsou doloženy pouze v zemnici 3 (objekt 69) a většinou zastoupeny jediným nálezem. Zvláštní pozornost zasluhuje nález z větší části zachované pánve dospělého kura domácího (*Gallus gallus domesticus*) v kontextu 101 (uložen v mechanické vrstvě 30 až 60 cm od povrchu zásypu).

7.3 Ekologický aspekt

Z paleoekologického hlediska mají význam zejména divoké druhy, mezi kterými dominují druhy považované za lesní nebo převážně lesní (jelen, prase divoké, pušтік). Zejména přítomnost puštíka obecného (*Strix aluco*), zastoupeného tibiotarsem (kostí holeně) o max. délce 85,6 mm, nám dává informaci o přítomnosti stromových porostů (nejspíš zapojeného lesa), neboť na stromech si tento druh staví hnízda

nejčastěji. Bobra lze očekávat i na menších vodotečích, kde si může stavět hráze a do jisté míry tak ovlivňovat krajinu.

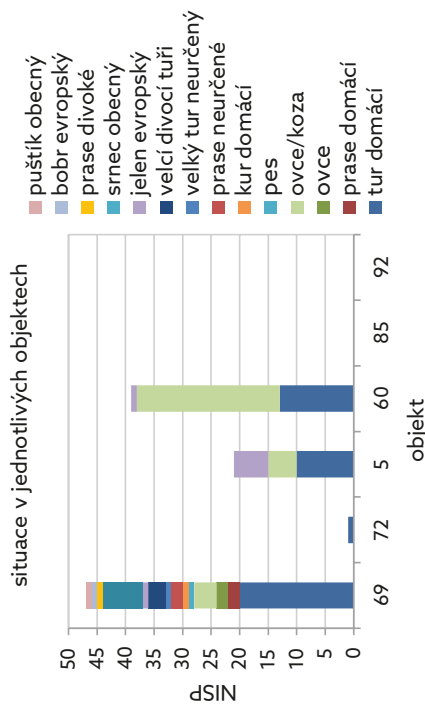
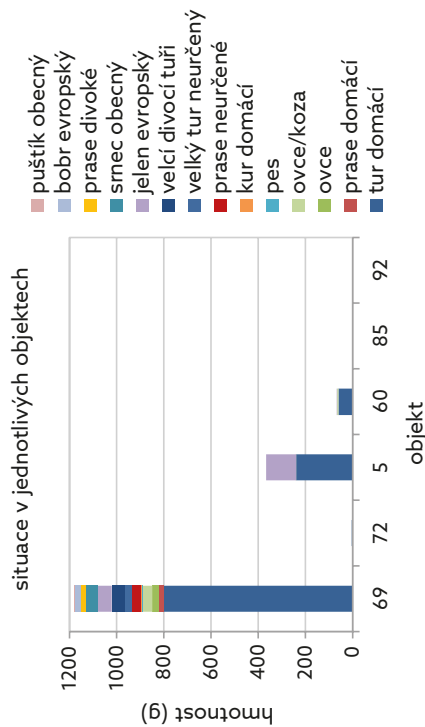
7.4 Ekonomický aspekt

Význam jednotlivých zvířecích druhů v životě lidí se odráží v jejich podílu v osteologických souborech. O příspěvku masa v jídelníčku poměrně dobře vypovídá hmotnostní kvantifikační metoda (srov. taxonomický rozbor, tab. 5 a obr. 27). Ne všechny nálezy ale musí představovat pozůstatky konzumace; to může být případ fragmentů parohu nebo fragmentu spálené spodní čelisti menšího psa z uložení 112 zemnice 2 (objekt 60).

Důležitými paleoekonomickými ukazateli jsou také věková skladba zvířat a řeznické a kuchyňské zásahy na kostech, příslušných dat je ale v rámci analyzovaného materiálu omezené množství. Bylo-li možno zjistit individuální věk, pak tuři jsou většinou adultního stáří, ovce/kozy většinou adultní, ale ne staří jedinci, a u domácího prasete byl pozorován juvenilní věk. Zajímavé jsou šrámy na femuru mladšího bobra (zemnice 3 – objekt 69), které mohou představovat doklad po intencionálním zpracování těla. Spolehlivé zářezy/záseky byly pozorovány na distální epifyze femuru ovce/kozy a lopatce tura (obojí zemnice 3; tab. 4). V témže objektu byla také přítomna část metatarsu tura s příčným zásekem, která je na proximální zlomové hraně ohlazená asi používáním; patrně tudíž jde o nevýrazný artefakt (kontext 101).

7.5 Srovnání kontextů

Zvláštní pozornost zasluhují kontexty na dně nebo těsně nade dnem. Vzhledem k malému počtu dat jsou vzájemná srovnání kontextů

Obr. 27. Neplachovice, okr. Opava. Kvantifikace bližše determinovaných zoologických druhů, dle tab. 5 (autor R. Kyselý)

Fig. 27. Neplachovice, Opava District. Quantification of zoological species. For data, see Tab. 5. Left, according to number of finds, right, according to weight. Above, assemblage summarily, below, data from individual features. For Latin names, see Tab. 5 (author: R. Kyselý)

silně omezena, početnější jsou údaje o opálení/spálení a o fragmentaci. Tyto dvě kategorie byly vyhodnoceny v tabulce 6 a 7 a obr. 28 a 29, kde ale musíme zohlednit malý počet dostupných nálezů v některých kontextech, zejména na dně zemnice 3 (objekt 69). Analýza nepřináší jednoznačný obraz, přesto lze konstatovat vyšší míru fragmentace v kontextech na dně nebo při dně. S ohledem na obecně vysoký podíl spálených kostí může mít význam absence spálených kostí na dně zemnice 1 (objekt 5). Kostí ze dna objektů mohly být v zemnicích přítomny v době jejich funkce, prostřednictvím naší analýzy to ale nelze prokázat. Například některé nálezy ze dna zemnice 1 (objekt 5) uvedené výše v tafonomickém rozboru jsou poměrně velké a na podlaže mohly překážet (konkrétně poloviny dlouhých kostí tura a jelena). Co se týká vzácných druhů, puščík byl nalezen na dně zemnice 3 (objekt 69) a kur domácí v téže zemnici, ale v horizontu 30–60 cm od povrchu zasypu (tab. 4).

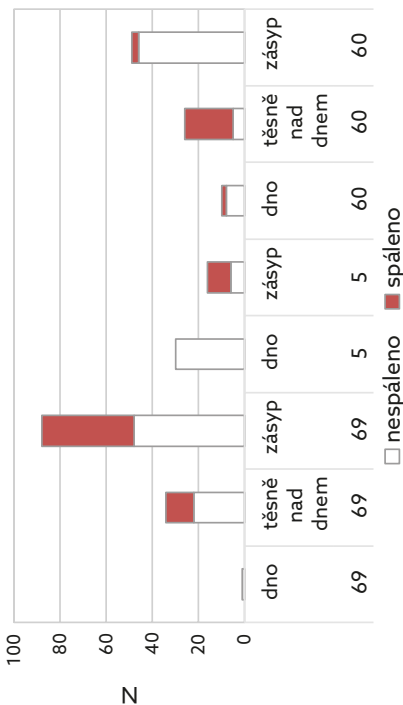
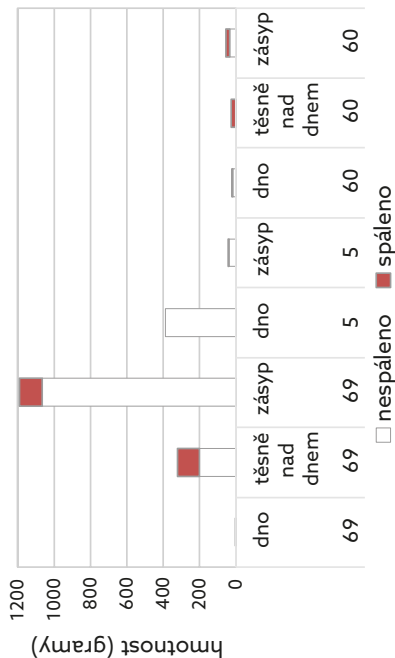
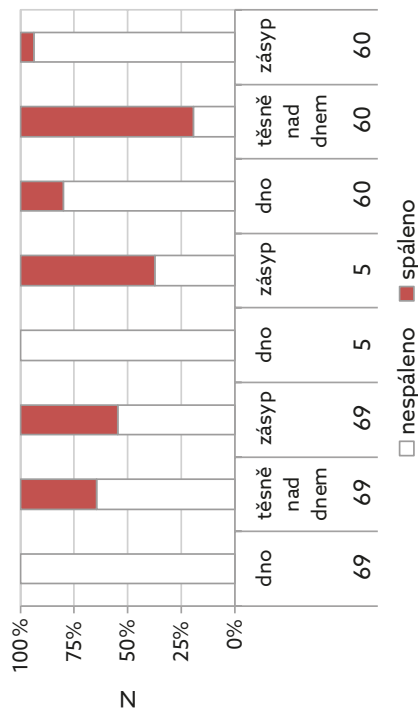
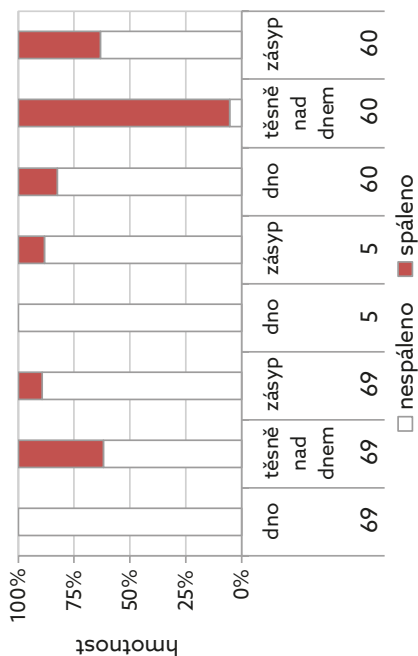
7.6 Analogie

Publikované analýzy nálezů zvířecích kostí z časového horizontu HD2–3/LTA z českého Slezska dosud zcela chybí. Chceme-li soubor z Neplachovic srovnat s jinými osteologickými soubory, je nutno sáhnout do geograficky vzdálenějších oblastí (jižní Morava, Čechy). Jak v českých (Peške 1993a; Beech 1995; Drda – Rybová 2008; Kyselý 2012), tak jihomoravských (Roblíčková 2003; Čížmář 2006) souvěkých souborech také pozorujeme výraznou dominanci domácích zvířat, zejména tura domácího, ovce/kozy a prasete. Pravidelně se ale objevuje i kůň. Vyšší podíl divokých druhů byl v tomto horizontu zaznamenán jen ojediněle (12 % ve stavbě D na akropoli Závist; Beech 1995; Drda – Rybová 2008). Poněkud vyšší podíl lovné zvěře v Neplachovicích může indikovat charakter okolního prostředí (lesy?) a jím podmíněné

zaměření nebo přímou subsistenční strategii tehdejší komunity. V tomto ohledu zmiňujeme výjimečně vysoký podíl lovu v některých výše položených laténských sídlištích, zejména v lokalitě Požaha (okr. Nový Jičín), kde divoké druhy tvořily zhruba 50 % nálezů (Peške 1993b). Přítomnost jednotlivých druhů divokých savců není překvapivá, a to včetně velkých divokých turovitých nebo bobra (srov. Kyselý 2005), v posuzovaném časovém horizontu ale byly tyto dva taxony doloženy v ČR jen sporadicky. Jediným v Neplachovicích doloženým divokým ptákem je puščík obecný. Tento druh byl v archeologických kontextech v ČR zaznamenán jen ojediněle, v posuzovaném časovém horizontu nebyl zaznamenán vůbec (srov. Peške 1981; Beech 1995). Zvláštní pozornost zasluhuje kur domácí. Jeho nejstarší český nález pochází již ze sklonku doby bronzové, ale v halštatském období se v ČR objevuje zcela vzácně (Kyselý 2010), a ještě v době laténské je velmi málo zastoupený (Beech 1995; Peške 1993a; Kyselý 2012); například v souborech z akropole hradiště Závist datovaných mezi HD2 a LTA chybí zcela (Drda – Rybová 2008; Kyselý 2012). Vyloučíme-li množnost, že jde o kontaminaci, je možno nález kura z Neplachovic považovat za jeden z nejstarších výskytů v českém Slezsku a na Moravě.

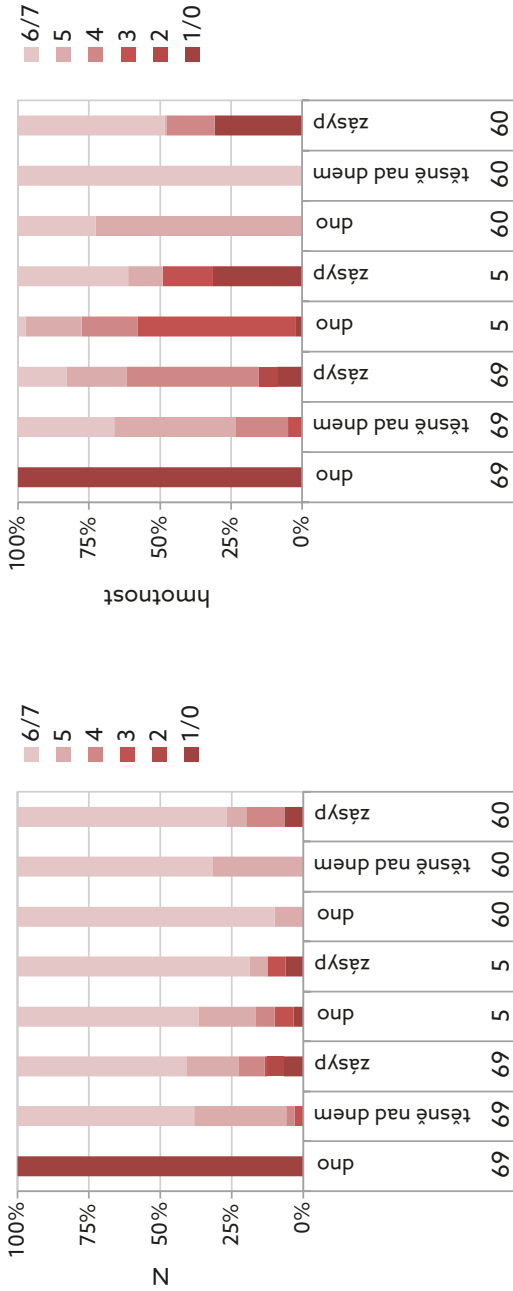
7.7 Artefakty

Kromě zmíněného nevýrazného artefaktu z kontextu 101 objektu 69 byl ve stejném objektu v kontextu 107 nalezen artefakt představující ze všech stran opracovaný předmět charakteru sídla (obr. 24:20). Jeho maximální rozměry ve třech kolmých směrech jsou 11,44 cm × 1,32 × 0,72 cm. Průměr dokonale kruhového provrtu je 0,39 cm, tylní část je zúžená. Modelace povrchu, charakter tvrdé tkáně a zbytků spongiózy (pozorované podél celého předmětu) ukazují, že artefakt je zhotoven z kompakty parohu

Obr. 28. Neplachovice, okr. Opava. Kvantifikace spálených kostí v jednotlivých zemnicích (č. objektů na ose X), dle tab. 6 (autor R. Kyselý)

Fig. 28. Neplachovice, Opava District. Quantification of burnt bones in individual pit houses (features No. on X axis) (in red). For data, see Tab. 6. Left, according to number of finds, right, relative rates, below, absolute values (author: R. Kyselý)

Obř. 29. Neplachovice, okr. Opava. Míra fragmentace v jednotlivých zemnicích (č. objektů na ose X). Data a metodika viz tab. 4 a 7 (autor R. Kyselý)

Fig. 29. NNepalachovice, Opava District. Fragmentation rate in individual pit houses (features No. on X axis). For data and methods, see Tab. 4 and 7. Left, according to number of finds, right, according to weight (author: R. Kyselý)

jelenovitěho kopytníka. Síla kompakty vylučuje srnce a neodpovídá poměrům u losa. Jediný další a zároveň nejhojnější jelenovitý kopytník obývající v dané době střední Evropu byl jelen evropský (*Cervus elaphus*). Je proto nanejvýš pravděpodobné, že artefakt byl zhotoven z parohu jelena.

8. Osídlení Opavska v závěru doby halštatské (HD2-3) a v časně laténské (LTA)

Přelom pozdně halštatského a časně laténské obdoby opavského regionu nepatří k dostatečně poznaným úsekům dějin. Archeologie měla doposud jen málo příležitostí ke studiu této části doby železné v dané sídelní oblasti. Do pozdně halštatského období jsou datovány sídlištní objekty, spolu se zemnicí, z Velkých Hoštic (Janák 1983, 22). Pouze některé keramické fragmenty z katastru Holasovic řadí M. Čížmář do stupně LTA (Čížmář 2000, 143). Teprve z nedávné doby pochází rozsáhlý odkrytý sídliště na katastru Opavy-Vávrovic, předběžně datovaného do stupně LTA.¹⁴ V rámci českého Slezska je doloženo také přežívání pozdně halštatské populace ve vzdálenějším Pobeskydí. V této oblasti je zjištěno osídlení v Chotěbuzi-Podobore (Tůma 2008, 99, 101) a také na katastrech Klimkovic (Hlas – Krasnokutská 2006, 13) a Olbramic (Krasnokutská 2006, 12–13). Situace v přílehlé části Polska není v tomto směru o nic lepší. Odtud známe z blízkého okolí jen žárové pohřebiště z Kietrze (Gedl 1985), kde pozdně halštatskému období náleží 60 hrobů (Gedl 1985, 11). Časně laténské epoše lze připisat některé starší nálezy z Racibórze-Ocic (Duleba 2021b, 260, Fig. 6:2) a z Baborówa (Čížmář 2000, 143).

9. Závěr

Při záchranných archeologických výzkumech uskutečněných v letech 2013, 2014, 2015 a 2017 v okolí ulice Krátké v obci Neplachovice (okr. Opava) bylo opakovaně zkoumáno sídliště z doby železné. Vzhledem k etapovitým stavebním aktivitám nemohla být provedena celoplošná skrývka lokality, ale jen torzovité výzkumy, které se výjimečně podařilo propojit. Rozsah výzkumů zároveň nemohl poskytnout odpověď na otázku, zda byla zachycena spíše okrajová část sídliště, jeho střed, případně se vyjádřit k jeho velikosti. Výsledný obraz i přesto poskytl cennou sondu do sídelní struktury osady z období HD2–3/LTA. V jejím uspořádání nebyl zjištěn striktní řád. Na ploše se vyskytly doklady jak staveb zahloubených, tak staveb nadzemních. Jejich přítomnost, resp. kombinace této architektury na jednom sídlišti nám dává určitou představu o prostorovém rozmístění zástavby. Nejzajímavějšími objekty se zdají tři zahloubené stavby – zemnice, u nichž předpokládáme spíše multifunkční využití. Dokládají to především náznaky otopných zařízení, existence zásobních jam a rovněž stopy po výrobních aktivitách. Posledně jmenované spojujeme s možnou výrobou textilu. Na souvislost s tkaním upozorňují některé nálezy pocházející z výplní jam, jako jsou keramické přesleny, parohové šídlo a zlomky tkalcovských závaží. Mezi zmíněné doklady snad lze zařadit i kamennou zátěž, u níž můžeme v dobovém kontextu očekávat spíše sekundární využití staršího artefaktu, vyrobeného původně pro jiný účel. Zjištění existence velkých zahloubených staveb, které svými parametry odpovídají zemnicím běžně nalézaným např. v prostředí horákovské kultury, kde jsou charakteristickým sídelním objektem, představuje důležitou informaci o vývoji profánní architektury v opavském

regionu v době železné. Ve srovnání s tím se mohou jevit doklady zdejších nezahlobených sloupových staveb (bez jasných kontur půdorysu) jako méně přínosné. Ale i v tomto případě vidíme jisté specifikum. V prostoru těchto staveb se objevily hlubší žlabovité jámy se stejnou orientací, jejichž účel je nesnadné interpretovat. Vazbu na sloupové stavby předpokládáme ve třech situacích. Čtvrtý žlab byl zachycen při okraji skryté plochy, sloupové jamky tak lze do jisté míry očekávat v jeho jižním sousedství, kde zůstal intaktní terén. Neplachovická lokalita je důležitá i z pohledu datace. Doposud velmi nejasné či řídké osídlení oblasti na konci doby halštatské citelně postrádá lokality z tohoto úseku historie. Na základě rozboru především keramických nálezů lze zjištěnou nížinnou osadu na katastru Neplachovic zařadit do stupňů HD2-3/LTA. K této dataci nás přivádí doklady grafitového keramického těsta, charakteristická kolková výzdoba a některé výše popsané hrncovité i mísovité tvary. Analýzou keramických artefaktů docházíme k závěru, že se v areálu neseťkáváme s jinou chronologickou komponentou. Absenci výše zmíněných chronologicky citlivých znaků v některých objektech nepovažujeme za důkaz více fází osídlení. Usuzujeme tak ze skutečnosti, že se při malém podílu nálezů hmotné kultury s jednoznačnými znaky stupňů HD2-3/LTA její komponenty do výplní řady objektů

v době existence sídliště jednoduše nedostaly. Také na základě skutečnosti, že se většina jam vzájemně respektuje, případně doplňuje (např. zjevné linie sloupových jam), předpokládáme, že se jedná o objekty současné.

Do budoucna bude pro informační bázi doby železné v opavské oblasti podstatné srovnání s nově objeveným sídlištěm na blízkém katastru Opavy-Vávrovic.

Z českého Slezska a severní Moravy dosud zcela chybí analýzy nálezů zvířecích kostí datovaných do HD2-3/LTA. Z tohoto pohledu je cenným materiálem osteologický soubor zvířecích kostí nalezených v neplachovické lokalitě v šesti objektech, včetně tří zemnic. S ohledem na nízkou početnost nálezů a různé tafonomické problémy při interpretaci nemůže osteologický materiál paleoekonomickou situaci sídliště charakterizovat přesně, nicméně lze konstatovat poměrně standardní složení souboru s dominancí domácích druhů zvířat, zvláště tura domácího, dále ovce/kozy a prasete (v uvedeném pořadí). Poněkud hojněji, než je běžné, jsou zastoupeny divoké (lovné) druhy, možná naznačující blízkost lesa a obecně „divoké krajiny“. Důležitým nálezem je kost kura domácího, jehož kosterní doklady jsou v době halštatské, ale ještě i laténské v českých zemích velmi vzácné. Zajímavostí jsou nálezy bobra evropského a puštíka obecného.

- 1) Výzkum č. akce 78/12 M. Kieconě (NPÚ, ÚOP v Ostravě), ústní sdělení.
- 2) Výzkum č. akce 126/13 M. Kieconě (NPÚ, ÚOP v Ostravě). Nálezby byly zpracovány J. Motěšickým v rámci bakalářské diplomové práce (*Motěšický 2019*).
- 3) Výzkum č. akce 68/14 J. Štohandlové a č. akce 95/14 P. Werense (oba NPÚ, ÚOP v Ostravě).
- 4) Výzkum č. akce 16/15 P. Werense (NPÚ, ÚOP v Ostravě).
- 5) Výzkum č. akce 24/17 a 40/17 T. Tiché Krasnokutské (NPÚ, ÚOP v Ostravě).
- 6) Děkujeme současným i bývalým kolegům z NPÚ, ÚOP v Ostravě – M. Kiecoňovi, J. Štohandlové a P. Werensovi za možnost zpracovat a publikovat jejich výzkumné akce a spojit je tak v jeden celek.
- 7) Pro zpřehlednění práce s objekty byly všechny jámy z jednotlivých výzkumných sezón přechíslovány pod jednu číselnou řadu.
- 8) Na tvorbě příloh tohoto článku se podíleli zaměstnanci NPÚ, ÚOP v Ostravě. Mapový podklad a situační plán zkoumané plochy vytvořil J. Hlas, finální úpravy M. Kiecoň a T. Tichá Krasnokutská. Terénní plány zdigitalizovali J. Brhelová, J. Hlas a M. Kiecoň. Nálezy nakreslili J. Motěšický a H. Pravdová, fotografie nálezů vyhotovil M. Kahoun. Terénní fotografická dokumentace pochází z archivu výzkumů NPÚ, ÚOP v Ostravě. Finální úpravy a vyhotovení příloh realizovala T. Tichá Krasnokutská. Autorem tabulek a grafů s vyhodnocením osteologických nálezů je R. Kyselý.
- 9) Objekty č. 13, 14, 15, 16 a 96 byly vyčleněny až na základě terénní dokumentace vyhotovené v roce 2017. Nejsou tedy zdokumentovány jejich profily a charakter výplně.
- 10) V článku J. Juchelky tato možná interpretace není zmíněna, usuzujeme tak pouze podle publikované terénní dokumentace.
- 11) Podrobněji viz kap. 7.7.
- 12) Oba nalezené předměty i přes značný proces koroze obsahují více jak 97 % Fe. Za informaci děkujeme M. Kahounovi.
- 13) V rámci kapitoly 6 jsou hodnoceny objekty s nejčtetnějším zastoupením keramických nálezů. Přehled keramických nálezů ze všech objektů je uveden v tab. 3 – Keramická analýza.
- 14) Za informaci děkujeme K. Papákové z AÚ AVČR.

Objekt	Číslo akce	Výkop	Uložení	Zkoumán	Půdorys 1	Půdorys 2	Orientace	Stěny
1	126/13	500	100, 107, 108, 109, 110, 117, 118	celý	pravidelný	kruhový	x	lomené
2	126/13	501	101, 103, 111, 104, 113, 114, 115, 116, 112	celý	nepravidelný	kruhový	SV-JZ	lomené, přímé
3	126/13	502	102	celý	pravidelný	kruhový	x	přímé
4	126/13	503	105, 118, 119	celý	nepravidelný	kruhový	S-J	lomené, přímé
5	126/13	504	106, 121, 129	celý	nepravidelný	obdélný s výrazně oblémi rohy	SSV-JJZ	nepravidelné
6	126/13	505	122	celý	pravidelný	kruhový	x	přímé
7	126/13	506	123	celý	pravidelný	kruhový	x	lomené
8	126/13	507	124	celý	nepravidelný	kruhový	S-J	lomené
9	126/13	508	125	celý	pravidelný	kruhový	x	přímé
10	126/13	509	126	celý	pravidelný	kruhový	x	přímé
11	126/13	510	127	celý	pravidelný	kruhový	x	přímé
12	126/13	511	120	celý	nepravidelný	kruhový	x	přímé
13	126/13	512	x	celý	nepravidelný	oválný	S-J	x
14	126/13	513	x	celý	nepravidelný	oválný	S-J	x
15	126/13	514	x	celý	nepravidelný	oválný	SV-JZ	x
16	126/13	515	x	celý	nepravidelný	oválný	SV-JZ	x
17	68/14	500	100	celý	pravidelný	kruhový	x	přímé, konkávní
18	68/14	501	101	celý	nepravidelný	kruhový	SV-JZ	přímé
19	68/14	502	102	celý	nepravidelný	oválný	SZ-JV	konvexní
20	68/14	503	103	celý	pravidelný	kruhový	x	přímé
21	68/14	504	104	celý	nepravidelný	kruhový	J-S	přímé
22	68/14	505	105	celý	pravidelný	kruhový	JV-SZ	přímé
23	68/14	506	107	celý	nepravidelný	kruhový	JV-SZ	přímé, zvlněné
24	68/14	507	108	celý	pravidelný	kruhový	x	přímé
25	68/14	508/610	116, 117, 210	celý	nepravidelný	oválný	SZ-JV	konvexní, konkávní, stupňovité
26	68/14	509	110	celý	nepravidelný	oválný	S-J	přímé, lomené
27	68/14	510	111	celý	nepravidelný	oválný	SV-JZ	přímé
28	68/14	511	112	celý	nepravidelný	kruhový	SZ-JV	přímé
29	68/14	512	113	celý	nepravidelný	kruhový	SV-JZ	přímé
30	68/14	513	114	celý	nepravidelný	oválný	SV-JZ	přímé
31	68/14	514	115	celý	nepravidelný	oválný	SV-JZ	konvexní

Pozdně halštatské až časně latéské sídliště z Neplachovic, okr. Opava

	Dno 1	Dno 2	Profil	Délka (m)	Šířka (m)	Hloubka (m)	Obr.	Interpretace
	mírně konvexní	ploché	hruškovitý	x	průměr ústí 1,0; max. průměr 2,5	1,2	13	zásobní jáma
	rovné	ploché	hruškovitý	x	průměr při horní hraně 1,35; max. průměr 2,1	1,15	13	zásobní jáma
	rovné	ploché	tvár U	x	0,53	0,36	12	sloupová jáma
	rovné	ploché	trapézovitý	x	průměr při horní hraně 0,9; max. průměr 1,2	0,75	13	zásobní jáma
	rovné	ploché	vanovitý	5,2	4,3	0,8	4, 5	zemnice
	rovné, místy s prohlubněmi	ploché	tvár U	x	0,49	0,33	x	sloupová jáma
	konvexní	ploché	tvár U	x	0,4	0,12	12	sloupová jáma
	konvexní	ploché	tvár U	x	0,4	0,16	x	sloupová jáma
	konvexní	ploché	mísovitý	x	0,44	0,16	x	sloupová jáma
	konvexní	ploché	tvár U	x	0,32	0,32	4	sloupová jáma na dně objektu 5
	rovné	ploché	tvár U	x	0,28	0,27	x	kulová jáma
	rovné	ploché	vanovitý	1,4	1	0,8	4	zahlobenina na dně objektu 5
	x	x	x	0,7	0,45	x	4	jáma na dně objektu 5; vyčleněna po vyhodnocení terénní dokumentace
	x	x	x	1,3	0,8	x	4	jáma na dně objektu 5; vyčleněna po vyhodnocení terénní dokumentace
	x	x	x	0,9	0,37	x	4	jáma na dně objektu 5; vyčleněna po vyhodnocení terénní dokumentace
	x	x	x	1	0,5	x	4	jáma na dně objektu 5; vyčleněna po vyhodnocení terénní dokumentace
	rovné	ploché	vanovitý	x	0,26	0,06	x	sloupová jáma
	rovné	ploché	vanovitý	0,9	0,8	0,15	17	sídlíštní jáma
	rovné	ploché	tvár U	0,6	0,45	0,15	12	sloupová jáma
	zvlněné	ploché	tvár U	0,23	0,15	0,15	x	sloupová jáma
	kovnaxní	ploché	tvár U	0,42	0,35	0,2	x	sloupová jáma
	konkávni	nepravidelné	tvár U	0,35	0,3	0,2	x	sloupová jáma
	konkávni	nepravidelné	tvár V	0,35	0,3	0,34	x	kulová jáma
	konkávni	ploché	tvár U	0,4		0,14	x	sloupová jáma
	konkávni, rovné	ploché	vanovitý	5,4	1,3	0,5	14	žlab
	rovné	ploché	vanovitý	0,66	0,55	0,1	12	sloupová jáma
	rovné	ploché	mísovitý	0,43	0,33	0,04	x	sloupová jáma
	zvlněné	ploché	vanovitý	x	1,4	0,38	17	sídlíštní jáma
	zvlněné	stupňovitě	tvár U	x	0,55	0,45	12	sloupová jáma
	konkávni	ploché	vanovitý	0,85	0,75	0,1	17	sídlíštní jáma
	konkávni	ploché	tvár U	0,48	0,4	0,3	17	sloupová jáma

Objekt	Číslo akce	Výkop	Uložení	Zkoumán	Půdorys 1	Půdorys 2	Orientace	Stěny
32	68/14	515	118	celý	nepravidelný	oválný	SZ-JV	přímé
33	68/14	517	119, 120, 121, 122, 123	na profilu	x	kruhový	x	přímé
34	68/14	600	200	celý	pravidelný	kruhový	x	nepravidelné
35	68/14	602	202	celý	nepravidelný	oválný	S-J	konkávní
36	68/14	603	203	celý	nepravidelný	obdélný s oblémi rohy	S-J	nepravidelné
37	68/14	604	204	celý	nepravidelný	oválný	S-J	nepravidelné
38	68/14	605	205	celý	nepravidelný	kruhový	x	konkávní
39	68/14	606	206	celý	nepravidelný	oválný	JV-SZ	přímé
40	68/14	607	207	celý	pravidelný	kruhový	x	konkávní
41	68/14	608	208	celý	nepravidelný	oválný	S-J	konkávní
42	68/14	609	209	celý	pravidelný	kruhový	x	přímé
43	95/14	500	100, 108, 109, 124	celý	nepravidelný	kruhový	x	lomené
44	95/14	501	101, 111	celý	nepravidelný	kruhový	x	přímé
45	95/14	502	102	celý	pravidelný	kruhový	x	konkávní
46	95/14	503	103	celý	nepravidelný	kruhový	x	konkávní
47	95/14	504	104	celý	nepravidelný	oválný	Z-V	přímé
48	95/14	505	105	celý	nepravidelný	oválný	S-J	konkávní
49	95/14	506	106	celý	nepravidelný	kruhový	x	přímé
50	95/14	507	107	celý	nepravidelný	kruhový	x	přímé/konkávní
51	95/14	508	110	celý	nepravidelný	oválný	SZ-JV	přímé
52	95/14	509	112, 116 (117), 118, 121, 122, 123	celý	nepravidelný	oválný	SZ-JV	přímé
53	95/14	510	113, 119, 120	celý	nepravidelný	oválný	Z-V	nepravidelné
54	95/14	511	114	na profilu	nepravidelný	oválný	S-J	nepravidelné
55	95/14	512	115	celý	pravidelný	kruhový	x	přímé
56	16/15	500	100	celý	pravidelný	kruhový	x	přímé, strmé
57	16/15	501	101	celý	pravidelný	kruhový	x	přímé, strmé
58	16/15	502	102, 123, 124, 125	celý	nepravidelný	oválný	SZ-JV	konkávní, strmé
59	16/15	503	103	celý	nepravidelný	kruhový	x	konkávní, strmé
60	16/15	507	108, 109, 110, 111, 112, 113, 115, 116	cca 2/3	nepravidelný	obdélný s výrazně oblémi rohy	SV-JZ	přímé/zvlněné
61	16/15	512	120, 121, 122	ano	nepravidelný	oválný	SV-JZ	přímé/zvlněné
62	16/15	513	x	ne	nepravidelný	x	SV-JZ	x
63	16/15	514	x	ne	nepravidelný	úzký, oválný	SV-JZ	x

Pozdně halštatské až časně latéské sídliště z Neplachovic, okr. Opava

	Dno 1	Dno 2	Profil	Délka (m)	Šířka (m)	Hloubka (m)	Obr.	Interpretace
	rovné	ploché	vanovitý	4,2	0,7	0,7	14	žlab
	rovné	ploché	hruškovitý	x	při ústí 0,65; max. průměr 1,45	0,85	13	zásobní jáma
	rovné	ploché	tvár U	x	0,3	0,05	x	sloupová jáma
	mísovitě	ploché	mísovitý	0,5	0,4	0,18	12	sloupová jáma
	rovné	ploché	vanovitý	0,65	0,5	0,35	12	sloupová jáma
	rovné	ploché	tvár U	0,5	0,4	0,18	12	sloupová jáma
	konkávní	skloněné	mísovitý	x	0,5	0,1	x	sloupová jáma
	konkvání	ploché	tvár U	0,3	0,25	0,2	x	sloupová jáma
	rovné	ploché	mísovitý	x	0,33	0,05	x	sloupová jáma
	rovné	ploché	tvár U	0,4	0,3	0,32	x	sloupová jáma
	rovné	ploché	tvár U	x	0,25	0,4	x	sloupová jáma
	část. rovné	ploché	hruškovitý	1,22	1,18	0,6	12	zásobní jáma, narušená obj. 51
	skloněné	ploché	vakovitý	x	průměr při ústí 0,95; max. průměr 1,25	0,6	13	zásobní jáma
	rovné	ploché	tvár U	x	0,45	0,1	x	sloupová jáma
	rovné	ploché	tvár U	x	0,46	0,15	12	sloupová jáma
	rovné	ploché	tvár U	0,52	0,46	0,1	12	sloupová jáma
	zvlněné	ploché	tvár U	0,6	0,42	0,2	x	sloupová jáma
	rovné	ploché	tvár U	x	0,28	x	x	sloupová jáma
	zvlněné	ploché	tvár U	x	0,5	0,25	x	sloupová jáma
	rovné	ploché	vanovitý	x	0,7	0,4	12	sloupová jáma, narušila obj. 43
	šikmé, konkávní	ploché	tvár U	3,5	0,6	0,8-0,9	14, 15	žlab, v superpozici s obj. 53
	zvlněné, šikmé k JZ	nepřavidelné	vakovitý	0,79	0,62	0,45	14, 15	sídlíšní jáma
	x	nepřavidelné	tvár U	x	0,2	0,25	x	sídlíšní jáma v superpozici s obj. 53
	rovné	ploché	tvár U	0,45	0,41	0,2	12	sloupová jáma
	konkávní	nepřavidelné	tvár U	x	0,45	0,18	x	sloupová jáma
	konkávní	nepřavidelné	tvár U	x	0,47	0,18	x	sloupová jáma
	konkávní	nepřavidelné	tvár U	3,9	0,65	0,85	14, 16	žlab
	konkávní	nepřavidelné	mísovitý	x	1,1	0,15	x	sídlíšní jáma
	rovné	ploché	vanovitý	min. 4,2 (odhad až 4,8)	4	0,95	7, 8	zemnice
	zvlněné	nepřavidelné	vanovitý	1,35	0,9	0,7	7, 8	zásobní jáma, součást objektu 60
	rovné	ploché	vanovitý	min. 1,5	1,3	0,2	7	snižena ve dně objektu 60
	mísovitě	ploché	mísovitý	min. 1,6	0,35-0,5	0,1	7	žlábek ve dně objektu 60

Objekt	Číslo akce	Výkop	Uložení	Zkoumán	Půdorys 1	Půdorys 2	Orientace	Stěny	
64	16/15	515	x	ano	pravidelný	oválný	SV-JZ	x	
65	16/15	516	x	ano	nepravidelný	kruhový	x	x	
66	16/15	517	x	ano	pravidelný	oválný	S-J	x	
67	16/15	518	x	ano	nepravidelný	oválný	Z-V	x	
68	16/15	?	x	x	pravidelný	kruhový	x	x	
69	24/17	500	101, 102, 103, 104, 105, 107, 111, 112, 113, 143	ne	nepravidelný	oválný až kruhový	S-J	přímé/zvlněné	
70	24/17	501	108	ano	pravidelný	kruhový	x	konkávní, šikmé	
71	24/17	502	109	ano	pravidelný	kruhový	x	stupňovitě/ konkávní	
72	24/17	503	114, 129, 130, 133	ano	pravidelný	kruhový	x	lomené, šikmé	
73	24/17	505	116	ano	pravidelný	kruhový	x	přímé, šikmé	
74	24/17	506	117	ano	pravidelný	kruhový	x	přímé, šikmé	
75	24/17	507	118	ano	pravidelný	kruhový	x	přímé, šikmé	
76	24/17	508	119	ano	pravidelný	kruhový	x	přímé, šikmé	
77	24/17	509	120	ano	pravidelný	pravoúhlý	SV-JZ	přímé, šikmé	
78	24/17	510	121	ne	pravidelný	oválný	S-J	přímé, šikmé	
79	24/17	511	122	ano	pravidelný	pravoúhlý	SV-JZ	přímé, šikmé	
80	24/17	512	123	ne	pravidelný	pravoúhlý	SV-JZ	přímé, šikmé	
81	24/17	513	124	ano	pravidelný	pravoúhlý	SV-JZ	přímé, šikmé	
82	24/17	514	125	ne	nepravidelný	kruhový	x	přímé, šikmé	
83	24/17	515	126	ne	nepravidelný	kruhový	x	přímé, šikmé	
84	24/17	516	127	ne	pravidelný	kruhový	x	přímé, šikmé	
85	24/17	517	128, 131, 134, 135	ne	pravidelný	kruhový	x	konkávní	
86	24/17	518	132	ne	pravidelný	kruhový	x	přímé, šikmé	
87	24/17	519	136	ano	pravidelný	kruhový	x	přímé, šikmé	
88	24/17	520	137	ano	pravidelný	kruhový	x	přímé, šikmé	
89	24/17	521	138	ano	pravidelný	kruhový	x	přímé, šikmé	
90	24/17	522	139	ano	nepravidelný	kruhový	x	přímé, šikmé	
91	24/17	523	140	ne	nepravidelný	oválný	SV-JZ	přímé, šikmé	
92	24/17	524	149, 141, 142, 145, 148	ne	pravidelný	kruhový	x	lomené/ konkávní	
93	40/17	500	101	ano	pravidelný	oválný	x	přímé, strmé	

Pozdně halštatské až časně latéské sídliště z Neplachovic, okr. Opava

Dno 1	Dno 2	Profil	Délka (m)	Šířka (m)	Hloubka (m)	Obr.	Interpretace
x	x	x	0,39	0,34	x	7	kulová jáma na dně objektu 60; vyčleněna po vyhodnocení terénní dokumentace
x	x	x	0,54	0,5	x	7	kulová jáma na dně objektu 60; vyčleněna po vyhodnocení terénní dokumentace
x	x	x	0,45	0,3	x	7	kulová jáma na dně objektu 60; vyčleněna po vyhodnocení terénní dokumentace
x	x	x	0,27	0,2	x	7	kulová jáma na dně objektu 60; vyčleněna po vyhodnocení terénní dokumentace
x	x	x	x	x	x	x	sloupová jáma
rovné	ploché, s menšími	vanovitý	6,2	4,8 (odhad až 5,2)	1,2	9, 10, 11	zemnice
rovné	ploché	mísovitý	x	0,45	0,1	x	sloupová jáma
rovné	ploché	tvár U	x	0,26	0,18	x	sloupová jáma
rovné	ploché	hruškovitý	x	průměr při ústí 1,3; max. výduť 1,8	1,1	13	zásobní jáma
mísovité	ploché	mísovitý	x	0,2	0,14	x	sloupová jáma
mísovité	ploché	mísovitý	x	0,15	0,2	x	sloupová jáma
rovné	ploché	tvár U	x	0,36	0,2	x	sloupová jáma
rovné	ploché	tvár U	x	0,24	0,1	x	sloupová jáma
rovné	ploché	tvár U	0,15	0,1	0,05	9, 10	jamka na dně objektu 69
rovné	ploché	tvár U	0,28	0,22	0,15	9, 10	jamka na dně objektu 69
rovné	ploché	tvár U	0,18	0,12	0,04	9, 10	jamka na dně objektu 69
mísovité	ploché	mísovitý	0,11	0,07	0,04	9, 10	jamka na dně objektu 69
rovné	ploché	tvár U	0,07	0,05	0,05	9, 10	jamka na dně objektu 69
rovné	ploché	tvár U	x	0,08	0,05	9, 10	jamka na dně objektu 69
rovné	ploché	tvár U	x	0,1	0,05	9, 10	jamka na dně objektu 69
mísovité	ploché	mísovitý	x	0,3	0,24	x	sloupová jáma
mísovité	ploché	mísovitý	x	1,5	1,2	13	zásobní jáma
rovné	ploché	tvár U	x	0,08	0,07	9, 10	jamka na dně objektu 69
mísovité	ploché	mísovitý	x	0,07	0,04	9, 10	jamka na dně objektu 69
rovné	ploché	tvár U	x	0,07	0,03	9, 10	jamka na dně objektu 69
rovné	ploché	tvár U	x	0,12	0,03	9, 10	jamka na dně objektu 69
rovné	ploché	tvár U	x	0,13	0,04	9, 10	jamka na dně objektu 69
mísovité	ploché	mísovitý	2,5	min. 0,45	0,2	9, 10	žlábek na dně objektu 69
rovné	ploché	hruškovitý	x	2,2	1,4	9, 10	zásobní jáma uvnitř objektu 69
rovné	ploché	tvár U	0,52	0,45	0,15	12	sloupová jáma

Pozdně halštatské až časně laténské sídliště z Neplachovic, okr. Opava

Objekt	Číslo akce	Výkop	Uložení	Zkoumán	Půdorys 1	Půdorys 2	Orientace	Stěny	
94	40/17	501	102	ano	pravidelný	kruhový	x	přímé, strmé	
95	40/17	502	103	ano	pravidelný	kruhový	x	přímé, strmé	
96	126/13	516	x	ano	pravidelný	kruhový	x	přímé, strmé	

Tab. 2. Neplachovice, okr. Opava. Soupis objektů č. 1–96 (autor T. Tichá Krasnokutská)

Tab. 2. Neplachovice, Opava District. List of features no. 1–96 (author: T. Tichá Krasnokutská)

	Dno 1	Dno 2	Profil	Délka (m)	Šířka (m)	Hloubka (m)	Obr.	Interpretace
	rovné	ploché	tvář U	x	0,63	0,18	x	sloupová jáma
	rovné	ploché	tvář U	x	0,31	0,2	x	sloupová jáma
	x	x	tvář U	x	cca 0,2	x	4	sloupová jáma na dně objektu 5; vyčleněna po vyhodnocení terénní dokumentace

číslo objektu	kontext	Tvary nádob																		
		soudek	hrnec s hrdlem	hrncovitá zásobnice	hrnec / hrncovitá zásobnice	hrnec / osudí	zásobnice	amfora	amforovitá zásobnice	amfora / amforovitá zásobnice	amfora / hrnec	amfora / osudí	osudí	osudí/šálek	mísa polokulovitá	mísa s lomenou stěnou	mísa se zataženým okrajem	šálek	mísa / šálek	mísa / osudí
1	100				1									1	1					
	108	2												1	1	1				
	109																			
	110																			
	117																			
	000																			
2	101																			
	103																			
	113																			
	115																			
	116																			
3	102																			
4	105	1									1									
5	106	5	1	1				2	1		1	5		13	7	7				1
	121	3						2						1	2	5				1
	129	3														1				
7	123																			
10	126																			
12	120	1																		
18	101								1		1									
19	102								2											
25	109																			
	116	9	2			1	1		1		1			3		1				
	117																			
	210	1																		
26	110													1						
28	112															1 ¹				
29	113	2										1								
30	114																			
31	115																			

				Technická keramika		Grafit		Výzdoba									
ploché kotouče	cedník / poklop / vykuřovadlo	miniaturní nádoby	neidentifikovatelný typ nádoby	přeslen	hliněné závaží	grafitové keramické těsto	tuhování	nehtové vřepy	rýžky	důlky	žlábky	vertikální žlábky	kolky	plastická lišta	plastický výčnělek	jazykovitý výčnělek	dno s důlkem
1			61					1						1			
1			50	2										1	1		
			9														
			7														
1			3														
			1														
			6								1						
			2														
			4							1							
			3														
1			3														
			2														
			6							2				1			
23	1		803	3	11	4	3	1		2				13	7	1	
2	1		189		9		4	1		1				2	1	1	
			17	2	3									1	2		
			1														
			1														
1			20			1									2		
			27	1													
			4														
			1														
			127	1		1								7	1		
			15														
			44											1			
			1														
			1														
1			1				1							2			
			2														
			2														

číslo objektu	kontext	Tvary nádob																		
		soudek	hrnec s hrdlem	hrncovitá zásobnice	hrnec / hrncovitá zásobnice	hrnec / osudí	zásobnice	amfora	amforovitá zásobnice	amfora / amforovitá zásobnice	amfora / hrnec	amfora / osudí	osudí	osudí / šálek	mísa polokulovitá	mísa s lomenou stěnou	mísa se zataženým okrajem	šálek	mísa / šálek	mísa / osudí
32	118	1														2				
33	122	2																		
35	202																			
36	203									1										
37	204																			
43	100																			
44	101	1					1	1		4	1									
	111																			
46	103																			
47	104																			
51	110																1			
52	112																			
	118																			
	121															1				
	123								1											
53	113											1								
55	115																			
58	102													1		1				
	123																			
	124																			
	125																			
60	108	2				1						3		1	1	2				
	109	8						1		3		5	2	2	1	2				
	110	20						5	2	2			4	4	3	4			4	
	111	2																		
	112	2				1			2						1	1				
	115	8	1	2		2		2	2			4	2	2					1	
	116	3	1					1												
61	120							1						1						
69	101	31				3	2	2		2	1	1	4	8	8	9				

				Technická keramika		Grafit		Výzdoba										
	ploché kotouče	cedník / poklop / vykuřovadlo	miniaturní nádoby	neidentifikovatelný typ nádoby	přeslen	hliněné závaží	grafitové keramické těsto	tuhování	nehtové vrupy	rýžky	dětky	žlábky	vertikální žlábky	kolky	plastická lišta	plastický výčnělek	jazykovitý výčnělek	dno s důlčkem
				58											1			
				11											1			
				1														
	1			1														
				1														
				3														
				70											1	1		
				1														
				6														
				1														
				1														1
				1														
				10	1													
				6														
				1														
				18														
				2														
				1														
				7														
	2			126	1		3											
	3	3	1	272	2		3							2	1	4		
	2	5		178			6	4						2	5	2	1	2
				5				1										
	4			130			3							1	2	2	1	
	2	4		169	1		3	1		1				2	4	1	1	
			1 ²	34											1	1		1
	1			18														
	11			576			2	3	4		7		1		8	3	1	

číslo objektu	kontext	Tvary nádob																		
		soudek	hrnec s hrdlem	hrncovitá zásobnice	hrnec / hrncovitá zásobnice	hrnec / osudí	zásobnice	amfora	amforovitá zásobnice	amfora / amforovitá zásobnice	amfora / hrnec	amfora / osudí	osudí	osudí/šálek	mísa polokulovitá	mísa s lomenou stěnou	mísa se zataženým okrajem	šálek	mísa / šálek	mísa / osudí
	102															1		1		
	103														2	1				
	104	1					1			1						3			1	
	105	1												2	1	1				
	106																			
	107		1								2			1	2	1				
	111											1				1				
	112																			
	113						1							1						
	143												1							
72	114														1					
	129																			
	130				1					2					1					
	133	1																		
85	128	2												2						
	131	1					1			1				1		1				
	134									1										
	135									1										
91	140																			
92	141																			
93	101																			

Poznámky: ¹ 79 zlomků jedné mísy | ² mísa

Tab. 3. Neplachovice, okr. Opava. Keramická analýza (autor J. Motěšický)

Tab. 3. Neplachovice, Opava District. Pottery analysis (author: J. Motěšický)

				Technická keramika		Grafit		Výzdoba										
	ploché kotouče	cedník / poklop / vykuřovadlo	miniaturní nádoby	neidentifikovatelný typ nádoby	přeslen	hliněné závaží	grafitové keramické těsto	tuhování	nehtové vrypy	nýžky	dětky	žlábky	vertikální žlábky	kolky	plastická lišta	plastický výčnělek	jazykovitý výčnělek	dno s důlkem
				9														
	2			22														
	1			24	1			1	2	1								
	1			11				1							1			
				2														
	1			22				4							2			
				7	1													
	1			2	3													
	2			14														
				3					1									
				21			1		1		1					1		
				1														
				33											1	1		
				4														
				59			2								1	1		
				30														
				12														
				1														
				1														
				5														
				1														

Identifikace kontextu					Zoologický druh / kategorie (česky viz tab. 5)	Anatomie		Kvantifikace	
Výkop	Kontext	Dno ^{***}	Číslo sáčku	Sonda / čtverec		Element, část elementu	Strana ^{***}	N (počet nálezů)	Hmotnost (g)
Objekt číslo 69									
500	101		56	S3	<i>Sus</i> indet.	Mandibula+dentes, corpus	d	1	31,6
500	101		56	S3	Unspecified mammal			2	3,7
500	101		59	S3	<i>Bos taurus</i>	Tibia, diaphysis	s	1	43,3
500	101		59	S3	<i>Bos taurus</i>	Tibia, distal diaphysis	s	1	32,6
500	101		59	S3	<i>Ovis/Capra</i>	Metatarsus, diaphysis		1	6
500	101		59	S3	cf. <i>Ovis aries</i>	Mandibula+dentes		1	18,8
500	101		59	S3	<i>Sus domesticus</i>	Mandibula+dentes, p. alveolaris	d	1	17,8
500	101		59	S3	Large mammal			2	16
500	101		59	S3	Large mammal	Diaphysis		1	22,1
500	101		59	S3	Large mammal	facies articularis		1	2,5
500	101		59	S3	Unspecified mammal			7	0,9
500	101 (30-60cm)		46	S1	<i>Bos taurus</i>	Os incisivum, rostral	s	1	1,9
500	101 (30-60cm)		46	S1	<i>Bos taurus</i>	Frontale, orbita	s	1	4,2
500	101 (30-60cm)		46	S1	<i>Bos taurus</i>	Mandibula, pr. coronoideus		1	11,1
500	101 (30-60cm)		46	S1	<i>Bos taurus</i>	Mandibula, angulus	s	1	11,8
500	101 (30-60cm)		46	S1	<i>Bos taurus</i>	Molar 3 sup.	s	1	37,6
500	101 (30-60cm)		46	S1	<i>Bos taurus</i>	Molar 1/2 sup.	d	1	27,1
500	101 (30-60cm)		46	S1	<i>Bos taurus</i>	Scapula, margo caudalis		1	19,1
500	101 (30-60cm)		46	S1	<i>Bos taurus</i>	Carpale 2+3	s	1	2,1
500	101 (30-60cm)		46	S1	<i>Bos taurus</i>	Pubis with acetabulum	d	1	11,3
500	101 (30-60cm)		46	S1	<i>Bos taurus</i>	Pubis with acetabulum	s	1	13,1
500	101 (30-60cm)		46	S1	<i>Ovis aries</i>	Talus	d	1	8,6
500	101 (30-60cm)		46	S1	<i>Ovis/Capra</i>	Calcaneus	d	1	9,7
500	101 (30-60cm)		46	S1	<i>Ovis/Capra</i>	Centroquartale	d	1	4
500	101 (30-60cm)		46	S1	<i>Capreolus capreolus</i>	Vertebra cervicalis		1	8,8
500	101 (30-60cm)		46	S1	<i>Capreolus capreolus</i>	Ulna, diaphysis	d	1	2,5
500	101 (30-60cm)		46	S1	<i>Sus domesticus</i>	Phalanx proximalis		1	3,7
500	101 (30-60cm)		46	S1	Large mammal			1	6,8

	Věk/pohlaví ^{***}	Tafonomie		Poznámka
		Velikost fragmentu ^{***}	Okus, opálení, záseky, fragmentace	
	juvenilní	2		M1 obrus skloviny, M2 neprořezán
		6		
		5		
		4	okus na distálním konci (psem?)	
	subadultní	5		podélně rozlomeno, v místě zlomu na dvou místech půlkruhovitě pozůstatky otvorů vzniklých údery
	ca 4-6 let	4	neslepitelné fragm. a 3 navazující moláry	M1, M2 kontinuální obrus, M3 sub-kontinuální obrus
	subadultní	5		M2 obrus skloviny, M3 nebyl prořezán
		6		
		5		
		6	spáleno do hněda	
		6	spáleno do hněda	
		4	spáleno do šeda	
		6		
		5		
		6		
		1		
		1		
		5	příčný zásek	
		4	spáleno doběla	
	así samice	5	spáleno do šeda	
		5		
		1		
		2		
		1	spáleno do šeda	
	DIF	2		
		4		
	PN	0		
		6		

Identifikace kontextu					Zoologický druh / kategorie (česky viz tab. 5)	Anatomie		Kvantifikace	
Výkop	Kontext	Dno ^{2**}	Číslo sáčku	Sonda / čtverec		Element, část elementu	Strana ^{**}	N (počet nálezů)	Hmotnost (g)
500	101 (30-60cm)		46	S1	Large mammal			1	8,7
500	101 (30-60cm)		46	S1	Large mammal			2	12,6
500	101 (30-60cm)		46	S1	Large mammal	Diaphysis		7	74,1
500	101 (30-60cm)		46	S1	Large mammal	Vertebra cervicalis, f. articularis		1	9,7
500	101 (30-60cm)		46	S1	Large mammal	Costa		1	6,7
500	101 (30-60cm)		46	S1	<i>Canis familiaris</i>	Mandibula, corpus	d	1	3,3
500	101 (30-60cm)		46	S1	Medium mammal	Diaphysis		2	4,1
500	101 (30-60cm)		46	S1	Medium mammal	Hyoideum		1	0,5
500	101 (30-60cm)		46	S1	Unspecified mammal			1	4,8
500	101 (30-60cm)		46	S1	Unspecified mammal			11	9,6
500	101 (30-60cm)		46	S1	<i>Gallus gallus domesticus</i>	Pelvis with acetabulum	s	1	1,7
500	101 (60cm-báze)		49	S1	<i>Bos taurus</i>	Molar 3 sup.	d	1	24,1
500	101 (60cm-báze)		49	S1	<i>Bos taurus</i>	Radius, distal	d	1	153,6
500	101 (60cm-báze)		49	S1	<i>Bos taurus</i>	Metacarpus, diaphysis		1	25,5
500	101 (60cm-báze)		49	S1	<i>Bos taurus</i>	Metatarsus, distal diaphysis	s	1	320
500	101 (60cm-báze)		49	S1	cf. <i>Bos taurus</i>	Mandibula, ventral		1	23,9
500	101 (60cm-báze)		49	S1	Large Bovini	Metacarpus, diaphysis		1	30
500	101 (60cm-báze)		49	S1	<i>Ovis/Capra</i>	Femur, distal	d	1	21,8
500	101 (60cm-báze)		49	S1	cf. <i>Sus</i> indet.	Mandibula, ventral		1	10,6
500	101 (60cm-báze)		49	S1	Large mammal			1	8,5
500	101 (60cm-báze)		49	S1	Large mammal			1	1,2
500	101 (60cm-báze)		49	S1	Large mammal			2	17,2
500	101 (60cm-báze)		49	S1	Unspecified mammal			5	8,3
500	101 (60cm-báze)		49	S1	Unspecified mammal			4	2,8
500	101 (z profilu)		51	S1,S2	<i>Castor fiber</i>	Femur, diaphysis	s	1	24,8
500	103		65	S2	Large/medium mammal			1	2,5
500	104	n.d.	78	S1	<i>Bos taurus</i>	Mandibula, ramus	d	1	15,8
500	104	n.d.	78	S1	Wild Bovini	Metacarpus, proximal	s	2	14,4
500	104	n.d.	78	S1	<i>Capreolus capreolus</i>	Metatarsus, diaphysis	d	1	16

	Věk/pohlaví**	Tafonomie		Poznámka
		Velikost fragmentu**	Okus, opálení, záseky, fragmentace	
		6	spáleno do šeda	
		6	spáleno do hněda	
		6		
		5		
		6	spáleno do šeda	
		5	spáleno do šeda	menší /středně velký jedinec
		5	spáleno do černa	
		3		
		6	spáleno do černa	
		6	spáleno do šeda	
	SF	2		
	sub. / adultní	1-		slabší nespojitý obrus
	DFL	4		středně velký jedinec
		5		
		4	příčný zásek v 3/4 kosti z mediální strany	prox. zlomová hrana ohlazená - asi artefakt; menší jedinec
		5		
		5	spáleno do černa, slepeno ze 2 fragmentů	robustní kompakta
	DF	4	příčný zářez/zásek na dist. epifýze z mediální strany	
		5		
		6		
		6	spáleno do černa	
		6	spáleno do černa	kost končetiny
		6		
		6	spáleno do běla	
	PN	2	asi podélné záseky nebo vrypy na zadní ploše diafýzy	
		6	spáleno do šeda	
		5		
		6		
		3	slepeno ze 2 fragmentů	

Identifikace kontextu					Zoologický druh / kategorie (česky viz tab. 5)	Anatomie			Kvantifikace	
Výkop	Kontext	Dno ^{prk}	Číslo sáčku	Sonda / čtverec		Element, část elementu	Strana ^{prk}	N (počet nálezů)	Hmotnost (g)	
500	104	n.d.	78	S1	Large mammal	Diaphysis		1	6,2	
500	104	n.d.	78	S1	Medium mammal	Diaphysis		1	4,2	
500	104	n.d.	83	S4	Wild Bovini	Metacarpus, proximal	s	1	39,6	
500	104	n.d.	83	S4	Large mammal			1	7,1	
500	104	n.d.	83	S4	Large mammal	Calva		3	19,7	
500	107	n.d.	98	S2	cf. <i>Cervus elaphus</i>	Antler		1	13,5	
500	107	n.d.	99	S2	Large mammal	Costa		1	3	
500	107	n.d.	99	S2	Unspecified mammal			1	0,9	
500	107	n.d.	193	S1	<i>Bos taurus</i>	Mandibula, p. alveolaris		1	4,1	
500	107	n.d.	193	S1	<i>Bos taurus</i>	Mandibula	s	1	18	
500	107	n.d.	193	S1	<i>Cervus elaphus</i>	Radius, proximal	d	1	58,8	
500	107	n.d.	193	S1	<i>Capreolus capreolus</i>	Radius, diaphysis	d	1	2,9	
500	107	n.d.	193	S1	<i>Capreolus capreolus</i>	Metacarpus, proximal	d	1	4,8	
500	107	n.d.	193	S1	<i>Capreolus capreolus</i>	Metatarsus	d	1	8,6	
500	107	n.d.	193	S1	<i>Sus scrofa</i>	Femur, distal diaphysis	d	1	23,2	
500	107	n.d.	193	S1	Large mammal			7	31,8	
500	107	n.d.	193	S1	Large mammal	Diaphysis		3	18,2	
500	107	n.d.	193	S1	Large mammal	Vertebra cervicalis, f. articularis		2	12,7	
500	107	n.d.	193	S1	Large mammal	Cartilago costae		1	3,2	
500	111	n.d.	110	S1	<i>Capreolus capreolus</i>	Metacarpus, diaphysis	d	1	7	
500	112	dno	120	S2	<i>Strix aluco</i>	Tibiotarsus	d	1	1,3	
Objekt číslo 5										
504	106	dno	39		<i>Ovis/Capra</i>	Molar/premolar		5	0,2	
504	106	dno	56		<i>Bos taurus</i>	Mandibula, rostral	s	1	24,7	
504	106	dno	56		<i>Bos taurus</i>	Metacarpus, distal	d	1	75,1	
504	106	dno	56		<i>Bos taurus</i>	Metacarpus, diaphysis	s	1	91,4	
504	106	dno	56		<i>Cervus elaphus</i>	Humerus, distal	d	1	124,8	
504	106	dno	56		Large mammal			4	21,7	
504	106	dno	56		Large mammal			11	9,2	

	Věk/pohlaví ^{***}	Tafonomie		Poznámka
		Velikost fragmentu ^{***}	Okus, opálení, záseky, fragmentace	
		6	spáleno doběla	
		5		
	adultní	5	spáleno do černa	
		6	spáleno do šeda	
		6	spáleno do černa	
		5		artefakt, viz text
	juvenilní	6		
		6		
		6	spáleno do šeda	
		5	spáleno doběla	
	PF	4		
		5		
		5		
		5	spáleno do šeda	
		5		
		6		
		6	spáleno do šeda	
		5		
		6		
		5	slepeno ze 2 fragmentů	
		1-		
		6	+ drť	
		5	slepeno ze 2 fragmentů, silná křídová eroze	
	DF	4	silná křídová eroze	větší / středně velký jedinec
		3	silná křídová eroze	středně velký jedinec
	DF	3	silná křídová eroze	
		5	silná křídová eroze	
		6	silná křídová eroze	

Identifikace kontextu					Zoologický druh / kategorie (česky viz tab. 5)	Anatomie		Kvantifikace	
Výkop	Kontext	Dno ^{***}	Číslo sáčku	Sonda / čtverec		Element, část elementu	Strana ^{***}	N (počet nálezů)	Hmotnost (g)
504	106	dno	57		<i>Bos taurus</i>	Mandibula+dentes, p. alveolaris	s	1	29,5
504	106	dno	58		<i>Bos taurus</i>	Molar/premolar		3	1,3
504	106	dno	58		<i>Bos taurus</i>	Premolar 3 inf.	d	1	2,3
504	106	dno	58		<i>Bos taurus</i>	Premolar 4 inf.	s	1	8,7
504	120		108		<i>Cervus elaphus</i>	Antler		5	1,5
504	120		108		Small mammal	Diaphysis		2	0,4
504	120		108		Unspecified mammal			3	3
504	121		121		Large mammal			3	11,4
504	121		121		Large mammal	Radius nebo metatarsopodium, distal epiphysis		1	5,1
504	121		121		<i>Bos/Cervus</i>	Talus	d	1	13,2
504	121		122		<i>Bos taurus</i>	Molar inf.		1	7,4
Objekt číslo 60									
507	110		101	A	Unspecified mammal			1	1,2
507	110		101	A	Unspecified mammal			1	0,2
507	110		122	C	<i>Ovis/Capra</i>	Molar sup.		7	1,5
507	110		122	C	Medium mammal	Cranium		1	2,4
507	110		122	C	Unspecified mammal			20	1
507	*		200	D	<i>Bos taurus</i>	Molar inf.		2	9,3
507	*		200	D	<i>Bos taurus</i>	Molar 3 inf.	s	1	17,1
507	*		200	D	Unspecified mammal			3	0,6
507	110/115		154	B	Large mammal	Humerus, distal epiphysis		1	19,1
507	112		176	B	<i>Ovis/Capra</i>	Molar		10	0,7
507	112		176	B	<i>Ovis/Capra</i>	Molar sup.		1	0,5
507	112		176	B	<i>Cervus elaphus</i>	Antler		1	2
507	115	n.d.	213	A	<i>Bos taurus</i>	Maxilla+dentes		1	5,3
507	115	n.d.	213	A	<i>Bos taurus</i>	Molar		8	13,9
507	115	n.d.	213	A	Unspecified mammal			1	0,8
507	115	n.d.	219	B	Large/medium mammal			5	2,9
507	115	n.d.	230	C	<i>Ovis/Capra</i>	Molar		7	2,3

	Věk/pohlaví**	Tafonomie		Poznámka
		Velikost fragmentu***	Okus, opálení, záseky, fragmentace	
	adultní	5	fragmentováno	
		6		korunka znatelně nižší než u přítomných premolárů
	adultní	4		korunka trochu nižší než u přítomného premolaru 4
	adultní	1		
		6	spáleno doběla	
		6	spáleno doběla	
		6	spáleno doběla, + drť	
		6		
		5		
		1	silně erodovaný	
		3		mléčná stolička?
		6	spáleno do šeda	
		7	spáleno do šeda	
	ne starý	6		
	SN	6		
		7	drť drobných úlomků zubu/ů nebo kostí	
		4		
		1		menší / středně velký jedinec
		7		
	DF	6	spáleno do hněda	
	poznámka	7		zahrnuje nestarého jedince
	ne starý	5		
		6	slepeno ze 2 frag.	
		6	spáleno do šeda	alveol s kořeny
		6	spáleno do šeda, + drť	min. dva různé zuby
		6		
		6	spáleno do šeda	
	ne starý	6	spáleno do šeda	zbytky stoličky nebo stoliček, mezi nimiž rozpoznán molar sup.

Identifikace kontextu					Zoologický druh / kategorie (česky viz tab. 5)	Anatomie		Kvantifikace		
Výkop	Kontext	Dno ^{***}	Číslo sáčku	Sonda / čtverec		Element, část elementu	Strana ^{**}	N (počet nálezů)	Hmotnost (g)	
507	115	n.d.	230	C	Unspecified mammal			4	0,6	
507	116	dno	243	A	<i>Bos taurus</i>	Humerus, distal epiphysis	s	1	14,9	
507	116	dno	243	A	Large mammal			2	3,6	
507	116	dno	243	A	Unspecified mammal			7	2	
Objekt číslo 72										
503	130		146	S1	cf. <i>Bos taurus</i>	Mandibula, pars diastema		1	4,7	
Objekt číslo 85										
517	128		135		Medium mammal	Femur, distal epiphysis		1	1,6	
517	128		135		Unspecified mammal			3	0,9	
517	131		156		Small mammal	Diaphysis		1	0,6	
Objekt číslo 92										
524	141		181		Large mammal			1	7	

Poznámky:

* smíchané kontexty (110/112/115/116)

** n.d. = těsně nad dnem, s = sinistra (levá), d = dextra (pravá); DF = dist. epifyza přirostlá, DFL = dist. epifyza přirostlá, linie srůstu viditelná, DIF = discus vertebrae přirostlý, DN = dist. epifyza nepřirostlá, PF = prox. epifyza přirostlá, PN = prox. epifyza nepřirostlá, SF = acetabulum srostlé, SN = švy neobliterované, sub. = subadultní

*** Fragmentace (zachovalost): 0 = celá kost bez epifýz, 1 = celý element, 1- = téměř celá kost (lehce narušená), 2 = c. ¾ kosti, 3 = c. půl kosti, 4 = c. ¼ kosti, 5 = fragment, 6 = malý fragment, 7 = drobná drť

Tab. 4. Neplachovice, okr. Opava. Přehled všech osteologických nálezů. Řazeno dle čísla výkopu, čísla sáčku a zoologické a anatomické logiky (autor R. Kyselý)

Tab. 4. Neplachovice, Opava District. An overview of all osteological finds. Sorted by excavation number, sack number, and zoological and anatomical logic (author: R. Kyselý)

	Věk/pohlaví ^{***}	Tafonomie		Poznámka
		Velikost fragmentu ^{***}	Okus, opálení, záseky, fragmentace	
		7		
	DF	5	slepeno ze 2 frag.	středně velký jedinec
		6	spáleno doběla	
		6		
		5	rozpadlá kost na 15 větších a řadu menších fragmentů	
		6	spáleno doběla, slepeno ze 2 frag.	
		6	spáleno do běla	
		5	bílá - možná přepálená	fragmentovaná část diafýzy dlouhé kosti, velikost zajíce
		6		

Zoologický druh / kategorie		NISP / N							Σ
		69	72	5	60	85	92		
<i>Bos taurus</i>	tur domácí	20	1	10	13			44	
<i>Sus domesticus</i>	prase domácí	2						2	
<i>Ovis aries</i>	ovce	2						2	
<i>Ovis/Capra</i>	ovce/koza	4		5	25			34	
<i>Canis familiaris</i>	pes	1						1	
<i>Gallus gallus domesticus</i>	kur domácí	1						1	
Large Bovini	velký tur	1						1	
Sus indet.	prase	2						2	
Wild Bovini	velcí divocí tuři	3						3	
<i>Cervus elaphus</i>	jelen evropský	1		6	1			8	
<i>Capreolus capreolus</i>	srnec obecný	7						7	
<i>Sus scrofa</i>	prase divoké	1						1	
<i>Castor fiber</i>	bobr evropský	1						1	
Large mammal	velký savec	40		19	3		1	63	
<i>Bos/Cervus</i>	tur/jelen			1				1	
Medium mammal	středně velký savec	4			1	1		6	
Large/medium mammal	velký/středně velký savec	1			5			6	
Small mammal	malý savec			2		1		3	
Unspecified mammal	neurčený savec	31		3	37	3		74	
<i>Strix aluco</i>	puštík obecný	1						1	
Σ		123	1	46	85	5	1	261	

Tab. 5. Neplachovice, okr. Opava. Kvantifikace zoologických druhů a kategorií v objektech, podle tab. 4 (autor R. Kyselý)

Tab. 5. Neplachovice, Opava District. Quantification of zoological species and categories in features, according to Tab. 4 (author: R. Kyselý)

	Hmotnost (g)						
	69	72	5	60	85	92	Σ
	800,2	4,7	240,4	60,5			1105,8
	21,5						21,5
	27,4						27,4
	41,5		0,2	5			46,7
	3,3						3,3
	1,7						1,7
	30						30
	42,2						42,2
	54						54
	58,8		126,3	2			187,1
	50,6						50,6
	23,2						23,2
	24,8						24,8
	288		47,4	22,7		7	365,1
			13,2				13,2
	8,8			2,4	1,6		12,8
	2,5			2,9			5,4
			0,4		0,6		1
	31		3	6,4	0,9		41,3
	1,3						1,3
	1510,8	4,7	430,9	101,9	3,1		2051,4

Míra spálení			N			Hmotnost (g)		
Objekt			nespáleno	spáleno	Σ	nespáleno	spáleno	Σ
zemnice	69	dno	1	0	1	1,3	0	1,3
	69	těsně nad dnem	22	12	34	198,7	121,5	320,2
	69	zásyp	48	40	88	1063,1	126,2	1189,3
	5	dno	30	0	30	388,9	0	388,9
	5	zásyp	6	10	16	37,1	4,9	42
	60	dno	8	2	10	16,9	3,6	20,5
	60	těsně nad dnem	5	21	26	1,4	24,4	25,8
	60	zásyp	46	3	49	35,1	20,5	55,6
síla	72		1	0	1	4,7	0	4,7
	85		1	4	5	0,6	2,5	3,1
	92		1	0	1	7	0	7
Σ			169	92	261	1754,8	303,6	2058,4

Tab. 6. Neplachovice, okr. Opava. Kvantifikace spálených kostí, podle tab. 4 (autor R. Kyselý)

Tab. 6. Neplachovice, Opava District. Quantification of charred bones, according to Tab. 4 (author: R. Kyselý)

Fragmentace			Míra fragmentace											
			N					Hmotnost (g)						
Objekt			1/0	2	3	4	5	6/7	1/0	2	3	4	5	6/7
zemnice	69	dno	1						1,3					
	69	těsně nad dnem			1	1	11	21			16	58,8	136,8	108,6
	69	zásyp	6	5	1	8	16	52	104,7	76,6	0,5	553,3	250,9	202,9
	5	dno	1		2	2	6	19	8,7		216,2	77,4	75,9	10,7
	5	zásyp	1		1		1	13	13,2		7,4		5,1	16,3
	60	dno					1	9					14,9	5,6
	60	těsně nad dnem					7	15						25,8
	60	zásyp	1			2	1	11	17,1			9,3	0,5	28,7
síla	72					1							4,7	
	85					1	4						0,6	2,5
	92						1							7
Σ			10	5	5	13	45	145	145	76,6	240,1	698,8	489,4	408,1

Tab. 7. Neplachovice, okr. Opava. Míra fragmentace, data a metodika viz tab. 4 (autor R. Kyselý)

Tab. 7. Neplachovice, Opava District. Fragmentation rate. For data and methods, see Tab. 4 (author: R. Kyselý)

Bibliografie

- Beech, M. 1995:* The animal bones from the Hallstatt settlement of Jenštejn, Central Bohemia, Czech republic. In: Dreslerová, D. (ed.): A late Hallstatt settlement in Bohemia. Excavation at Jenštejn (with a contribution on the animal bones by Mark Beech). Praha, 99–140.
- Dohnal, V. 1988:* Opevněná sídliště z doby popelnicových polí na Moravě. Studie Muzea Kroměřížska. Kroměříž.
- Drda, P. – Rybová, A. 2008:* Akropole na hradišti Závisť v 6.–4. stol. př. Kr. Památky archeologické, Supplementum 19. Praha.
- Dulęba, P. 2021a:* Before the Celts Came. The Cultural Situation in Western Lesser Poland at the End of the Hallstatt Period and at the Beginning of the Early Pre-Roman Period. In: Karwowski, M. – Komoróczy, B. – Ramsel, P. C. (eds.): Archaeological studies of the Late Iron Age in Central Europe. Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 71. Brno, 225–256.
- Dulęba, P. 2021b:* New Finds from the La Tène Period from Western Lesser Poland at the end of the hallstatt period and at the beginning of the early pre-roman period. In: Karwowski, M. – Komoróczy, B. – Ramsel, P. C. (eds.): Archaeological studies of the Late Iron Age in Central Europe. Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 71. Brno, 257–267.
- Dzięgielewski, K. 2011:* Moczydła do lnu? Nowa hipoteza dotycząca funkcji jam szcelinowych (Schlitzgruben) z epoki brązu i żelaza. In: Dzięgielewski, K. a kol. (eds.): Po drugiej stronie... Raporty przyjaćiół – archeologów dla Wojtki Cholewy „Jonesa”. Pękowice, 101–140.
- Čižmář, M. 2000:* K osídlení českého Slezska v době laténské. Acta historica et museologica Universitatis Silesianae Opaviensis 5, 143–150.
- Čižmář, M. 2002:* Vývoj laténského osídlení v oblasti pod Pavlovskými vrchy. In: Stuchlík, S. et al. (eds.): Oblast vodního díla Nové Mlýny od pravěku do středověku. Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 20. Brno, 249–271.
- Čižmář, M. 2006:* Doba laténská. In: Čižmář, M. – Geislerová, K. (eds.): Výzkumy – Ausgrabungen 1999–2004. Brno.
- Enderová, P. 1996:* Časně laténská sídliště v Brně – Horních Heršpicích, okr. Brno – město a Slavíkovcích, okr. Vyškov. Pravěk Nová řada 1994/4, 233–251.
- Gedl, M. 1973:* Cmentarzysko halsztackie w Kietrzy, pow. Głubczyce. Wrocław.
- Gedl, M. 1985:* Schyłek kultury lużyckiej w południowo-zachodniej Polsce. Warszawa-Kraków.
- Goláňová, P. 2018:* The Early La Tène Period in Moravia. Studien zur Archäologie Europas 32. Bonn.
- Golec, M. 2003:* Těšetice – Kyjovice 6. Horákovská kultura v těšetickém regionu. Brno.
- Golec, M. – Fojtík, P. 2020:* Centrum východohalštatské kultury na střední Moravě. Archaeologica Olomucensia V. Olomouc.
- Goš, V. – Nekvasil, J. 1976:* Sídlíště lužické kultury v Šumperku – Temenici. Památky archeologické LXVII, 359–392.
- Hlas, J. 2014:* Holasovice. Kanalizace + ČOV. Číslo akce 129/11. Nálezová zpráva uložená v archivu Národního památkového ústavu v Ostravě.
- Hlas, J. – Krasnokutská, T. 2005:* Záchrané archeologické výzkumy v trase budoucí dálnice D47 v roce 2004. Sborník Národního památkového ústavu v Ostravě 2005, 90–98.
- Hricáková, J. 2007:* Laténské polozemnice v Čechách. Rkp. bakalářské práce uložen na FF UK. Praha.
- Chytráček, M. 2007:* Časně laténské sídliště v Chrztíně (okr. Kladno) s napodobeninou červenofigurové keramiky a s doklady kovolitectví a zpracování jantaru. Archeologické rozhledy 59, 461–516.
- Chytráček, M. – Bernat, J. 2000:* Pozdně halštatské a časně laténské sídliště v Praze-Zbraslavi. Památky archeologické 91, 255–313.
- Chvojková, O. – Kuna, M. – Menšík, P. – Šálková, T. – Křivánek, R. 2020:* Březnice u Bechyně (okr. Tábor). Sídelní areál se žlabovitými objekty z mladší doby bronzové. In: Mitaš, V. – Ožďáni, O. (eds.): Doba popelnicových polí a doba halštatská. Zborník príspevkov z XV. medzinárodnej konferencie v Smoleniciach. Nitra, 77–90.

- Janák, V. 1983:* Záchranný výzkum ve Velkých Hoštících (okres Opava). Informační zpravodaj členů Sm. Pobočky Čs. společnosti archeologické při ČSAV únor 1983, 21–22.
- Janák, V. – Knápek, A. – Papáková, K. 2011:* Sídlíště ve Studénce v kontextu osídlení kultury s lineární keramikou v Oderské bráně. Přehled výzkumů 52, 51–73.
- Janák, V. – Kouřil, P. 1991:* Problémy a úkoly archeologie v českém Slezsku a na severovýchodní Moravě. Časopis Slezského muzea, série B 40, 193–219.
- Jiráň, L. a kol. 2008:* Doba bronzová. Archeologie pravěkých Čech 5. Praha.
- Jošková, T. 2016:* Valový objekt u Markvartic (okr. Jičín) ve světle analýz a archeologických poznatků. Rkp. magisterské práce uložen na FF UHK. Hradec Králové.
- Juchelka, J. 2014a:* Lužická kultura v českém Slezsku. Brno.
- Juchelka, J. 2014b:* Nová sídlíště lužické kultury na Opavsku. Přehled výzkumů 55, 133–139.
- Juchelka, J. 2015:* Sídlíště ze starší doby železné v Loděnici u Opavy. Acta Musei Moraviae, Scientiae sociales C, 97–123.
- Juchelka, J. – Galia, D. – Klápa, O. 2023:* Neplachovice (okr. Opava). Přehled výzkumů 64/1, 212.
- Juchelka, J. – Klápa, O. – Petr, T. 2021:* Neplachovice (okr. Opava). Přehled výzkumů 62/1, 216.
- Kiecoň, M. 2014:* Neplachovice (k. ú. Neplachovice, okr. Opava). Přehled výzkumů 56/1, 206.
- Kiecoň, M. 2015:* Neplachovice. Stavba technické a dopravní infrastruktury pro zástavbu rodinnými domy, parcely č. 575/18, 824/52-56. Rkp. nálezové zprávy. Uloženo v Archivu NPÚ, ÚOP v Ostravě.
- Kuna, M. 1991:* Archeologický výzkum neolitického sídliště v Roztokách 1980-1985. Historie výzkumu, popis lokality a sídlištních objektů. Muzeum a současnost 10/1, 23–88.
- Kyselý, R. 2005:* Archeologické doklady divokých savců na území ČR v období od neolitu po novověk. Lynx 36, 55–101.
- Kyselý, R. 2010:* Review of the oldest evidence of domestic fowl (*Gallus gallus f. domestica*) from the Czech Republic in its European context. Acta Zoologica Cracoviensia 53A/1-2, 9–34.
- Kyselý, R. 2012:* Zvířecí kosti. In: Venclová, N., Valentová, J. (eds.): Oppidum Stradonice – Výzkum Albína Stockého r. 1929. Fontes Archaeologici Pragenses 38, 77–83, 222–225.
- Moravec, Z. 2005:* Hradisko lužických popelnicových polí v Hradci nad Moravicí (okr. Opava). Rkp. magisterské diplomové práce uložen na FF MU. Brno.
- Motěšický, J. 2019:* Sídlíště lužické kultury v Neplachovicích. Archeologický výzkum na parcelách 575/18 a 824/52-56 v roce 2013. Rkp. bakalářské práce uložen na PPF SU. Opava.
- Nekvasil, J. 1973:* Mladohalštatská sídlíště na Mohelnicku. Památky archeologické, LXIV, 42–85.
- Nekvasil, J. 1993:* Před branami historie. In: Podborský, V. (ed.): Pravěké dějiny Moravy. Brno, 334–372.
- Pavelčík, J. 1960:* Planětický sídelní objekt ve Vávrovicích. Přehled výzkumů 1959, 65.
- Peške, L. 1981:* Ekologická interpretace holocenní avifauny Československa. Holocenní avifauna jako zdroj informací o typech krajiny v různých obdobích. Archeologické rozhledy 33/2, 142–153.
- Peške, L. 1993a:* Osteological analysis of the material from Radovesice (23): Animal husbandry in La Tène period. In: Waldhauser, J. (ed.): Die hallstatt- und latenezeitliche Siedlung mit Gräbelfelder bei Radovesice in Böhmen I-II, Praha, 156–172.
- Peške, L. 1993b:* Hunting Utilisation in the La Tène Period. In: Pavúk, J. (ed.): Actes du XIIe Congrès International des Sciences Préhistoriques et Protohistoriques I. Bratislava, 259–278.
- Podborský, V. 1970:* Jihomoravská halštatská sídliště I. Sborník prací filozofické fakulty Brněnské univerzity, E 15, 7–102.
- Spurný, V. 1972:* Sídlíště starší a střední doby bronzové v Bezměrově u Kroměříže. Památky archeologické, LXIII, 180–248.
- Roblíčková, M. 2003:* Zvířecí osteologický materiál z Polešovic. Pravěk Nová řada 2002/12, 187–198.

- Sklenářová, Z. 2003:* Možnosti a problémy rekonstrukce pravěkých obytných staveb. (Re)konstrukce a experiment v archeologii 4, 11–39.
- Soudská, E. 1966:* Obydlí na pozdně halštatských sídlištích. Památky archeologické, LVII/2, 535–595.
- Šikulová, V. 1961:* K otázce rybolovu v mladší doby kamenné. Časopis Slezského muzea, série B 10, 1–18.
- Štohandlová, J. 2015:* Neplachovice (okr. Opava). Přehled výzkumů 56/1, 186–187.
- Štrof, A. 2005:* Žárové hroby ze závěru pozdní doby bronzové u Kuřimi. Pravěk Nová řada 2003/13, 203–220.
- Thér, R. – Mangel, T. – Gregor, M. 2015:* Život hrnčiče začíná v LT A. Výroba keramiky v době laténské na Chrudimsku. Hradec Králové.
- Tichá Krasnokutská, T. 2018:* Neplachovice (okr. Opava). Přehled výzkumů 59/1, 169–170, 207.
- Tichá Krasnokutská, T. 2019a:* Hradec nad Moravicí (okr. Opava). Přehled výzkumů 60/1, 213.
- Tichá Krasnokutská, T. 2019b:* Hradec nad Moravicí (okr. Opava). Církevní základní škola svaté Ludmily, přístavba. Číslo akce 121/17. Nálezová zpráva uložená v archivu Národního památkového ústavu v Ostravě.
- Tůma, O. 2008:* Výzkum halštatského hradiště Chotěbuz – Podobora v letech 1991 a 2004. Rkp. magisterské diplomové práce uložen na FPF SU, Opava.
- Valentová, J. – Šumberová, R. 2012:* Keramické cedníky, poklopy a trychtýře z oppida Stradonice. Archeologické rozhledy LXIV, 333–346.
- Venclová, N. et al. 2008:* Doba halštatská. Archeologie pravěkých Čech 6. Praha.
- Vlasatíková, P. 2003:* Časně laténské osídlení lokality Polešovice „Nivy“ (okr. Uherské Hradiště). Pravěk Nová řada 2002/12, 153–186.
- Vojtěchovská, I. 2005:* Keltská kovolitecká a kovotepecská dílna ve Staticích, okr. Praha-západ. Archeologie ve středních Čechách 9, 299–306.
- Vokolek, V. 2008:* Slezskoplatěnická kultura. In: Venclová, N. (ed.): Doba halštatská Archeologie pravěkých Čech 6. Praha, 84–97.
- Vondrovský, V. 2021:* Neolitický sídelní areál Praha-Krč, Společenská zahrada. Organizace prostoru sídelního areálu s rondely a problematika formativních procesů. Rkp. disertační práce uložen na FF JČU. České Budějovice.
- Werens, P. 2015:* Neplachovice (k. ú. Neplachovice, okr. Opava). Přehled výzkumů 56/1, 187.
- Zeman, J. 2015:* Sídelní struktury dvorce horákovské kultury v Kuřimi, okr. Brno-venkov. Rkp. magisterské diplomové práce uložen na FF MU. Brno.

Late Hallstatt to Early La Tène settlement in Neplachovice, Opava District

The transition from the Late Hallstatt to the Early La Tène period in the Opava region does not belong to sufficiently well-known historical periods. The hitherto very unclear or sparse settlement in the area noticeably lacks sites from this period of history. From the Late Hallstatt period, settlement features, together with a pit house, are known from Velké Hoštice (Janák 1983, 22). Some ceramic fragments from the cadastre of Holasovice are classified as Early La Tène finds (Čížmář 2000, 143). Within Czech Silesia, the survival of the Late Hallstatt population is also documented in the more distant region in the neighbourhood of the Beskydy Mountains (Tůma 2008, 99, 101; Hlas – Krasnokutská 2006, 13; Krasnokutská 2006, 12–13).

The Late Hallstatt and Early La Tène settlement area in the western part of the village of Neplachovice (Opava District) in the vicinity of Loděnická Street and the newly built Krátká Street (fig. 1) was investigated between 2013 and 2017 (Kiecoň 2014; 2015; Štohandlová 2015; Werens 2015; Tichá Krasnokutská 2018). On a gentle, south-facing slope, approximately 286 to 290 m ASL, near the Heraltický Stream, 96 pits were detected, of which 38 contained ceramic finds (fig. 2; tab. 2).

After the analysis of the above-mentioned pits, five groups of features were distinguished (see fig. 3): 1. three large sunken features (features no. 5, 60 and 69) corresponded in their parameters to pit houses (tab. 1, figs. 4–11), which represent a commonly found and characteristic settlement feature of the Horákov Culture, spread in the territory of South Moravia (Podborský 1970; Nekvasil 1993, 345; Golec 2003, 9, 20). The pit houses from Neplachovice were characterized by a typical rectangular shape with distinctly rounded corners (pit houses 1, 2) and in one case by oval shape (pit house 3), and by a similar orientation of the longitudinal axis in the NNE–SSW, NE–SW and N–S directions. The floor area of the

buildings varied between 19 and 25.5 m². The walls of all three pit houses were almost vertical or slightly inclined, the bottoms were flat, in some places with shallow depressions, irregularly placed circular hollows, and in two cases with long grooves along the western wall (pit houses 2 and 3). In the transverse walls of pit houses 1 and 2, the remains of the supporting structure of the roof were captured in the form of deeper postholes. The location of the entrance could not be clearly determined. Of the internal equipment, projections with a step carved into the subsoil, sometimes called benches, were documented. Pit house 1 had such an element in the northern rounded corner, pit house 2 in the SE wall. We consider the finds of shallow as well as deep pits, located both inside and outside the walls of pit houses, to be storage spaces (storage pits or cellars). Internal storage pits were identified in all pit houses, and pit house 2 had one external storage pit closely adjacent to the SE wall. Evidence of a heating device was apparently detected in pit house 1 in the form of a concentration of large stones and cobbles almost above the bottom (fig. 6). A collapsed oven was detected near the SW wall of pit house 3 (fig. 11). The second group of features was represented by postholes (fig. 12). Within the investigated area, 46 postholes were documented, which formed several concentrations. These accumulations suggested that they could be the remains of aboveground post-built structures. Individual structures were not marked out mainly due to incompletely investigated area, however, we can say about them that they filled the space between the other pits, respected each other, were apparently not rebuilt, and if some of them formed lines, they were uniformly oriented in the NE–SW (or NW–SE) direction. The third type of settlement features were storage pits (features no. 1, 2, 4, 33, 43, 44, 61, 72, 85, 92; fig. 13), which were characterized by a typical circular plan, a flat or bowl-shaped bottom and

a bag-shaped (less frequently pear-shaped) cross-section. The diameter of their mouth varied from 0.65 to 1.35 m, the maximum width (mostly at the bottom level) from 1.2 to 2.5 m. They were sunk into the loess subsoil from 0.6 to 1.4 m. The pits were mostly found isolated, in two cases they were part of pit houses (features no. 61, 92). The fourth type of features were the unusual linear trough-shaped pits – features no. 25, 32, 52, 58 (figs. 14–16). These were placed between the accumulations of postholes within the settlement area. But they did not define any structures there. Their identical NW–SE orientation and distinctly narrow shape, straight walls and rather flat bottoms were striking. Their length exceeded the width several times and was around 3.5–5.4 m, the width was 0.6–1.3 m, and the depth was 0.5–1.0 m. The fifth group of features were functionally unclear settlement pits (features no. 18, 28, 30, 53), mostly circular in plan and shallow (fig. 17).

The acquired collection of finds (figs. 18–25) contains 3928 pcs of ceramic vessel fragments, 20 pcs of spindle whorls (and one from the unstratified layer), 23 fragments of clay weights, 4828 pcs of clay daub and 221 pcs of archaeozoological material; lithic industry was represented by 2 grindstones, 1 weight, 9 fragments of siliceous rock (of which two pieces were certainly tools) and bone/antler artefacts were represented by 1 antler awl. Metal products were found in three cases fragmented, in other five cases only in the form of amorphous lumps.

The terminology of pottery forms is based on the works by M. Golec (*Golec 2003; Golec – Fojtík 2020*) and M. Chytráček (*Chytráček – Bernat 2000; Chytráček 2007*). It was possible to roughly classify 446 pcs of vessel fragments (see Table 3): 124 pcs (27.8 %) can be classified as pot-shaped vessels, 94 pcs (21.07 %) as amphora-shaped and biconical vessels, 125 pcs (28.02 %) as bowls, 65 pcs (14.57 %) as ceramic discs, 14 pcs (3.13 %) as strainers/lids/censers, 1 pc (0.22 %) as

a cup, 2 pcs (0.44 %) as miniature vessels and 18 pcs (4.03 %) as other vessels at the boundary between individual defined forms. A total of 29 shards of graphite pottery (0.73 % of the total ceramic production) were found in features no. 5, 25, 60, 69, 72 and 85 (fig. 26). Some of them were parts of undecorated bellies, pots (figs. 18:11; 21:3, 16, 17; 25:1, 7), a small biconical vessel (fig. 18:12) and perhaps a bowl (fig. 22:3). Of these, 7 were decorated with stamped ornaments (fig. 22:3, 4; 21:6, 18; 25: 2, 3, 4, 5, 8).

Based on the analysis of mainly pottery finds, we date the lowland settlement site in the cadastre of Neplachovice to stages HD2–3/LTA. This dating is based on the evidence of graphite pottery, the presence of characteristic stamped decoration and some pot-shaped and bowl-shaped vessel forms.

The analyses of finds of animal bones from Czech Silesia and northern Moravia dated to HD2–3/LTA are still completely lacking. From this point of view, the osteological set of animal bones found at the site of Neplachovice is a valuable material (Fig. 27, 28, 29; tab. 4, 5, 6, 7). Considering the low number of finds and various taphonomic problems during interpretation, the osteological material cannot accurately characterize the palaeoeconomic situation of the settlement. However, it can be said that the composition of the assemblage is relatively standard, with the predominance of domestic animal species, especially the domestic cattle, then sheep/goat and pig (in the order indicated). Wild species (hunted game) are represented somewhat more abundantly than usual, perhaps indicating the proximity of the forest and “wilderness” in general. An important find is the bone of a domestic chicken, the skeletal remains of which are very rare in the Hallstatt period and even still in the La Tène period in the Czech lands. Interesting are the finds of European beaver and the tawny awl.

Mgr. et Mgr. Jiří Motěšický

- Archaia Brno o. p. s – pobočka Opava
Bezručovo nám. 1, 746 01 Opava
jiri.motesicky@seznam.cz

Mgr. Tereza Tichá Krasnokutská

- Národní památkový ústav
Územní odborné pracoviště v Ostravě
Odboje 194/1, 702 00 Ostrava-Moravská Ostrava
ticha.tereza@npu.cz

Mgr. René Kyselý, Ph.D.

- Oddělení přírodních věd a archeometrie
Archeologický ústav Akademie věd
České republiky, Praha, v. v. i.
Letenská 123/4, 118 00 Praha
kysel@arup.cas.cz

This work can be used in accordance with the Creative Commons BY-SA 4.0 International license terms and conditions (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>). This does not apply to works or elements (such as images or photographs) that are used in the work under a contractual license or exception or limitation to relevant rights.
